

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 6.3.2024 r.
COM(2024) 115 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI

Sprawozdanie dotyczące polityki konkurencji za rok 2023

{SWD(2024) 53 final}

Spis Treści

1. Wprowadzenie	2
2. Wykorzystanie zasad pomocy państwa oraz Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności do łagodzenia negatywnych skutków zewnętrznych wstrząsów gospodarczych.....	4
2.1. Tymczasowe kryzysowe i przejściowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy	4
2.2. Zakończono stopniowe wycofywanie tymczasowych ram środków pomocy państwa ukierunkowanych na wsparcie gospodarki w kontekście epidemii COVID-19	5
2.3. Wdrażanie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności	6
3. Zapewnienie, aby reguły konkurencji pozostały adekwatne do wymogów przyszłości – postępy w realizacji obszernego programu politycznego.....	6
3.1. Aktualizacja zasad i wytycznych dotyczących ochrony konkurencji i łączenia przedsiębiorstw	6
Przyjęto przepisy dotyczące horyzontalnych porozumień kooperacyjnych	6
Przedłużono okres obowiązywania rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych w sektorze pojazdów silnikowych	8
Przyjęto pakiet dotyczący uproszczenia kontroli łączenia przedsiębiorstw	8
Przyjęto wytyczne w sprawie porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju w sektorze rolnictwa	9
Brak przedłużenia okresu obowiązywania wyłączenia grupowego dla konsorcjów żeglugi liniowej	9
Rozpoczęto prace nad wytycznymi w sprawie stosowania art. 102 TFUE	10
Kontynuowano ocenę rozporządzenia (WE) nr 1/2003	10
Ocena przepisów dotyczących porozumień o transferze technologii	10
3.2. Aktualizacja zasad pomocy państwa i wytycznych w tym zakresie	11
Zmieniono ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych	11
Przyjęto zmienione ogólne rozporządzenie w sprawie pomocy de minimis	12
Przyjęto zmienione rozporządzenie w sprawie pomocy de minimis przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym	12
Przyjęto zmienione zasady pomocy państwa dla sektorów rolnictwa, leśnictwa, rybołówstwa i akwakultury	12
Przyjęto kodeks dobrych praktyk w odniesieniu do projektów IPCEI	13
Wspólne Europejskie Forum ds. Ważnych Projektów Stanowiących Przedmiot Wspólnego Europejskiego Zainteresowania	14
Przyjęto wytyczne interpretacyjne na temat rozporządzenia (WE) nr 1370/2007	14

Oceny	14
4. Egzekwowanie polityki konkurencji przyczyniło się do realizacji głównych priorytetów Komisji	15
4.1. Egzekwowanie polityki konkurencji przyczyniło się do transformacji cyfrowej i wniosło wkład w budowę silnego i odpornego jednolitego rynku	15
Egzekwowanie ochrony konkurencji przyczyniło się do transformacji cyfrowej i wniosło wkład w budowę silnego i odpornego jednolitego rynku	15
Kontrola połączeń przyczyniła się do transformacji cyfrowej i wniosła wkład w budowę silnego i odpornego jednolitego rynku	18
Kontrola pomocy państwa przyczyniła się do transformacji cyfrowej i zwiększyła odporność jednolitego rynku	23
4.2 Egzekwowanie polityki konkurencji przyczyniło się do transformacji ekologicznej.....	24
Egzekwowanie ochrony konkurencji przyczyniło się do transformacji ekologicznej	25
Kontrola połączeń przyczyniła się do transformacji ekologicznej	25
Kontrola pomocy państwa przyczyniła się do transformacji ekologicznej.....	26
4.3. Polityka konkurencji wniosła wkład w gospodarkę służącą ludziom.....	28
Wkład polityki konkurencji UE w innowacje i zapewnienie uczciwych warunków płatności	28
<i>Egzekwowanie przepisów antymonopolowych w sektorze usług finansowych i ubezpieczeń.....</i>	28
<i>Egzekwowanie przepisów dotyczących połączeń przedsiębiorstw w sektorze usług finansowych ..</i>	29
Egzekwowanie przepisów dotyczących pomocy państwa w sektorze usług finansowych.....	30
Pomoc państwa w dziedzinie ubezpieczeń	31
Pomoc państwa w dziedzinie gwarancji publicznych.....	31
5. Rozpoczęły funkcjonowanie nowe uzupełniające narzędzia jednolitego rynku.....	32
5.1. Akt o rynkach cyfrowych.....	32
5.2. Rozporządzenie w sprawie subsydiów zagranicznych	34
6. Wpływ polityki pomocy państwa na integralność jednolitego rynku i na globalną konkurencyjność UE	37
6.1 <i>Ogólny obraz wypłat pomocy państwa związanej z kryzysem i pomocy niezwiązanej z kryzysem w 2022 r.</i>	39
6.2 <i>Kluczowe, ale ostrożne korzystanie z pomocy państwa w czasach kryzysu.....</i>	47
6.3 <i>Realizacja transformacji cyfrowej i transformacji ekologicznej oraz innych priorytetów UE..</i>	51
6.4 <i>Ochrona dobrze funkcjonującego jednolitego rynku na rzecz konkurencyjnej gospodarki UE</i>	54
7. Pomiar wpływu egzekwowania prawa konkurencji na klientów	55
8. Modernizacja metod pracy Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji w celu dostosowania ich do obecnych i przyszłych potrzeb w zakresie egzekwowania prawa	57
8.1. Cyfrowe rozwiązania dla przedsiębiorstw	57

8.2. Analiza i technologia danych.....	57
8.3. Wzmocnienie narzędzia sygnalizowania nieprawidłowości.....	58
9. Rzecznictwo i działania informacyjne wspierające politykę konkurencji i jej egzekwowanie	58
10. Polityka konkurencji w kontekście europejskim i globalnym	59
10.1 Łączenie sił na rzecz kształtowania globalnej i europejskiej kultury konkurencji	59
Spójność polityki dzięki Europejskiej Sieci Konkurencji.....	59
Ciągły i konstruktywny dialog międzyinstytucjonalny	60
10.2. Współpraca w zakresie polityki konkurencji na świecie	60
Stosunki wielostronne	60
Stosunki dwustronne	60

1. Wprowadzenie

Komisja Europejska (Komisja) skierowała roczne sprawozdanie dotyczące polityki konkurencji za rok 2023 do Parlamentu Europejskiego, Rady Unii Europejskiej, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. Opisano w nim kluczowe zmiany w polityce konkurencji UE i w zakresie jej egzekwowania w 2023 r.

Rok 2023 był dla UE kolejnym trudnym rokiem. Trwająca wojna napastnicza Rosji przeciwko Ukrainie i rosnące napięcia geopolityczne ponownie przypomniały nam, jak bardzo cały świat, a nie tylko UE i kraje sąsiadujące, jest ze sobą wzajemnie powiązany. Komisja podjęła szybkie i zdecydowane działania, w tym środki dotyczące pomocy państwa, aby złagodzić negatywne skutki tych wydarzeń dla gospodarki UE.

W 2023 r. odnotowano również pozytywne elementy, w szczególności fakt, że gospodarka UE okazała się odporna na skutki nadal trwającej agresji Rosji na Ukrainę. Do końca 2023 r. ceny energii w UE spadły poniżej poziomu szczytowego, który odnotowano w 2022 r. Polityka konkurencji UE była jednym z wielu narzędzi z powodzeniem wykorzystywanych do nieprzerwanego reagowania kryzysowego, zapewnienia ożywienia gospodarczego, a także do realizacji transformacji ekologicznej i cyfrowej.

Rewolucja cyfrowa rozszerzyła globalny zasięg podmiotów gospodarczych, nie tylko gigantów technologicznych, ale także wszystkich innych przedsiębiorstw. Cyfryzacja napędza wzrost gospodarczy we wszystkich sektorach gospodarki. Szybki rozwój rynku stwarza jednak nowe wyzwania dla organów egzekwowania prawa konkurencji. Jednym z głównych wyzwań, przed którymi stoi Komisja – zarówno w zakresie egzekwowania przepisów antymonopolowych, jak i tych dotyczących kontroli połączeń – jest sposób definiowania właściwych rynków w obliczu dynamicznych zmian na rynkach. Dlatego też w 2023 r. Komisja kontynuowała prace nad nowym

obwieszczeniem w sprawie definicji rynku. Te zmiany sytuacji na rynku i wyzwania skłoniły również Komisję do rozpoczęcia w 2022 r. oceny jej uprawnień dochodzeniowych i decyzyjnych w zakresie egzekwowania art. 101 i 102 TFUE, określonych w rozporządzeniu 1/2003¹. Prace te kontynuowano w 2023 r. Komisja opracowuje również nowe wytyczne w sprawie wykluczających nadużyć pozycji dominującej, o których mowa w art. 102 TFUE.

Ścisła współpraca między organami ochrony konkurencji z różnych jurysdykcji jest ważniejsza niż kiedykolwiek. W listopadzie 2023 r. Komisja nakazała przedsiębiorstwu *Illumina* wycofanie się z przejęcia przedsiębiorstwa *GRAIL*²; oba te podmioty są spółkami amerykańskimi. Przez cały czas trwania sprawy Komisja pozostawała w ścisłym kontakcie z amerykańską Federalną Komisją Handlu, która miała podobne obawy dotyczące konkurencji.

Polityka pomocy państwa również została poddana trudnej próbie przez tendencje globalne i polityczne. W oparciu o Tymczasowe kryzysowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy³ Komisja przyjęła Tymczasowe kryzysowe i przejściowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy („TCTF”)⁴, aby uwzględnić również środki wsparcia w sektorach, które mają kluczowe znaczenie dla przejścia na gospodarkę neutralną emisyjnie, zgodnie z planem przemysłowym Zielonego Ładu. Mimo że rozwój sytuacji geopolitycznej może stanowić wyzwanie dla interesów unijnych, UE musi pozostać wierna podstawowej logice kontroli pomocy państwa, czyli zapobieganiu sytuacji, w której pomoc państwa ma niekorzystny wpływ na jednolity rynek. Konkurencyjność jest pochodną konkurencji, a nie subsydiów, a fundusze publiczne nie powinny finansować inwestycji, które sektor prywatny byłby w stanie zrealizować samodzielnie. Dlatego też przepisy TCTF, które umożliwiają wsparcie kluczowych sektorów, są ograniczone w czasie i zawierają ścisłe zabezpieczenia. Częściowe wycofanie przepisów sekcji TCTF dotyczących sytuacji kryzysowej pod koniec 2023 r. oraz planowane stopniowe wycofywanie pozostałych przepisów sekcji dotyczących sytuacji kryzysowej w 2024 r. stanowią wyraźny sygnał dla państw członkowskich i przedsiębiorstw w tej kwestii. W odpowiedzi na wniosek Rady Europejskiej, aby Komisja „składała Radzie sprawozdania z wpływu bieżącej polityki pomocy państwa na integralność jednolitego rynku oraz na globalną konkurencyjność UE”⁵. Niniejsze sprawozdanie zawiera kompleksowy przegląd i analizę pomocy państwa i jej wpływu na konkurencję na jednolitym rynku i na konkurencyjność UE (zob. sekcja 6).

W 2023 r. Komisja pokazała, w jakich sytuacjach i w jaki sposób politykę konkurencji UE należy dostosować, aby rynki UE były sprawiedliwe, konkurencyjne i otwarte z korzyścią zarówno dla

¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 Traktatu (Tekst mający znaczenie dla EOG), Dz.U. L 1 z 4.1.2003, s. 1.

² Sprawa M.10939 – *Illumina/GRAIL*.

³ Komunikat Komisji – Tymczasowe kryzysowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy, Dz.U. C 131I z 24.3.2022, s. 1.

⁴ Komunikat Komisji – Tymczasowe kryzysowe i przejściowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy 2023/C 101/03, C/2023/1711, Dz.U. C 101 z 17.3.2023, s. 3.

⁵ Posiedzenie Rady Europejskiej (26–27 października 2023 r.), EUCO 14/23, pkt 22 lit. g).

przedsiębiorstw, jak i konsumentów. Komisja będzie nadal podejmować takie działania w przyszłości.

Ponadto od maja 2023 r. Komisja stosuje nowe zasady określone w akcie o rynkach cyfrowych (DMA)⁶, aby utrzymać otwarte i kontestowalne rynki cyfrowe. Pełne sprawozdanie z działań podjętych przez Komisję Europejską w kontekście aktu o rynkach cyfrowych w 2023 r. jest publikowane równoległe z niniejszym sprawozdaniem, jak przewidziano w art. 35 aktu o rynkach cyfrowych. W październiku 2023 r. weszły w życie obowiązki dotyczące zgłaszania wyników z rozporządzenia w sprawie subsydiów zagranicznych⁷, których celem jest przeciwdziałanie zakłóceniom na rynku spowodowanym przez subsydia zagraniczne.

2. Wykorzystanie zasad pomocy państwa oraz Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności do łagodzenia negatywnych skutków zewnętrznych wstrząsów gospodarczych

2.1. Tymczasowe kryzysowe i przejściowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy

W marcu 2022 r. Komisja przyjęła Tymczasowe kryzysowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy⁸ („TCF”), aby umożliwić państwom członkowskim wspieranie gospodarki w kontekście rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie. Pierwotne TCF obejmowały pomoc państwa przeznaczoną na zarządzenie bezpośredniemu kryzysowi gospodarczemu spowodowanemu inwazją Rosji na Ukrainę, na przykład wsparcie płynności finansowej w formie gwarancji państwowych i pożyczek subsydiowanych, pomoc na zrekompensowanie wysokich cen energii oraz środki służące zmniejszeniu zapotrzebowania na energię elektryczną. TCF zmieniono dwukrotnie – w lipcu 2022 r. i w październiku 2022 r. – w miarę pogłębiania się kryzysu.

W marcu 2023 r. Komisja przyjęła tymczasowe kryzysowe i przejściowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy⁹. Ramy te nie tylko umożliwiają udzielanie pomocy związanej z kryzysem, ale również dają państwom członkowskim możliwość wspierania kluczowych sektorów w przechodzeniu na gospodarkę neutralną emisyjnie, zgodnie z planem przemysłowym Zielonego Ładu.

⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/1925 z dnia 14 września 2022 r. w sprawie kontestowalnych i uczciwych rynków w sektorze cyfrowym oraz zmiany dyrektyw (UE) 2019/1937 i (UE) 2020/1828 (akt o rynkach cyfrowych), Dz.U. L 265 z 12.10.2022, s. 1.

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2560 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie subsydiów zagranicznych zakłócających rynek wewnętrzny, Dz.U. L 330 z 23.12.2022, s. 1.

⁸ Komunikat Komisji – Tymczasowe kryzysowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy, Dz.U. C 131I z 24.3.2022, s. 1.

⁹ Komunikat Komisji – Tymczasowe kryzysowe i przejściowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy, Dz.U. C 101 z 17.3.2023, s. 3.

TCTF w szczególności (i) przedłużają do dnia 31 grudnia 2025 r. możliwość szybszego wdrażania przez państwa członkowskie programów pomocy na rzecz energii ze źródeł odnawialnych, magazynowania energii i dekarbonizacji procesów produkcji przemysłowej, (ii) zmieniają zakres takich środków, aby ułatwić państwom członkowskim opracowywanie takich programów i zwiększyć ich skuteczność, oraz (iii) wprowadzają nowe środki, mające zastosowanie do dnia 31 grudnia 2025 r., w celu dalszego przyspieszenia inwestycji w sektorach kluczowych dla przejścia na gospodarkę neutralną emisyjnie. TCTF umożliwiają wspieranie inwestycji na rzecz produkcji sprzętu strategicznego, a mianowicie baterii, paneli fotowoltaicznych, turbin wiatrowych, pomp ciepła, elektrolizerów oraz urządzeń do wychwytywania i składowania dwutlenku węgla, a także na rzecz produkcji kluczowych komponentów oraz produkcji i odzyskiwania pokrewnych surowców krytycznych, poprzez programy lub pomoc indywidualną do wysokości subsydium, które beneficjent mógłby otrzymać na równoważną inwestycję w jurysdykcji państwa trzeciego poza EOG, lub kwoty niezbędnej, aby zachęcić przedsiębiorstwo do zlokalizowania inwestycji w EOG (tzw. „luka w finansowaniu”), w zależności od tego, która z tych kwot jest najniższa. .

W listopadzie 2023 r., po konsultacjach z państwami członkowskimi, Komisja przedłużyła do 30 czerwca 2024 r. obowiązywanie przepisów sekcji umożliwiających państwom członkowskim przyznawanie ograniczonych kwot pomocy (sekcja 2.1) i pomocy na zrekompensowanie wysokich cen energii (sekcja 2.4), w szczególności ze względu na utrzymującą się podatność rynków energii na zagrożenia¹⁰, na które sektory energochłonne są szczególnie wrażliwe.

W 2023 r. Komisja przyjęła 220 decyzji (w tym 91 decyzji zmieniających) na podstawie TCF i TCTF i zatwierdziła 147 środków krajowych zgłoszonych przez 27 państw członkowskich. Budżet całkowity, jaki państwa członkowskie zgłosiły Komisji na pokrycie takich środków pomocy państwa, wyniósł około 77,94 mld EUR. Więcej informacji na temat pomocy państwa przyznanej na podstawie tych dwóch instrumentów można znaleźć w sekcji 6 poniżej.

2.2. Zakończono stopniowe wycofywanie tymczasowych ram środków pomocy państwa ukierunkowanych na wsparcie gospodarki w kontekście epidemii COVID-19

Z uwagi na zmniejszające się skutki pandemii koronawirusa Komisja rozpoczęła w 2023 r. stopniowe wycofywanie tymczasowych ram wsparcia gospodarki w kontekście pandemii COVID-19 („tymczasowe ramy środków pomocy państwa w kontekście COVID-19”)¹¹. Dla przepisów ograniczonej liczby sekcji wyznaczono późniejszą datę wygaśnięcia, co umożliwiło utrzymanie środków wsparcia inwestycji i wypłacalności do 31 grudnia 2023 r.¹² Ponadto tymczasowe ramy środków pomocy państwa w kontekście COVID-19 przewidują elastyczne przejście na inne formy pomocy, takie jak dotacje bezpośrednie, do 30 czerwca 2023 r., przy jednoczesnym zapewnieniu

¹⁰ Komunikat Komisji – Zmiany w tymczasowych kryzysowych i przejściowych ramach środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy, Dz.U. C, C/2023/1188, 21.11.2023, s. 1.

¹¹ Zob.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/statement_22_2980

¹² Komunikat Komisji: Zmiany w tymczasowych ramach środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19, Dz.U. C 423 z 7.11.2022, s. 9.

wyraźnych zabezpieczeń, w szczególności w odniesieniu do konwersji i restrukturyzacji instrumentów dłużnych, takich jak pożyczki i gwarancje.¹³

2.3. Wdrażanie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności

W 2023 r. kontynuowano wdrażanie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF)¹⁴ – głównego elementu inicjatywy Next Generation EU¹⁵. Jest on, obok polityki spójności i w uzupełnieniu do tej polityki, instrumentem ukierunkowanym na promowanie spójności między państwami członkowskimi przez łagodzenie społecznych i gospodarczych skutków pandemii COVID-19 oraz na skuteczniejsze przygotowanie UE na przyszłe wyzwania, w szczególności przez wspieranie transformacji ekologicznej i cyfrowej.

Większość środków finansowanych w ramach RRF nie stanowi pomocy państwa. Spośród tych, które kwalifikują się jako pomoc państwa, większość może być wdrażana bezpośrednio przez państwa członkowskie albo na mocy rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych¹⁶, albo na mocy rozporządzenia w sprawie pomocy *de minimis*¹⁷.

Zgłoszono jednak kilka środków w celu uprzedniego zatwierdzenia przez Komisję. W tym celu w kwietniu 2023 r. Komisja opublikowała zaktualizowane wzory z wytycznymi dotyczącymi pomocy państwa¹⁸, które mają pomóc państwom członkowskim w opracowywaniu, zgodnie z zasadami pomocy państwa, środków wsparcia do uwzględnienia w krajowych planach odbudowy i zwiększania odporności. Zaktualizowane wzory ułatwiają państwom członkowskim tworzenie środków pomocy państwa, które przyczyniają się do dalszego wdrażania Europejskiego Zielonego Ładu, a jednocześnie zmniejszają zależność od rosyjskich paliw kopalnych i przyspieszają transformację ekologiczną, jak określono w planie REPowerEU. W 2023 r. Komisja przyjęła ponad 50 decyzji w sprawie pomocy państwa dotyczących środków finansowanych w ramach RRF.

3. Zapewnienie, aby reguły konkurencji pozostały adekwatne do wymogów przyszłości – postępy w realizacji obszernego programu politycznego

3.1. Aktualizacja zasad i wytycznych dotyczących ochrony konkurencji i łączenia przedsiębiorstw

Przyjęto przepisy dotyczące horyzontalnych porozumień kooperacyjnych

¹³ Komunikat Komisji – Szósta zmiana tymczasowych ram środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19 oraz zmiana załącznika do komunikatu Komisji do państw członkowskich w sprawie zastosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych 2021/C 473/01, C/2021/8442, Dz.U. C 473 z 24.11.2021, s. 1.

¹⁴ Zob.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/IP_22_3131

¹⁵ Zob.: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=pl

¹⁶ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu, Dz.U. L 187 z 26.6.2014, s. 1, ostatnio zmienione rozporządzeniem Komisji (UE) 2021/1237, Dz.U. L 270 z 29.7.2021, s. 39.

¹⁷ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis*, Dz.U. L 352 z 24.12.2013, s. 1.

¹⁸ Zob.: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/rrf-guiding-templates_en

W czerwcu 2023 r. Komisja przyjęła zmienione rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych dotyczące horyzontalnych porozumień badawczo-rozwojowych¹⁹ oraz specjalizacyjnych²⁰ (łącznie zwane HBER), którym towarzyszą zmienione wytyczne horyzontalne²¹. Zmienione przepisy zawierają aktualne wskazówki, które mają pomóc przedsiębiorstwom w ocenie zgodności ich porozumień kooperacyjnych z unijnymi regułami konkurencji, w tym rodzajów współpracy, które mogą przyczynić się do transformacji cyfrowej i ekologicznej. HBER wyłączają niektóre prokonkurencyjne porozumienia badawczo-rozwojowe i specjalizacyjne z zakazu ustanowionego w art. 101 ust. 1 TFUE. Zmienione przepisy między innymi rozszerzają zakres rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych dotyczących porozumień specjalizacyjnych, aby objąć nim porozumienia wielostronne w odniesieniu do większej liczby rodzajów porozumień produkcyjnych oraz zapewniają większą elastyczność w obliczaniu udziałów w rynku.

Zmienione wytyczne horyzontalne zostały zaktualizowane w celu odzwierciedlenia najnowszego orzecznictwa i praktyk w zakresie egzekwowania. Zawierają one rozszerzone wskazówki dotyczące wymiany informacji, w tym cyfrowych form wymiany, oraz wspólnych zakupów, w tym rozróżnienia między uzasadnionymi wspólnymi zakupami a kartelami nabywców. Nowy rozdział zawiera wskazówki dotyczące stosowania reguł konkurencji do porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju.

¹⁹ Rozporządzenie Komisji (UE) 2023/1066 z dnia 1 czerwca 2023 r. w sprawie stosowania art. 101 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do niektórych kategorii porozumień badawczo-rozwojowych, Dz.U. L 143 z 2.6.2023, s. 9.

²⁰ Rozporządzenie Komisji (UE) 2023/1067 z dnia 1 czerwca 2023 r. w sprawie stosowania art. 101 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do niektórych kategorii porozumień specjalizacyjnych, Dz.U. L 143 z 2.6.2023, s. 20.

²¹ Komunikat Komisji – Wytyczne w sprawie stosowania art. 101 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do horyzontalnych porozumień kooperacyjnych, Dz.U. C 259 z 21.7.2023, s. 1.

Współpraca z konkurentami - co wchodzi w zakres zmienionych przepisów horyzontalnych

Źródło: Komisja Europejska.

Przedłużono okres obowiązywania rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych w sektorze pojazdów silnikowych

UE stosuje specjalne przepisy w odniesieniu do porozumień wertykalnych w sektorze pojazdów silnikowych, tj. rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych w sektorze pojazdów silnikowych²², które miało wygasnąć 31 maja 2023 r. W kwietniu 2023 r. Komisja przedłużyła okres obowiązywania tego rozporządzenia o pięć lat, do 31 maja 2028 r. Komisja ograniczyła przedłużenie do pięciu lat, aby móc w odpowiednim czasie reagować na zmiany na rynku, takie jak te wynikające z cyfryzacji pojazdów, elektryfikacji i nowych modeli mobilności.

Komisja zaktualizowała również uzupełniające wytyczne²³ dla tego sektora. Dane generowane przez systemy zainstalowane w pojazdach stają się coraz ważniejszym czynnikiem konkurencji dla

²² Rozporządzenie Komisji (UE) nr 461/2010 z dnia 27 maja 2010 r. w sprawie stosowania art. 101 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do kategorii porozumień wertykalnych i praktyk uzgodnionych w sektorze pojazdów silnikowych, Dz.U. L 129 z 28.5.2010, s. 52, zmienione rozporządzeniem Komisji (UE) 2023/822 z dnia 17 kwietnia 2023 r. zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 461/2010 w odniesieniu do okresu jego stosowania, Dz.U. L 102I z 17.4.2023, s. 1.

²³ Zawiadomienie Komisji: Uzupełniające wytyczne w sprawie ograniczeń wertykalnych w porozumieniach dotyczących sprzedaży i napraw pojazdów silnikowych oraz dystrybucji części zamiennych do pojazdów

podmiotów zajmujących się naprawą i konserwacją. Zmienione wytyczne pomogą przedsiębiorstwom z sektora motoryzacyjnego ocenić zgodność ich porozumień wertykalnych z unijnymi regułami konkurencji, a jednocześnie zapewnią podmiotom działającym na rynku wtórnym, w tym warsztatom samochodowym, dalszy dostęp do danych generowanych przez pojazdy niezbędnych do naprawy i konserwacji.

Przyjęto pakiet dotyczący uproszczenia kontroli łączenia przedsiębiorstw

W kwietniu 2023 r. Komisja przyjęła pakiet dotyczący uproszczenia kontroli łączenia przedsiębiorstw. Obejmuje on: (i) zmienione rozporządzenie wykonawcze²⁴, (ii) zawiadomienie w sprawie uproszczonej procedury²⁵ oraz (iii) komunikat w sprawie przekazywania dokumentów²⁶. Celem pakietu jest uproszczenie i rozszerzenie zakresu prowadzonego przez Komisję procesu przeglądu nieproblematycznych połączeń (sprawy, które można rozpatrywać w ramach procedury uproszczonej). Zmniejsza on również ilość informacji wymaganych do zgłaszania transakcji i wprowadza zgłoszenia elektroniczne jako domyślny sposób zgłaszania. W zawiadomieniu wymieniono bardziej szczegółowo okoliczności, w których Komisja może badać sprawę w ramach zwykłej procedury kontroli, mimo że formalnie kwalifikuje się ona do procedury uproszczonej. Przepisy dotyczące uproszczenia kontroli łączenia przedsiębiorstw weszły w życie 1 września 2023 r.

Przyjęto wytyczne w sprawie porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju w sektorze rolnictwa

Art. 101 TFUE zakazuje zawierania między przedsiębiorstwami porozumień, które ograniczają konkurencję, takich jak porozumienia między konkurentami prowadzące do wzrostu cen lub zmniejszenia produkcji. Art. 210a rozporządzenia 1308/2013 (rozporządzenie o wspólnej organizacji rynków)²⁷ wyłącza jednak niektóre porozumienia ograniczające konkurencję w sektorze rolnym z zakresu tego ogólnego zakazu, jeżeli takie porozumienia są niezbędne do osiągnięcia norm

silnikowych, Dz.U. C 138 z 28.5.2010, s. 16, zmienione komunikatem Komisji – Zmiany do zawiadomienia Komisji – Uzupełniające wytyczne w sprawie ograniczeń wertykalnych w porozumieniach dotyczących sprzedaży i napraw pojazdów silnikowych oraz dystrybucji części zamiennych do pojazdów silnikowych, 2023/C 133 I/01, Dz.U. C 133I z 17.4.2023, s. 1.

²⁴ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) [2023/914] w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 139/2004 w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw oraz uchylające rozporządzenie Komisji (WE) nr 802/2004, Dz.U. L 119 z 5.5.2023, s. 22.

²⁵ Zawiadomienie Komisji w sprawie uproszczonej procedury rozpatrywania niektórych koncentracji na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 139/2004 w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw, Dz.U. C 160 z 5.5.2023, s. 1.

²⁶ Komunikat Komisji – Komunikat na podstawie art. 3 ust. 2, art. 13 ust. 3, art. 20 i art. 22 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2023/914 w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 139/2004 w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw oraz uchylającego rozporządzenie Komisji (WE) nr 802/2004, Dz.U. C 160 z 5.5.2023, s. 1.

²⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2117 z dnia 2 grudnia 2021 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1308/2013 ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych, (UE) nr 1151/2012 w sprawie systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych, (UE) nr 251/2014 w sprawie definicji, opisu, prezentacji, etykietowania i ochrony oznaczeń geograficznych aromatyzowanych produktów sektora wina i (UE) nr 228/2013 ustanawiające szczególne środki w dziedzinie rolnictwa na rzecz regionów najbardziej oddalonych w Unii Europejskiej, Dz.U. L 435 z 6.12.2021, s. 262.

zrównoważonego rozwoju. Po przeprowadzeniu w pierwszej połowie 2023 r.²⁸ konsultacji publicznych na temat projektu wytycznych dotyczących art. 210a rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków²⁹ Komisja przyjęła wytyczne w grudniu 2023 r. Wytyczne mają na celu ułatwienie przyjmowania porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju w rolnictwie przez wyjaśnienie, w jaki sposób spełnić warunki wyłączenia określone w art. 210a rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków, oraz przez przedstawienie konkretnych przykładów.

Brak przedłużenia okresu obowiązywania wyłączenia grupowego dla konsorcjów żeglugi liniowej

Usługi żeglugi liniowej polegają na regularnym, zaplanowanym przewozie ładunków niemasowych na określonej trasie. Są one regularnie świadczone przez kilka przedsiębiorstw żeglugowych zorganizowanych w konsorcja. Rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych dla konsorcjów („CBER”) zezwala przedsiębiorstwom żeglugi liniowej na współpracę w określonych granicach, która nie jest uznawana za naruszanie unijnego prawa konkurencji. W czasie jego przyjęcia w 2009 r. głównym celem wyłączenia było ułatwienie współpracy między liniami żeglugowymi z myślą o zwiększeniu wydajności operacyjnej, optymalizacji wykorzystania statków i poprawie jakości usług. Po przeprowadzeniu oceny Komisja stwierdziła jednak, że liczba konsorcjów objętych CBER była stosunkowo niska. Skuteczność i efektywność CBER jest zatem ograniczona. Komisja postanowiła nie przedłużać okresu obowiązywania wyłączenia grupowego i zezwolić na jego wygaśnięcie 25 kwietnia 2024 r.³⁰.

Rozpoczęto prace nad wytycznymi w sprawie stosowania art. 102 TFUE

W marcu 2023 r. Komisja opublikowała zaproszenie do zgłaszania uwag dotyczące przyszłych wytycznych w sprawie stosowania art. 102 TFUE do praktyk wykluczających³¹. Wytyczne będą odzwierciedlać orzecznictwo UE, a także szerokie doświadczenie zdobyte przez Komisję w egzekwowaniu art. 102 TFUE. Komisja opublikuje projekt wytycznych do konsultacji publicznych i starannie rozważy uwagi zainteresowanych stron.

²⁸ Konsultacje publiczne na temat projektu wytycznych dotyczących porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju w rolnictwie, prowadzone od 10.1.2023 r. do 24.4.2023 r., zob.: https://competition-policy.ec.europa.eu/public-consultations/2023-sustainability-agreements-agriculture_en

²⁹ Zob.: https://competition-policy.ec.europa.eu/about/reaching-out/sustainability-guidelines-agri-food-supply-chain_en

³⁰ Komunikat Komisji – Wygaśnięcie rozporządzenia Komisji (WE) nr 906/2009 z dnia 28 września 2009 r. w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 Traktatu do określonych kategorii porozumień, decyzji i praktyk uzgodnionych pomiędzy przedsiębiorstwami żeglugi liniowej (konsorcja), 10.10.2023, C(2023) 6700 final.

³¹ Zaproszenie do zgłaszania uwag w sprawie wytycznych dotyczących nadużyć wykluczających popełnianych przez przedsiębiorstwa dominujące, okres nadsyłania opinii: od 27.3.2023 r. do 24.4.2023 r., zob.: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13796-Prawo-konkurencji-UE-wytyczne-dotyczace-naduzy-c-wykluczajacych-pope-C5%82nianych-przez-przedsiębiorstwa-dominujace_pl

Kontynuowano ocenę rozporządzenia (WE) nr 1/2003

W rozporządzeniu (WE) nr 1/2003³² i w akcie wykonawczym do tego rozporządzenia – rozporządzeniu (WE) nr 773/2004³³, ustanowiono ramy proceduralne ukierunkowane na zapewnienie skutecznego i jednolitego stosowania art. 101 i 102 TFUE w UE. Z czasem pojawiły się nowe wyzwania w zakresie egzekwowania reguł konkurencji, związane np. z cyfryzacją gospodarki i coraz większą złożonością postępowań wyjaśniających dotyczących ochrony konkurencji. Po konsultacjach publicznych przeprowadzonych w 2022 r.³⁴ Komisja kontynuowała ocenę w 2023 r. W tym celu w październiku 2023 r. Komisja zorganizowała warsztaty z udziałem wielu różnych zainteresowanych stron. Komisja zleciła również przeprowadzenie badania wspierającego ocenę. W toku oceny Komisja współpracuje z krajowymi organami ochrony konkurencji.

Ocena przepisów dotyczących porozumień o transferze technologii

W listopadzie 2022 r. Komisja rozpoczęła ocenę rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych w zakresie transferu technologii („TTBER”)³⁵ i towarzyszących mu wytycznych³⁶. Prace te kontynuowano przez cały 2023 r. Ocena umożliwi Komisji podjęcie decyzji, czy należy zezwolić na wygaśnięcie TTBER, przedłużyć okres jego obowiązywania lub wprowadzić w nim zmiany.

3.2. Aktualizacja zasad pomocy państwa i wytycznych w tym zakresie

Zmieniono ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych

W czerwcu 2023 r. Komisja przyjęła ukierunkowaną zmianę ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych („GBER”), aby jeszcze bardziej uprościć i przyspieszyć wsparcie dla transformacji ekologicznej i transformacji cyfrowej UE, przy jednoczesnym zapewnieniu funkcjonowania jednolitego rynku³⁷. Zmienione GBER daje państwom członkowskim większą elastyczność w opracowywaniu i wdrażaniu środków wsparcia państwa w sektorach kluczowych dla transformacji w kierunku neutralności klimatycznej i przemysłu neutralnego emisyjnie. Ponadto

³² Rozporządzenie Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 Traktatu (Tekst mający znaczenie dla EOG), Dz.U. L 1 z 4.1.2003, s. 1.

³³ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 773/2004 z dnia 7 kwietnia 2004 r. odnoszące się do prowadzenia przez Komisję postępowań zgodnie z art. 81 i art. 82 Traktatu WE (Tekst mający znaczenie dla EOG), Dz.U. L 123 z 27.4.2004, s. 18.

³⁴ Konsultacje publiczne w sprawie unijnych przepisów proceduralnych w zakresie ochrony konkurencji – ocena, prowadzone od 30.6.2022 r. do 6.10.2022 r., zob.: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13431-Unijne-przepisy-proceduralne-w-zakresie-ochrony-konkurencji-ocena_pl

³⁵ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 316/2014 z dnia 21 marca 2014 r. w sprawie stosowania art. 101 ust. 3 TFUE do kategorii porozumień o transferze technologii, Dz.U. L 93 z 28.3.2014, s. 17.

³⁶ Komunikat Komisji – Wytyczne w sprawie stosowania art. 101 TFUE do porozumień o transferze technologii, Dz.U. C 89 z 28.3.2014, s. 3.

³⁷ Rozporządzenie Komisji (UE) 2023/1315 z dnia 23 czerwca 2023 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu oraz rozporządzenie (UE) 2022/2473 uznające niektóre kategorie pomocy udzielanej przedsiębiorstwom prowadzącym działalność w zakresie produkcji, przetwórstwa i wprowadzania do obrotu produktów rybołówstwa i akwakultury za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Tekst mający znaczenie dla EOG), C/2023/4278, Dz.U. L 167 z 30.6.2023, s. 1.

pomoże przyspieszyć inwestycje i finansowanie produkcji czystych technologii w UE, zgodnie z planem przemysłowym Zielonego Ładu³⁸.

Zmienione GBER zwiększa i usprawnia możliwości przyznawania pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią. Ponadto ułatwia wspieranie ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania („projekty IPCEI”) w dziedzinie badań i rozwoju oraz rozszerza możliwości szkolenia i przekwalifikowania pracowników. Ułatwia również przyznawanie pomocy w formie regulowanych cen energii elektrycznej, gazu lub ciepła poprzez włączenie tej kategorii do zakresu GBER. W zmienionym GBER podwyższono również progi powodujące obowiązek zgłoszenia pomocy na ochronę środowiska, a także pomocy na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną. Ponadto w zmienionym GBER wyjaśniono i usprawniono możliwości przyznawania pomocy na finansowanie ryzyka dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Przepisy dotyczące stacjonarnych i ruchomych sieci szerokopasmowych zostały również doprecyzowane i rozszerzone w kluczowych obszarach, takich jak możliwość finansowania aktywnych urządzeń mobilnych oraz nowe przepisy dotyczące sieci dosyłowych. Okres obowiązywania GBER przedłużono do końca 2026 r., a jego przepisy dostosowano do zmienionych wytycznych w sprawie pomocy regionalnej, wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę klimatu i środowiska oraz cele związane z energią, wytycznych w sprawie finansowania ryzyka, ram działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej oraz wytycznych w sprawie sieci szerokopasmowych.

Przyjęto zmienione ogólne rozporządzenie w sprawie pomocy de minimis

W grudniu 2023 r. Komisja przyjęła nowe ogólne rozporządzenie w sprawie pomocy *de minimis*, a poprzednie rozporządzenie w sprawie pomocy *de minimis*³⁹ wygasło 31 grudnia 2023 r. Rozporządzenie wyłącza niewielkie kwoty pomocy z zakresu unijnej kontroli pomocy państwa, ponieważ uznaje się, że nie mają one wpływu na wymianę handlową między państwami członkowskimi i nie zakłócają konkurencji ani nie grożą jej zakłóceniem. Wyłączenie niewielkich kwot pomocy z kontroli pomocy państwa znacznie zmniejsza obciążenie administracyjne dla przedsiębiorstw – w szczególności MŚP – i dla państw członkowskich. Najważniejsze zmiany to podwyższony pułap w wysokości 300 000 EUR w okresie trzech lat dostosowany do inflacji oraz wprowadzenie obowiązkowego rejestru pomocy *de minimis* na poziomie krajowym lub unijnym w celu zwiększenia przejrzystości. Zgodnie z poprzednim rozporządzeniem przedsiębiorstwa były zobowiązane do śledzenia otrzymanej pomocy *de minimis*, natomiast nowe rozporządzenie nakłada na wszystkie państwa członkowskie obowiązek udostępniania od 2026 r. pełnych informacji na temat przyznanej pomocy *de minimis* w centralnym rejestrze na poziomie krajowym lub unijnym oraz upewnienia się, że udzielenie nowej pomocy nie spowoduje przekroczenia odpowiedniego pułapu.

³⁸ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Plan przemysłowy Zielonego Ładu na miarę epoki neutralności emisyjnej, COM(2023) 62 final.

³⁹ Rozporządzenie Komisji (UE) 2023/2831 z dnia 13 grudnia 2023 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis*, Dz.U. L 2023/2831 z 15.12.2023, s. 1.

Przyjęto zmienione rozporządzenie w sprawie pomocy de minimis przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym

W grudniu 2023 r. Komisja przyjęła rozporządzenie (UE) 2023/2832 w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym⁴⁰. Rozporządzenie weszło w życie 1 stycznia 2024 r. i zastępuje rozporządzenie (UE) nr 360/2012⁴¹, które wygasło 31 grudnia 2023 r. Komisja postanowiła podwyższyć kwotę pomocy *de minimis* na wykonywanie usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym do 750 000 EUR na przedsiębiorstwo wykonujące takie usługi w dowolnym okresie trzech lat.

Przyjęto zmienione zasady pomocy państwa dla sektorów rolnictwa, leśnictwa, rybołówstwa i akwakultury

W styczniu 2023 r. weszły w życie zmienione rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych w sektorze rolnym („ABER”) i rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych w rybołówstwie („FIBER”) oraz wytyczne w sprawie pomocy państwa w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich („wytyczne dotyczące rolnictwa”)⁴². Wytyczne dotyczące pomocy państwa w sektorze rybołówstwa i akwakultury („wytyczne dotyczące sektora rybołówstwa”), zatwierdzone przez Komisję w grudniu 2022 r., mają zastosowanie od kwietnia 2023 r.⁴³

ABER i FIBER rozszerzają zakres środków objętych wyłączeniem grupowym. Nowe przepisy przewidują grupowe wyłączenie do nawet 50 % przypadków, które podlegały obowiązkowi zgłoszenia na podstawie starych ram prawnych. Nowe wytyczne dotyczące rolnictwa i sektora rybołówstwa odzwierciedlają doświadczenia Komisji w prowadzeniu spraw z tych sektorów, a także obecne priorytety strategiczne UE, w szczególności wspólną politykę rolną, wspólną politykę rybołówstwa, Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury, Europejski Zielony Ład, strategię „Od pola do stołu”, a także strategię na rzecz bioróżnorodności. Zmienione wytyczne dotyczące sektora rybołówstwa pomagają państwom członkowskim osiągnąć ambitne cele ekologiczne UE poprzez poprawę efektywności energetycznej i łagodzenie skutków zmiany klimatu.

W październiku 2023 r. Komisja przyjęła zmiany do rozporządzenia w sprawie pomocy *de minimis* w sektorze rybołówstwa i akwakultury⁴⁴. Zmienione rozporządzenie podnosi pułap pomocy *de*

⁴⁰ Rozporządzenie Komisji (UE) 2023/2832 z dnia 13 grudnia 2023 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym, Dz.U. L 2023/2832, 15.12.2023, s.1.

⁴¹ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym, Dz.U. L 114 z 26.4.2012, s. 8.

⁴² Komunikat Komisji – Wytyczne w sprawie pomocy państwa w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich 2022/C 485/01, Dz.U. C 485 z 21.12.2022, s. 1.

⁴³ Komunikat Komisji – Wytyczne dotyczące pomocy państwa w sektorze rybołówstwa i akwakultury, Dz.U. C 107 z 23.3.2023, s. 1.

⁴⁴ Rozporządzenie Komisji (UE) 2023/2391 z dnia 4 października 2023 r. zmieniające rozporządzenia (UE) nr 717/2014, (UE) nr 1407/2013, (UE) nr 1408/2013 i (UE) nr 360/2012 w odniesieniu do pomocy *de minimis*

Przyjęto kodeks dobrych praktyk w odniesieniu do projektów IPCEI

Wspólne Europejskie Forum ds. Ważnych Projektów Stanowiących Przedmiot Wspólnego Europejskiego Zainteresowania

Przyjęto wytyczne interpretacyjne na temat rozporządzenia (WE) nr 1370/2007

przynawanej na przetwarzanie i wprowadzanie do obrotu produktów rybółóstwa i akwakultury oraz rozporządzenie (UE) nr 717/2014 w odniesieniu do całkowitej kwoty pomocy de minimis przyznawanej jednemu przedsiębiorstwu, do okresu stosowania takiej pomocy i do innych kwestii, Dz.U. L 2391 z 5.10.2023, s. 1.

⁴⁵ Komunikat Komisji – Kryteria analizy zgodności z rynkiem wewnętrznym pomocy państwa na wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania 2021/C 528/02, Dz.U. C 528 z 30.12.2021, s. 10.

⁴⁶ DG COMP – Kodeks dobrych praktyk na rzecz przejrzystego, integracyjnego, szybszego opracowywania i oceny projektów IPCEI, 17 maja 2023 r., zob.: https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2023-05/IPCEIs_DG_COMP_code_of_good_practices.pdf.

⁴⁷ [Wspólne Europejskie Forum ds. IPCEI – Komisja Europejska \(europa.eu\)](http://WspólneEuropejskieForum.ds.IPCEI-KomisjaEuropejska.europa.eu).

w zakresie gruntów⁴⁸. Celem wytycznych jest zapewnienie państwom członkowskim i zainteresowanym stronom dalszych wskazówek dotyczących stosowania kilku przepisów tego rozporządzenia w związku ze zmianami wprowadzonymi przez czwarty pakiet kolejowy oraz odpowiednie orzecznictwo sądów UE.

Oceny

Zgodnie z wytycznymi w sprawie lepszego stanowienia prawa DG ds. Konkurencji kontynuowała oceny zasad pomocy państwa dla banków znajdujących się w trudnej sytuacji⁴⁹ oraz pomocy w formie gwarancji publicznych⁵⁰.

4. Egzekwowanie polityki konkurencji przyczyniło się do realizacji głównych priorytetów Komisji

Zachowanie dyscypliny rynkowej poprzez skuteczne egzekwowanie unijnych reguł konkurencji ma zasadnicze znaczenie dla ekologicznej i cyfrowej transformacji gospodarki UE, a także dla budowania gospodarki służącej ludziom. Ponadto egzekwowanie reguł konkurencji przyczynia się do usunięcia pozostałych barier na jednolitym rynku i eliminuje ograniczenia rynkowe. Ze względu na swój charakter jednolity rynek przyczynia się do zwiększenia odporności gospodarczej gospodarki UE, bowiem zwiększa zachęty do inwestowania, innowacji, dywersyfikacji łańcuchów dostaw i znajdowania nowych możliwości biznesowych.

4.1. Egzekwowanie polityki konkurencji przyczyniło się do transformacji cyfrowej i wniosło wkład w budowę silnego i odpornego jednolitego rynku

Przez usprawnianie funkcjonowania rynków z korzyścią dla konsumentów, przedsiębiorstw i społeczeństwa polityka konkurencji odgrywa kluczową rolę w dążeniu UE do osiągnięcia globalnego przywództwa cyfrowego. Transformacja cyfrowa ma głęboki wpływ na każdy aspekt gospodarki i społeczeństwa. Stymulując zmiany i promując innowacje, polityka konkurencji pomaga UE uwolnić pełny potencjał ery cyfrowej. Egzekwowanie ochrony konkurencji przyczyniło się do transformacji cyfrowej i wniosło wkład w budowę silnego i odpornego jednolitego rynku.

⁴⁸ Zawiadomienie Komisji w sprawie wytycznych interpretacyjnych na temat rozporządzenia (WE) nr 1370/2007 dotyczącego usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego 2023/C 222/01, C/2023/3978, Dz.U. C 222 z 26.6.2023, s. 1.

⁴⁹ Komunikat Komisji w sprawie stosowania reguł pomocy państwa w odniesieniu do środków wsparcia na rzecz banków w kontekście kryzysu finansowego („komunikat bankowy”), Dz.U. C 216 z 30.7.2013, s. 1, oraz powiązane komunikaty: komunikat o dokapitalizowaniu z 2009 r. (2009/C10/03), komunikat w sprawie aktywów o obniżonej wartości z 2009 r. (2009/C72/01), komunikat w sprawie restrukturyzacji z 2009 r. (2009/C195/04), komunikat w sprawie przedłużenia z 2010 r. (2010/C329/07), komunikat w sprawie przedłużenia z 2011 r. (2011/C356/02).

⁵⁰ Obwieszczenie Komisji w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy państwa w formie gwarancji, Dz.U. C 155 z 20.6.2008, s. 10.

Egzekwowanie ochrony konkurencji przyczyniło się do transformacji cyfrowej i wniosło wkład w budowę silnego i odpornego jednolitego rynku

Jednym z głównych komponentów każdego komputera jest jednostka centralna (CPU), dlatego dla całego sektora cyfrowego kluczowe znaczenie ma utrzymanie konkurencyjności rynku jednostek centralnych. W 2009 r. Komisja nałożyła na przedsiębiorstwo *Intel* grzywnę w wysokości 1,06 mld EUR za naruszenie art. 102 TFUE. Stwierdzono, że *Intel* dopuścił się dwóch czynów niezgodnych z prawem⁵¹. Udzielał on mianowicie producentom komputerów rabatów warunkowanych zakupem przez nich wszystkich lub prawie wszystkich swoich CPU x86 od *Intela* („rabaty warunkowe”). *Intel* dokonał również płatności bezpośrednich na rzecz producentów komputerów w celu wstrzymania lub opóźnienia wprowadzenia na rynek konkretnych produktów zawierających procesory CPU x86 konkurentów („bezpodstawne ograniczenia”). W 2022 r. Sąd częściowo unieważnił pierwotną decyzję Komisji z 2009 r. w odniesieniu do rabatów warunkowych. W związku z tym, we wrześniu 2023 r. Komisja ponownie przyjęła decyzję, na mocy której na *Intel* nałożono grzywnę w wysokości 376,36 mln EUR za bezpodstawne ograniczenia.

Konsumenci w UE powszechnie korzystają z usług subskrypcji cyfrowych nagrań muzycznych, co sprawia, że ważne jest, aby konkurencja w tym sektorze działała prawidłowo. Dlatego właśnie, w lutym 2023 r. Komisja wystosowała do *Apple* pismem zgłoszenie zastrzeżeń⁵², w którym poinformowała przedsiębiorstwo o swojej wstępnej opinii, zgodnie z którą *Apple* nadużyło pozycji dominującej przez ograniczenie zdolności twórców aplikacji do informowania użytkowników iPhone’ów i iPadów o alternatywnych usługach subskrypcji muzyki. Komisja wstępnie uznała, że obowiązki *Apple* w zakresie przeciwdziałania kierunkowaniu wyborów są nieuczciwymi warunkami handlowymi i stanowią naruszenie art. 102 TFUE.

W pisemnym zgłoszeniu zastrzeżeń wydanym w czerwcu 2023 r. Komisja poinformowała *Google* o swojej wstępnej opinii, zgodnie z którą przedsiębiorstwo *Google* naruszyło art. 102 TFUE przez zakłócenie konkurencji w sektorze technologii reklamowej (adtech)⁵³. Przedsiębiorstwo *Google* jest obecne na wszystkich poziomach łańcucha dostaw technologii reklamowej. Ograniczenie konkurencji w dziedzinie usług w zakresie technologii reklamowej miałoby szeroki wpływ na sektor cyfrowy, ponieważ negatywnie oddziaływałoby nie tylko na bezpośrednich konkurentów przedsiębiorstwa *Google*, ale również na wydawców i samych reklamodawców. Komisja jest zaniepokojona faktem, że przedsiębiorstwo *Google* faworyzowało swoje własne internetowe usługi reklamowe ze szkodą dla konkurentów, reklamodawców i wydawców internetowych. Komisja wstępnie stwierdziła, że przedsiębiorstwo *Google* nadużyło swojej pozycji dominującej przez faworyzowanie swojej własnej giełdy reklamowej AdX w aukcjach wyboru reklam prowadzonych przez jej serwer reklamowy, DFP, oraz

⁵¹ Sprawa AT. 37990 – *Intel*.

⁵² Sprawa AT.40437 – *Apple* – *App Store Practices (music streaming)*.

⁵³ Sprawa AT.40670 – *Google* – *Adtech and Data-related practices*.

faworyzowanie AdX w sposobie, w jaki jego narzędzia do zakupu reklam Google Ads i DV360 ustalają stawki na giełdach reklam.

Tworzenie kartelu jest jednym z najpoważniejszych naruszeń konkurencji. Kartele wyrządzają poważne szkody gospodarce, nie zwiększając przy tym efektywności. Nakładając wyższe ceny i ograniczając produkcję, kartele horyzontalne zmniejszają efektywność ekonomiczną i dobrobyt. Zniechęcają przedsiębiorstwa do opracowywania nowych produktów i technologii i ograniczają w ten sposób innowacje i wybór konsumentów.

We wrześniu 2023 r. Komisja po raz pierwszy ukarała kartel w sektorze obrony i nałożyła na *Diehl* grzywnę w wysokości 1,2 mln EUR za udział wraz z konkurentem *RUAG*⁵⁴ w kartelu dotyczącym sprzedaży wojskowych granatów ręcznych. Przedsiębiorstwo *RUAG* nie zostało ukarane grzywną, ponieważ ujawniło Komisji istnienie kartelu w ramach unijnego programu łagodzenia kar. Komisja ustaliła, że przedsiębiorstwa dzieliły między siebie rynki krajowe w całym EOG przez prawie 14 lat. Oba przedsiębiorstwa potwierdziły swój udział w kartelu i zgodziły się na ugodowe rozstrzygnięcie sprawy.

W październiku 2023 r. Komisja przyjęła również decyzję przeciwko kartelowi w sektorze farmaceutycznym. W ramach postępowania ugodowego nałożyła na przedsiębiorstwa *Alkaloids of Australia*, *Alkaloids Corporation*, *Boehringer*, *Linnea* i *Transo-Pharm* grzywnę w łącznej wysokości 13,4 mln EUR za udział w długotrwałym kartelu dotyczącym składnika farmaceutycznego N-butylobromku skopolaminy/hioscyny (SNBB) niezbędnego do produkcji leków rozkurczowych na ból brzucha⁵⁵. Przedsiębiorstwo *C2 PHARMA* nie zostało ukarane grzywną, ponieważ ujawniło Komisji istnienie kartelu w ramach unijnego programu łagodzenia kar. Sześć przedsiębiorstw koordynowało swoje działania i porozumiało się w kwestii ustalenia minimalnej ceny sprzedaży SNBB dla swoich klientów (dystrybutorów i producentów leków generycznych) oraz przydzielenia kwot. Wymieniały też one szczególnie chronione informacje handlowe.

W listopadzie 2023 r. Komisja nałożyła na *Rabobank* grzywnę w wysokości 26,6 mln EUR za udział w kartelu dotyczącym handlu niektórymi obligacjami denominowanymi w euro z *Deutsche Bank*⁵⁶. *Deutsche Bank* nie został ukarany grzywną, ponieważ ujawnił Komisji istnienie kartelu w ramach unijnego programu łagodzenia kar. W toku postępowania Komisja ustaliła, że w okresie 2006–2016 oba banki, za pośrednictwem swoich traderów, wymieniały szczególnie chronione informacje handlowe i koordynowały swoje strategie handlowe i cenowe.

W listopadzie 2023 r.⁵⁷ Komisja poinformowała sześć przedsiębiorstw i jedno stowarzyszenie branżowe o swojej wstępnej opinii, zgodnie z którą naruszyły one przepisy antymonopolowe poprzez znowę polegającą na podniesieniu cen akumulatorów rozruchowych do pojazdów silnikowych, które to akumulatory były sprzedawane producentom samochodów w EOG.

⁵⁴ Sprawa AT.40760 – *Hand grenades*.

⁵⁵ Sprawa AT.40636 – *SNBB*.

⁵⁶ Sprawa AT.40512 – *Euro-denominated bonds*.

⁵⁷ Sprawa AT.40545 – *Automotive starter batteries*.

Ponadto w sektorze artykułów spożywczych w 2023 r. Komisja kontynuowała postępowanie w sprawie ewentualnych ograniczeń przez przedsiębiorstwo *Mondelez* handlu równoległego między państwami członkowskimi w odniesieniu do czekolady, herbatników i wyrobów kawowych⁵⁸. Komisja wszczęła również postępowanie w sprawie domniemanych praktyk wykluczających dostęp do rynku na rynkach napojów energetycznych i przeprowadziła niezapowiedziane kontrole w przedsiębiorstwie Red Bull⁵⁹.

W 2023 r. Komisja przeprowadziła niezapowiedziane kontrole w różnych sektorach, na przykład w sektorze substancji zapachowych⁶⁰, napojów energetycznych⁶¹, mody⁶², wyrobów medycznych⁶³, chemii budowlanej⁶⁴ i dostaw żywności online⁶⁵.

Wyrok Sądu w sprawie gier wideo⁶⁶

We wrześniu 2023 r. Sąd utrzymał w mocy decyzję Komisji w sprawie *gier wideo*, stwierdzając naruszenie i skierowaną do przedsiębiorstwa *Valve*. W swojej decyzji Komisja stwierdziła, że Valve i pięciu wydawców komputerowych gier wideo zawarło antykonkurencyjne porozumienia/uzgodnione praktyki ograniczające import równoległy gier wideo przeznaczonych do komputerów osobistych poprzez blokowanie geograficzne. Sąd potwierdził, że porozumienia/uzgodnione praktyki były antykonkurencyjne ze względu na cel w zakresie, w jakim miały one ograniczyć import równoległy, oraz że kontekst prawny i gospodarczy nie pozwalał na zakwestionowanie tego faktu. Ponadto Sąd potwierdził, że art. 101 ust. 1 TFUE odnosi się do wszystkich porozumień i uzgodnionych praktyk, które zakłócają konkurencję, niezależnie od rynku, na którym działają strony.

Sąd wyjaśnił również związek między unijnym prawem konkurencji a prawami autorskimi. Sąd potwierdził, że udzielanie licencji (w tym licencji wyłącznych) jako takie nie jest sprzeczne z art. 101 TFUE. Jednak dodatkowe ograniczenia terytorialne licencji uniemożliwiające dostęp do przedmiotów objętych ochroną spoza terytorium objętego licencją mogą mieć cel antykonkurencyjny i być objęte art. 101 TFUE.

Kontrola połączeń przyczyniła się do transformacji cyfrowej i wniosła wkład w budowę silnego i odpornego jednolitego rynku

Kontrola połączeń stanowi podstawę kluczowych priorytetów Komisji w zakresie innowacji i transformacji cyfrowej, bowiem pozwala uniknąć tworzenia nadmiernej władzy rynkowej, zamykania dostępu do rynku i eliminowania podmiotów wchodzących na rynek. W 2023 r. Komisja nadal egzekwowała swoje przepisy dotyczące kontroli połączeń, aby chronić konsumentów przed wzrostem cen, a także przed pogorszeniem się innych ważnych parametrów konkurencji, takich jak jakość, wybór i innowacje.

⁵⁸ Zob.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/IP_21_281

⁵⁹ Zob.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_23_1802

⁶⁰ Zob.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/IP_23_1532

⁶¹ Zob.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_23_1802

⁶² Zob.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_23_2352

⁶³ Zob.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_23_4517

⁶⁴ Zob.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_23_5061

⁶⁵ Zob.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_23_5944

⁶⁶ Wyrok Sądu z dnia 27.9.2023 r. w sprawie T-172/21, *Valve/Komisja*, ECLI:EU:T:2023:587.

W 2023 r. aktywność Komisji w obszarze kontroli połączeń utrzymywała się na wysokim poziomie. Komisja przyjęła 333 decyzje dotyczące połączeń w różnych sektorach (w 2022 r. Komisja przyjęła 368 decyzji dotyczących połączeń), z czego 271 zostało zatwierdzonych w ramach procedury uproszczonej. Komisja przeprowadziła interwencje w odniesieniu do 11 proponowanych przejęć – 9 z tych transakcji zostało warunkowo zatwierdzonych, a jednej transakcji zakazano. Strony odstąpiły od realizacji jednej zgłoszonej transakcji i wycofały ją na drugim etapie postępowania wyjaśniającego.

Komisja zablokowała nabycie przedsiębiorstwa eTraveli przez przedsiębiorstwo Booking

We wrześniu 2023 r. Komisja zakazała planowanego nabycia *eTraveli* przez *Booking*⁶⁷. Komisja stwierdziła, że transakcja wzmocniłaby dominującą pozycję przedsiębiorstwa Booking na rynku internetowych biur podróży świadczących usługi w zakresie hoteli i spowodowałaby wyższe koszty dla hoteli i prawdopodobnie dla konsumentów. Komisja przeprowadziła obszerną analizę proponowanych przez przedsiębiorstwo Booking zobowiązań i stwierdziła, że przedstawione środki zaradcze nie były wystarczająco kompleksowe i skuteczne oraz nie eliminowały całkowicie stwierdzonych problemów w zakresie konkurencji.

Źródło: Komisja Europejska.

Komisja nałożyła na przedsiębiorstwa Illumina i GRAIL grzywnę za przeprowadzenie połączenia bez uprzedniego zatwierdzenia

W lipcu 2021 r. Komisja wszczęła szczegółowe postępowanie wyjaśniające w sprawie przejęcia przedsiębiorstwa GRAIL przez przedsiębiorstwo Illumina. We wrześniu 2022 r. Komisja zablokowała transakcję ze względu na obawy, że wywoła ona znaczące skutki antykonkurencyjne, stworzy przeszkody dla innowacji i ograniczy wybór na rynku testów do wczesnego wykrywania nowotworów na bazie

⁶⁷ Sprawa M.10615 – *Booking Holdings/eTraveli Group*.

krwi⁶⁸. Jednak w sierpniu 2021 r., mimo że postępowanie Komisji było nadal w toku, przedsiębiorstwo Illumina publicznie ogłosiło, że ukończyło nabywanie przedsiębiorstwa GRAIL. W lipcu 2023 r. Komisja nałożyła na przedsiębiorstwa Illumina i GRAIL grzywnę w wysokości odpowiednio około 432 mln EUR i 1 000 EUR za przeprowadzenie proponowanego połączenia przed zatwierdzeniem przez Komisję⁶⁹. Komisja stwierdziła, że przedsiębiorstwa Illumina i GRAIL świadomie i umyślnie naruszyły obowiązek stosowania okresu zawieszenia w trakcie szczegółowego postępowania wyjaśniającego Komisji. Jest to bardzo poważne naruszenie, które podważa skuteczne funkcjonowanie unijnej kontroli łączenia przedsiębiorstw. Grzywna nałożona na przedsiębiorstwo Illumina odpowiada określonej przez przepisy granicy 10 % obrotu przedsiębiorstwa. W swojej decyzji Komisja zauważyła, że przedsiębiorstwo GRAIL, jako przedsiębiorstwo przejmowane, wiedziało o obowiązku stosowania okresu zawieszenia i odgrywało aktywną rolę w naruszeniu. Komisja, z uwagi na to, że był to pierwszy przypadek nałożenia przez nią grzywny za falstart w transakcjach fuzji i przejęć („gun-jumping”) na spółkę przejmowaną, podjęła decyzję o nałożeniu na przedsiębiorstwo GRAIL jedynie symbolicznej grzywny w wysokości 1 000 EUR.

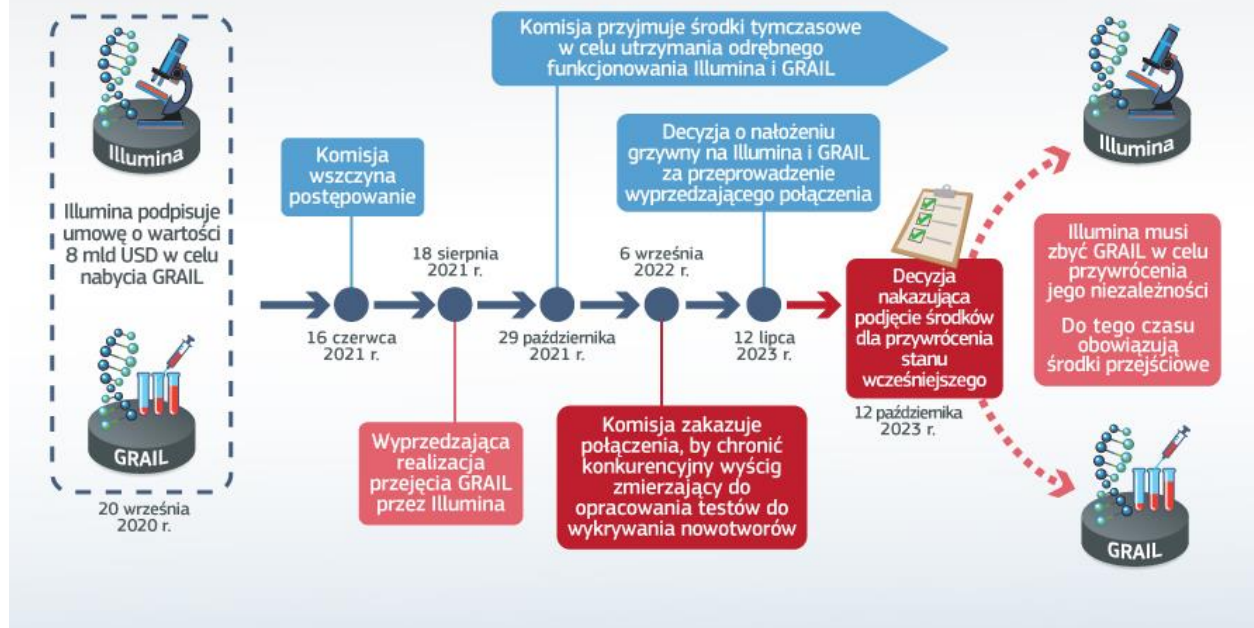
W październiku 2023 r. Komisja Europejska przyjęła decyzję nakazującą zastosowanie środków naprawczych obejmujących środki dezinvestycyjne zobowiązujące przedsiębiorstwo Illumina do wycofania się z dokonanej transakcji nabycia przedsiębiorstwa GRAIL. Decyzja zawierała również środki przejściowe, których przedsiębiorstwa Illumina i GRAIL muszą przestrzegać do czasu odwrócenia transakcji przez przedsiębiorstwo Illumina⁷⁰.

⁶⁸ Sprawa M.10188 – *Illumina/GRAIL*.

⁶⁹ Sprawa M.10483 – *Illumina/GRAIL* (Art. 14 procedure). Zob.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_23_3773

⁷⁰ Sprawa M.10939 – *Illumina/GRAIL*. Zob.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_23_4872

Procedury w sprawie Illumina/GRAIL

Źródło: Komisja Europejska.

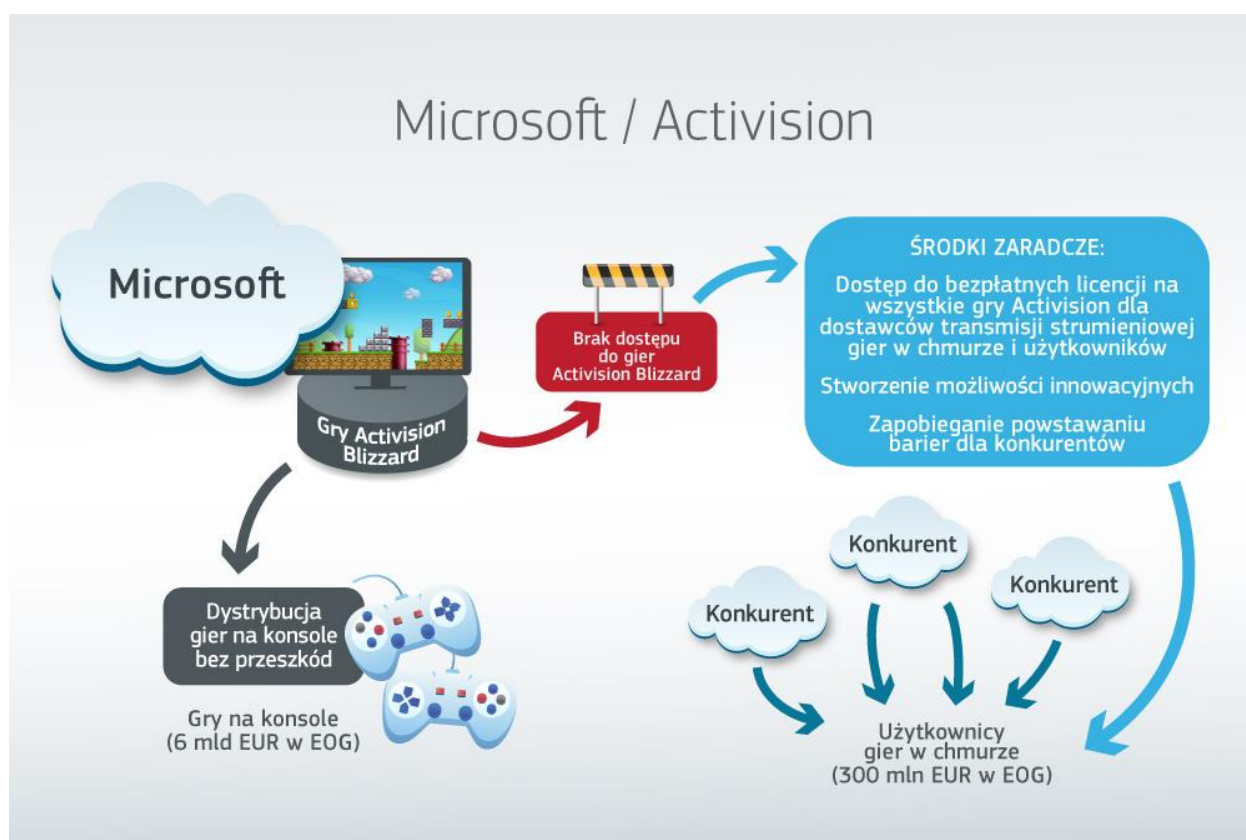
W 2023 r. Komisja nadal chroniła konkurencję w zakresie infrastruktury sieci stacjonarnej. W marcu 2023 r. Komisja zatwierdziła nabycie VOO i Brutélé przez Orange, z zastrzeżeniem spełnienia określonych warunków⁷¹. Komisja była zaniepokojona faktem, że proponowana transakcja (i) zmniejszy liczbę operatorów z trzech do dwóch na obszarach objętych własnymi sieciami stacjonarnymi VOO i Brutélé i wyeliminuje Orange jako innowacyjny i znaczący podmiot wywołujący presję konkurencyjną, (ii) znacznie ograniczy konkurencję na rynkach, na których Orange, VOO i Brutélé są bliskimi konkurentami, oraz (iii) zwiększy prawdopodobieństwo koordynacji między pozostałymi operatorami na obszarach objętych własnymi sieciami stacjonarnymi VOO i Brutélé. Aby rozwiać obawy Komisji dotyczące konkurencji, przedsiębiorstwo Orange zobowiązało się do przyznania konkurentowi Telenet na okres co najmniej 10 lat dostępu do istniejącej infrastruktury sieci stacjonarnej VOO i Brutélé w regionie Walonii i częściach Brukseli, a także do przyszłej sieci FTTP (światłowód do lokalu) Orange.

W maju 2023 r. Komisja zaakceptowała zobowiązania zaproponowane przez *Microsoft*, będące warunkiem zatwierdzenia nabycia przez to przedsiębiorstwo *Activision Blizzard*⁷². Komisja była zaniepokojona faktem, że proponowane przejęcie pozwoli przedsiębiorstwu *Microsoft* wyrządzić

⁷¹ Sprawa M.10663 – *Orange/VOO/Brutélé*.

⁷² Sprawa M.10646 – *Microsoft/Activision*.

szkodę konkurencji (i) w zakresie dystrybucji gier wideo na konsole i komputery osobiste, w tym usług subskrypcji wielu gier i usług transmisji strumieniowej gier w chmurze oraz (ii) w odniesieniu do dostaw systemów operacyjnych dla komputerów osobistych. Microsoft zobowiązał się do zapewnienia (i) bezpłatnej licencji konsumentom w EOG, która umożliwiłaby im transmisję, za pośrednictwem dowolnych wybranych przez nich usług transmisji strumieniowej gier w chmurze, wszystkich obecnych i przyszłych gier Activision Blizzard na komputery osobiste i konsole, na które to gry posiadają licencję oraz (ii) odpowiedniej bezpłatnej licencji dla dostawców usług transmisji strumieniowej gier w chmurze, aby umożliwić graczom z krajów EOG transmisję strumieniową wszelkich gier Activision Blizzard na komputery osobiste i konsole. Zobowiązania te w pełni rozwiązują problemy w zakresie konkurencji wskazane przez Komisję. Okres obowiązywania zobowiązań wynosi 10 lat, a ich zgodność będzie monitorowana przez niezależnego eksperta pracującego pod nadzorem Komisji.

Źródło: Komisja Europejska.

W lipcu 2023 r. Komisja zatwierdziła proponowane przejęcie *VMware* przez *Broadcom*, z zastrzeżeniem spełnienia określonych warunków⁷³. Komisja obawiała się, że transakcja może ograniczyć konkurencję na rynku komponentów sprzętowych, które współdziałają

⁷³ Sprawa M.10806 – *Broadcom/VMware*.

z oprogramowaniem VMware do wirtualizacji. Aby wyeliminować zastrzeżenia Komisji dotyczące konkurencji, Broadcom zaproponował szereg zobowiązań w zakresie dostępu i interoperacyjności zarówno obecnym, jak i przyszłym konkurentom na rynku. Biorąc pod uwagę zobowiązania zaproponowane przez Broadcom, Komisja stwierdziła, że połączenie nie będzie już budzić obaw dotyczących konkurencji.

W lipcu 2023 r. Komisja zatwierdziła proponowane nabycie *GfK* przez *Advent*, z zastrzeżeniem spełnienia określonych warunków⁷⁴. Komisja obawiała się, że transakcja, w formie pierwotnie zgłoszonej, wzbudzi poważne obawy w zakresie konkurencji (i) na rynku usług pomiarów w handlu detalicznym dla dóbr szybko zbywalnych oraz (ii) na rynku usług paneli konsumenckich. Zobowiązania zaproponowane przez *Advent* eliminują nakładanie się działalności *NielsenIQ* i *GfK* na niemieckim i włoskim rynku usług paneli konsumenckich, a także możliwość zamknięcia przez *NielsenIQ* konkurentom dostępu do rynków usług pomiarów w handlu detalicznym dla dóbr szybko zbywalnych i usług paneli konsumenckich.

W maju 2023 r. Komisja zatwierdziła proponowane nabycie *OMV Slovenija* przez *MOL*, z zastrzeżeniem spełnienia określonych warunków⁷⁵. Oba przedsiębiorstwa prowadzą działalność w sektorze detalicznych dostaw paliw. Zatwierdzenie zostało uzależnione od zbycia przez *MOL* na rzecz grupy *Shell* 39 stacji paliw w Słowenii. Komisja uznała, że zbywane aktywa stanowią rentowną działalność, która umożliwiłaby grupie *Shell* skuteczne konkurowanie z podmiotem powstałym w wyniku połączenia na rynku słoweńskim.

W czerwcu 2023 r. po przeprowadzeniu szczegółowego postępowania przygotowawczego i z zastrzeżeniem spełnienia określonych warunków, Komisja zatwierdziła przejęcie *Lagardère* przez *Vivendi*⁷⁶. Komisja obawiała się, że transakcja, w formie pierwotnie zgłoszonej, zaszkodzi konkurencji odpowiednio w sektorze wydawnictw książkowych i sektorze czasopism prasowych. Aby wyeliminować obawy Komisji, przedsiębiorstwo *Vivendi* zaoferowało zbycie swojej działalności wydawniczej oraz magazynu plotkarskiego *Gala*. Komisja stwierdziła, że zbywane aktywa stanowią rentowną działalność, która umożliwiłaby potencjalnemu nabywcy skuteczne konkurowanie z podmiotem powstałym w wyniku połączenia.

W grudniu 2023 r. Komisja zatwierdziła proponowane połączenie przedsiębiorstw *Chr Hansen A/S* i *Novozymes A/S*, z zastrzeżeniem spełnienia określonych warunków⁷⁷. Komisja obawiała się, że transakcja wzbudzi poważne obawy dotyczące konkurencji w odniesieniu do produkcji laktazy z wykorzystaniem technologii modyfikacji genetycznej, ponieważ przedsiębiorstwo *Novozymes* ma silną pozycję rynkową, a przedsiębiorstwo *Chr Hansen* jest potencjalnym podmiotem wchodzącym na rynek. Zobowiązania skutkują stworzeniem przedsiębiorstwa dysponującego niezbędnymi

⁷⁴ Sprawa M.10860 – *Advent/GfK*.

⁷⁵ Sprawa M.10438 – *MOL/OMV Slovenija*.

⁷⁶ Sprawa M.10433 – *Vivendi/Lagardère*.

⁷⁷ Sprawa M.11043 – *Novozymes/Christian Hansen*.

zasobami produkcyjnymi oraz możliwościami badawczo-rozwojowymi, aby stać się rentownym konkurencyjnym producentem laktazy.

Kontrola pomocy państwa przyczyniła się do transformacji cyfrowej i zwiększyła odporność jednolitego rynku

Inwestycje w infrastrukturę cyfrową, technologie i usługi cyfrowe są kluczowymi czynnikami wzrostu gospodarczego, nie tylko w sektorze cyfrowym, ale w całej gospodarce. Takie inwestycje są niezbędne do osiągnięcia celów polityki określonych w programie polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie”⁷⁸. Wsparcie ze strony państwa dla ryzykownych inwestycji w sferze cyfrowej może być konieczne, aby zaradzić niedoskonałościom rynku (tj. gdy poleganie wyłącznie na inicjatywach prywatnych skutkowałoby zbyt niskim poziomem inwestycji ze społecznego punktu widzenia).

W kwietniu 2023 r. Komisja zatwierdziła francuski środek pomocy o wartości 2,9 mld EUR w celu wsparcia STMicroelectronics i GlobalFoundries w budowie nowego zakładu produkcji mikroczipów we Francji⁷⁹. Środek ten zwiększy bezpieczeństwo dostaw, odporność i suwerenność cyfrową Europy w zakresie technologii półprzewodnikowych, zgodnie z celami określonymi w komunikacie dotyczącym europejskiego aktu w sprawie czipów⁸⁰.

W czerwcu 2023 r. Komisja zatwierdziła hiszpański program o wartości 680 mln EUR, który został sfinansowany z RRF, mający na celu wdrożenie sprzętu i infrastruktury na potrzeby wysokowydajnych samodzielnych sieci 5G na obszarach wiejskich o niedostatecznym zasięgu sieci⁸¹.

W listopadzie 2023 r. Komisja zatwierdziła pomoc w wysokości 172 mln EUR (w tym wsparcie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego) na budowę w Portugalii sieci stacjonarnych zapewniających prędkość pobierania danych na poziomie co najmniej 1 Gb/s i prędkość wysyłania danych na poziomie co najmniej 150 Mb/s w typowych warunkach szczytowego obciążenia sieci na obszarach, na których sieci nie zapewniają prędkości pobierania danych wynoszącej co najmniej 100 Mb/s w typowych warunkach szczytowego obciążenia sieci⁸².

Projekt IPCEI dotyczący mikroelektroniki i technologii komunikacyjnych

W czerwcu 2023 r. Komisja zatwierdziła ważny projekt stanowiący przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (projekt IPCEI), który wspiera badania naukowe, innowacje i pierwsze przemysłowe

⁷⁸ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2481 z dnia 14 grudnia 2022 r. ustanawiająca program polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie” do 2030 r.

⁷⁹ Sprawa SA.102430 – Francja – *Project Liberty – New semiconductor manufacturing plant by STMicroelectronics and GlobalFoundries*.

⁸⁰ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Akt w sprawie czipów dla Europy, COM(2022) 45 final.

⁸¹ Sprawa SA.104933 – Hiszpania – *Support for 5G equipment and infrastructure*.

⁸² Sprawa SA.105187 – Portugalia – *Deployment of fixed access networks*.

wdrożenie w dziedzinie mikroelektroniki i technologii komunikacyjnych w całym łańcuchu wartości (IPCEI ME/CT)⁸³. 14 państw członkowskich⁸⁴ zapewni do 8,1 mld EUR w postaci finansowania publicznego, które ma uwolnić dodatkowe 13,7 mld EUR w postaci inwestycji prywatnych. W ramach projektu IPCEI 56 przedsiębiorstw, w tym MŚP i przedsiębiorstwa typu start-up, przeprowadzi 68 projektów. Projekty te są częścią szerszego ekosystemu *IPCEI ME/CT*, w którym uczestniczy ponad 30 podmiotów stowarzyszonych, w tym uniwersytety, organizacje badawcze i przedsiębiorstwa zlokalizowane w pięciu kolejnych państwach członkowskich UE⁸⁵ i Norwegii. *IPCEI ME/CT* umożliwia transformację cyfrową i ekologiczną poprzez (i) tworzenie innowacyjnych rozwiązań w zakresie mikroelektroniki i komunikacji oraz (ii) rozwój energooszczędnych i zasobooszczędnych systemów elektronicznych i metod produkcji. Projekty przyczynią się do postępu technologicznego wielu sektorów, w tym komunikacji (sieci 5G i 6G), jazdy autonomicznej, sztucznej inteligencji i obliczeń kwantowych. Będą one również wspierać przedsiębiorstwa prowadzące działalność w dziedzinie wytwarzania i dystrybucji energii i będą wykorzystywane w ich transformacji ekologicznej. Pierwsze produkty mają zostać wprowadzone na rynek w 2025 r., a zakończenie całego projektu nastąpi w 2032 r. Oczekuje się, że IPCEI ME/CT przyczyni się do stworzenia około 8 700 bezpośrednich miejsc pracy i wielu innych pośrednich miejsc pracy.

Projekt IPCEI dotyczący technologii chmury obliczeniowej i przetwarzania brzegowego

W grudniu 2023 r. Komisja zatwierdziła projekt IPCEI w celu wsparcia badań, rozwoju i pierwszego przemysłowego wdrożenia w dziedzinie zaawansowanych technologii chmury obliczeniowej i przetwarzania brzegowego wśród wielu dostawców w Europie (*IPCEI CIS*)⁸⁶. 7 państw członkowskich⁸⁷ zapewni do 1,2 mld EUR w postaci finansowania publicznego, które ma uwolnić dodatkowe 1,4 mld EUR w postaci inwestycji prywatnych. W ramach tego projektu IPCEI 19 przedsiębiorstw, w tym MŚP, przeprowadzi 19 wysoce innowacyjnych projektów. IPCEI CIS jest pierwszym projektem IPCEI dotyczącym chmury obliczeniowej i przetwarzania brzegowego. Odnosi się do rozwoju pierwszego interoperacyjnego i swobodnie dostępnego europejskiego ekosystemu przetwarzania danych, kontinuum rozciągającego się od przetwarzania w chmurze do przetwarzania brzegowego od wielu dostawców.

4.2 Egzekwowanie polityki konkurencji przyczyniło się do transformacji ekologicznej

Polityka konkurencji przyczynia się do osiągnięcia unijnych celów środowiskowych i klimatycznych, np. do obniżenia emisyjności gospodarki, przejścia w sektorze transportu z paliw kopalnych na paliwa alternatywne oraz do rozwoju czystych technologii. Egzekwowanie prawa konkurencji przyczynia się do realizacji założeń Europejskiego Zielonego Ładu⁸⁸ dzięki zapewnianiu

⁸³ Sprawy SA.101202 (Austria), SA.101141 (Czechy), SA.101143 (Finlandia), SA.101193 (Francja), SA.101129 (Niemcy), SA.101210 (Grecja), SA.101151 (Irlandia), SA.101186 (Włochy), SA.101201 (Malta), SA.101171 (Niderlandy), SA.101175 (Polska), SA.101192 (Rumunia), SA.101200 (Słowacja) i SA.101150 (Hiszpania).

⁸⁴ Austria, Czechy, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Irlandia, Malta, Niderlandy, Niemcy, Polska, Rumunia, Słowacja i Włochy.

⁸⁵ Belgia, Łotwa, Portugalia, Słowenia i Węgry.

⁸⁶ Sprawy SA.102498 (Francja), SA.102517 (Niemcy), SA.102520 (Węgry), SA.102519 (Włochy), SA.102516 (Niderlandy), SA.102527 (Polska) i SA.102514 (Hiszpania).

⁸⁷ Francja, Hiszpania, Niderlandy, Niemcy, Polska, Węgry i Włochy.

⁸⁸ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Europejski Zielony Ład, COM(2019) 640 final.

efektywności, uczciwości i innowacyjności rynków. Gwarantuje również swobodny przepływ zasobów niezbędnych do realizacji celów gospodarki o obiegu zamkniętym i Zielonego Ładu.

Egzekwowanie ochrony konkurencji przyczyniło się do transformacji ekologicznej

W 2023 r. Komisja nadal podejmowała działania przeciwko zachowaniom antykonkurencyjnym na rynku, które mogłyby utrudniać transformację ekologiczną.

W grudniu 2023 r. Komisja nałożyła na *Lantmännen ek för i jego spółkę zależną Lantmännen Biorefineries AB* (dawniej *Lantmännen Agroetanol AB*) grzywnę w łącznej wysokości 47,7 mln EUR za zмовę w celu wywarcia wpływu na mechanizm kształtowania cen etanolu w Europie⁸⁹. Etanol zmieszany z benzyną może być wykorzystywany jako biopaliwo w silnikach. Komisja zawarła ugodę z drugim członkiem kartelu w 2021 r. i w 2023 r. zamknęła postępowanie przeciwko pozostałemu podejrzanemu członkowi kartelu.

Komisja kontynuowała również postępowania w sprawie branży zajmującej się sztuczną murawą⁹⁰ oraz ewentualnej zмовы dotyczącej recyklingu pojazdów pasażerskich wycofanych z eksploatacji⁹¹ w celu ustalenia, czy przedsiębiorstwa prowadzące działalność w tych sektorach naruszyły unijne przepisy antymonopolowe.

Kontrola połączeń przyczyniła się do transformacji ekologicznej

W 2023 r. Komisja zachowywała czujność w egzekwowaniu przepisów dotyczących kontroli połączeń na rynkach kluczowych dla gospodarki o obiegu zamkniętym i osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju. Komisja dążyła do ochrony konkurencji przed wzrostem nadmiernej siły rynkowej, ryzykiem zamknięcia dostępu do rynku i barierami utrudniającymi wejście na rynek. Czyniąc to, Komisja konsekwentnie uwzględniała aspekty zrównoważonego rozwoju połączeń w sektorach takich jak odnawialne źródła energii, infrastruktura recyklingu, infrastruktura gazowa i elektroenergetyczna oraz usługi w zakresie elektromobilności.

W lutym 2023 r. Komisja zatwierdziła przejęcie MBCC przez przedsiębiorstwo Sika, z zastrzeżeniem spełnienia określonych warunków⁹². W postępowaniu skoncentrowano się na wpływie transakcji na wysiłki przemysłu na rzecz ograniczenia emisji dwutlenku węgla w produkcji betonu. W szczególności innowacyjne domieszki chemiczne produkowane przez strony mogą przyczynić się do zminimalizowania zawartości materiałów wysokoemisyjnych, takich jak cement, w mieszankach betonowych. Transakcja, w formie pierwotnie zgłoszonej, znacznie zmniejszyłaby konkurencję na rynkach domieszek chemicznych i domieszek betonowych. Aby wyeliminować obawy Komisji, przedsiębiorstwo Sika zaproponowało zbycie działalności MBCC w zakresie domieszek chemicznych w EOG, Australii, Kanadzie, Nowej Zelandii, Szwajcarii, Zjednoczonym Królestwie

⁸⁹ Sprawa AT.40054 – *Ethanol benchmarks*.

⁹⁰ Zob.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_23_3133

⁹¹ Zob.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_22_1765

⁹² Sprawa M.10560 – *Sika/MBCC*.

i Stanach Zjednoczonych. Zbycie wyeliminowało horyzontalne nakładanie się działalności stron na rynkach domieszek chemicznych w EOG. Komisja uznała, że nabywca tego niezależnego przedsiębiorstwa byłby w stanie działać w sposób trwały jako realna siła konkurencyjna.

W październiku 2023 r. Komisja zatwierdziła proponowane nabycie przez przedsiębiorstwo Hitachi Rail działalności w zakresie transportu naziemnego przedsiębiorstwa Thales. Zatwierdzenie jest uzależnione od wypełnienia wszystkich zobowiązań zaproponowanych przez Hitachi Rail, takich jak sprzedaż platform sygnalizacyjnych linii głównej przedsiębiorstwa Hitachi Rail we Francji i w Niemczech na potrzeby projektów dotyczących blokad, systemów typu overlay i zmiany sygnalizacji⁹³.

Kontrola pomocy państwa przyczyniła się do transformacji ekologicznej

W 2023 r. Komisja zatwierdziła szereg środków pomocy państwa mających na celu wsparcie transformacji ekologicznej UE, wspierających na przykład energię ze źródeł odnawialnych, dekarbonizację przemysłu i czystą mobilność.

W styczniu i grudniu 2023 r. na podstawie Wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę klimatu i środowiska oraz cele związane z energią (CEEAG)⁹⁴ Komisja zatwierdziła dwa duńskie programy wspierające wdrażanie technologii wychwytywania i składowania dwutlenku węgla^{95,96}, których łączny budżet wynosi 1,45 mld EUR. Środki te przyczyniają się do osiągnięcia przez Danię jej celów klimatycznych i celów Zielonego Ładu, w szczególności celu neutralności klimatycznej do 2050 r.

W lutym 2023 r. na podstawie CEEAG Komisja zatwierdziła francuski środek pomocy państwa o wartości 2,08 mld EUR mający na celu wsparcie produkcji morskiej energii wiatrowej⁹⁷. W tym samym miesiącu Komisja zatwierdziła również niemiecki program pomocy państwa o wartości 1,1 mld EUR mający na celu wsparcie przewoźników kolejowych korzystających z trakcji elektrycznej w sytuacji skoków cen energii elektrycznej⁹⁸. Środek przyczyni się do zapewnienia, aby sektor kolejowy pozostał konkurencyjny, przy jednoczesnym zachowaniu efektywności środowiskowej kolei elektrycznej, zgodnie z celami strategii Komisji na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności⁹⁹ oraz Europejskiego Zielonego Ładu¹⁰⁰.

⁹³ Sprawa M.10507 – *Hitachi Rail/Ground Transportation systems business of Thales*.

⁹⁴ Komunikat Komisji: Wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę klimatu i środowiska oraz cele związane z energią, Dz.U. C 80 z 18.2.2022, s. 1.

⁹⁵ Sprawa SA.102777 – Dania – *State aid scheme for Carbon Capture and Storage*.

⁹⁶ Sprawa SA.108284 – Dania – RRF – *State aid scheme for Carbon Capture and Storage*.

⁹⁷ Sprawa SA.100269 – Francja – *Parc éolien flottant en mer dans une zone au large du sud de la Bretagne*.

⁹⁸ Sprawa SA.105120 – Niemcy – *Electricity brake for rail – Temporary cost containment of electricity price increases – rail transport operators*.

⁹⁹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Strategia na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności – europejski transport na drodze ku przyszłości, COM(2020) 789 final.

W maju 2023 r. Komisja zatwierdziła dwa niderlandzkie programy o łącznym budżecie wynoszącym około 1,47 mld EUR, mające na celu ograniczenie depozycji azotu na obszarach ochrony przyrody¹⁰¹.

W sierpniu 2023 r. na podstawie CEEAG Komisja zatwierdziła program pomocy państwa o wartości 350 mln EUR na tworzenie infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych o dużej mocy wzdłuż niemieckich autostrad¹⁰².

W grudniu 2023 r. na podstawie CEEAG Komisja zatwierdziła włoski program¹⁰³ o wartości 17,7 mld EUR wspierający budowę i funkcjonowanie scentralizowanego systemu magazynowania energii elektrycznej. Środek ten będzie wdrażany przez okres dziesięciu lat i ułatwi włączenie odnawialnych źródeł energii we włoski system elektroenergetyczny, przyczyniając się tym samym do osiągnięcia celów Zielonego Ładu.

W 2023 r. Komisja zatwierdziła, zarówno na podstawie CEEAG, jak i TCTF, szereg środków pomocy państwa o łącznej kwocie pomocy w wysokości około 9 mld EUR w kilku państwach członkowskich (Hiszpania, Polska, Belgia, Francja, Niemcy i Czechy) mających na celu dekarbonizację procesów produkcji dużych przemysłowych emitentów gazów cieplarnianych, głównie w sektorze stali, ale również w innych sektorach energochłonnych¹⁰⁴.

W 2023 r. na podstawie sekcji 2.8 TCTF Komisja zatwierdziła osiem programów krajowych na łączną kwotę pomocy około 9 mld EUR. Te programy krajowe mają na celu przyspieszenie, zgodnie z planem przemysłowym Zielonego Ładu, inwestycji w sektorach o strategicznym znaczeniu dla przejścia na gospodarkę neutralną emisyjnie (w tym baterii, paneli fotowoltaicznych, turbin wiatrowych, pomp ciepła, elektrolizerów oraz urządzeń do wychwytywania i składowania dwutlenku węgla) w Hiszpanii (2,5 mld EUR)¹⁰⁵, na Węgrzech (2,4 mld EUR)¹⁰⁶, w Niemczech (3 mld EUR)¹⁰⁷,

¹⁰⁰ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Europejski Zielony Ład, COM(2019) 640 final.

¹⁰¹ Sprawa SA.106555 – Niderlandy – *National scheme for closure of livestock husbandry units aiming at reducing nitrogen emissions* oraz sprawa SA.106559 – Niderlandy – *National cessation scheme on peak load livestock sites (LBV Plus)*.

¹⁰² Sprawa SA.105414, Niemcy – *Aid scheme for High Power Charging infrastructure for electric vehicles along the motorways in Germany*.

¹⁰³ Sprawa SA.104106 – Włochy – *Support for the development of a centralised electricity storage system in Italy*.

¹⁰⁴ Sprawa SA.104904 – Hiszpania – *ArcelorMittal Spain (Gijon)*; sprawa SA.105006 – Polska – *RRF-pomoc na rzecz LOTOS Green H2 Sp. z o.o.*; sprawa SA.104897 – Belgia – *Project ArcelorMittal (Ghent)*; sprawa SA.104903 – Francja – *ArcelorMittal France*; sprawa SA.105244 – Niemcy – *Aid to ThyssenKrupp for project tkH2Steel*; sprawa SA.104686 – Czechy – *TCTF: Modernisation Fund – Programme ENERG ETS*.

¹⁰⁵ Sprawa SA.107094, Hiszpania – RRF – TCTF – *Integrated action line on the industrial value chain – Batteries*; sprawa SA.108653 – Hiszpania – RRF – TCTF – *Scheme for projects of equipment necessary for the transition towards a net-zero economy*.

¹⁰⁶ Sprawa SA.107689, Węgry – TCTF – *Scheme for accelerated investments in sectors strategic for the transition towards a net-zero economy*.

¹⁰⁷ Sprawa SA.108068, Niemcy – TCTF – *Aid to support the transition to a net-zero economy*.

na Słowacji (1 mld EUR)¹⁰⁸, we Włoszech (100 mln EUR)¹⁰⁹, w Austrii (60 mln EUR)¹¹⁰ i w Belgii (50 mln EUR)¹¹¹.

4.3. Polityka konkurencji wniosła wkład w gospodarkę służącą ludziom

Wkład polityki konkurencji UE w innowacje i zapewnienie uczciwych warunków płatności

W 2023 r. Komisja kontynuowała monitorowanie stosowania rozporządzenia w sprawie opłat interchange¹¹². Badanie dotyczące nowych zmian na rynkach płatności realizowanych w oparciu o kartę, związane głównie ze stosowaniem rozporządzenia w sprawie opłat interchange, zostało zakończone w grudniu 2023 r. Ponadto w czerwcu 2023 r. Komisja opublikowała otwarte zaproszenie do składania ofert na badanie dotyczące konkurencji w zakresie usług płatniczych online.

DG ds. Konkurencji wniosła również wkład w prace Komisji nad inicjatywami regulacyjnymi stanowiącymi część programu Gospodarka służąca ludziom, dostosowując je do zasad polityki konkurencji. Prace te obejmowały wnioski Komisji dotyczące cyfrowego euro, dostępu do danych finansowych (otwarte finanse) i płatności (otwarta bankowość: przegląd drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych).

Egzekwowanie przepisów antymonopolowych w sektorze usług finansowych i ubezpieczeń

W 2023 r. Komisja kontynuowała postępowanie w sprawie działań przedsiębiorstwa Apple w zakresie usług płatności mobilnych. W pisemnym zgłoszeniu zastrzeżeń wydanym w 2022 r.¹¹³ Komisja wstępnie stwierdziła, że *Apple* ograniczał konkurencję przez nadużywanie dominującej pozycji na rynku portfeli mobilnych na urządzeniach z systemem iOS i ograniczanie dostępu do funkcji komunikacji bliskiego zasięgu (NFC) w iPhone'ach w przypadku płatności w sklepach oraz zastrzeganie w ten sposób dostępu dla Apple Pay.

W listopadzie 2023 r. Komisja nałożyła grzywnę na członków kartelu dotyczącego obrotu niektórymi obligacjami denominowanymi w euro¹¹⁴.

W dziedzinie usług podróznego ubezpieczenia zdrowotnego Komisja zbadała domniemane naruszenie prawa konkurencji przez Czechy. Przepisy przyjęte przez Czechy przyznające spółce publicznej wyłączne prawo do prowadzenia działalności na czeskim rynku usług podróznego

¹⁰⁸ Sprawa SA.109989, Słowacja – TCTF – State aid scheme for providing Extraordinary Investment Aid in sectors strategic for the transition to a net-zero economy.

¹⁰⁹ Sprawa SA.108953, Włochy – TCTF – RRF – Investment aid scheme for the production of electrolyzers.

¹¹⁰ Sprawa SA.109170, Austria – TCTF – Scheme for accelerated investments in sectors strategic for the transition towards a net-zero economy.

¹¹¹ Sprawa SA.109169 – Belgia – RRF – TCTF: Decarbonisation of Walloon companies – Enhancing investments in value chains linked to the energy transition.

¹¹² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/751 z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie opłat interchange w odniesieniu do transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o kartę, Dz.U. L 123 z 19.5.2015, s. 1.

¹¹³ Sprawa AT.40452 – *Mobile Payments*, zob.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_22_2764

¹¹⁴ Sprawa AT.40512 – *Euro-denominated bonds (EDB)*.

ubezpieczenia zdrowotnego dla cudzoziemców mogą stanowić naruszenie art. 102 TFUE w związku z art. 106 TFUE. Wyłączne prawo przyznane przez państwo wykluczało konkurujących ubezpieczycieli. Postępowanie prowadzone przez DG ds. Konkurencji było ściśle skoordynowane z równoległym postępowaniem prowadzonym przez DG ds. Stabilności Finansowej, Usług Finansowych i Unii Rynków Kapitałowych (DG FISMA). W lipcu 2023 r. Komisja skierowała do Czech wezwanie do usunięcia uchybienia, stwierdzając, że czeska ustawa narusza art. 56 TFUE i dyrektywę Wyłaczalność II¹¹⁵. W następstwie interwencji Komisji Czechy zmieniły przepisy i wycofały wyłączne prawo przyznane spółce publicznej.

W dziedzinie ubezpieczeń komunikacyjnych po przyjęciu w 2022 r. decyzji Komisji w sprawie warunków dostępu do systemu wymiany danych zarządzanego przez *Insurance Ireland* Komisja nadal monitorowała przestrzeganie przez *Insurance Ireland* wiążących zobowiązań podjętych przez przedsiębiorstwo¹¹⁶. W wyniku podjętych zobowiązań nowym przedsiębiorstwom przyznano dostęp do *Insurance Ireland* oraz do systemu wymiany danych. Zobowiązania obowiązują do 2032 r.

Egzekwowanie przepisów dotyczących połączeń przedsiębiorstw w sektorze usług finansowych

W 2023 r. Komisja zbadała połączenia przedsiębiorstw na różnych rynkach usług finansowych, w tym bankowości, ubezpieczeń, usług płatniczych i innych specjalistycznych usług finansowych.

25 maja 2023 r. Komisja Europejska bezwarunkowo zatwierdziła połączenie Credit Suisse i UBS¹¹⁷. Komisja stwierdziła, że połączenie nie ograniczy znacząco konkurencji na rynkach, na których działalność stron pokrywa się w obrębie UE. Ze względu na trudności finansowe, z jakimi boryka się Credit Suisse, Komisja podjęła decyzję o przyznaniu łączącym się przedsiębiorstwom odstępstwa od obowiązku stosowania okresu zawieszenia i zezwoliła UBS na wdrożenie niektórych środków, w tym zamknięcie transakcji.

W 2023 r. Komisja kontynuowała monitorowanie połączeń przedsiębiorstw w sektorze usług finansowych w celu identyfikacji transakcji, które mogą uzasadniać odesłanie sprawy do Komisji na podstawie art. 22 rozporządzenia Rady (WE) nr 139/2004 (rozporządzenie UE w sprawie kontroli łączenia przedsiębiorstw)¹¹⁸. W sierpniu 2023 r. do Komisji wpłynęły wnioski trzech państw członkowskich i jednego państwa EFTA o ocenę proponowanego nabycia przez Europejską Giełdę Energii europejskiej działalności Nasdaq w zakresie handlu energią i rozliczeń. Komisja uznała, że proponowane połączenie spełnia kryteria odesłania na podstawie art. 22 rozporządzenia UE w sprawie kontroli łączenia przedsiębiorstw. W szczególności transakcja połączyła dwóch jedynych

¹¹⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wyłaczalność II) (przekształcenie), Dz.U. L 335 z 17.12.2009, s. 1.

¹¹⁶ Sprawa AT.40511 – *Insurance Ireland – Insurance claims database and conditions of access*.

¹¹⁷ Sprawa M.11111 – *UBS/Credit Suisse*

¹¹⁸ Rozporządzenie Rady (WE) nr 139/2004 z dnia 20 stycznia 2004 r. w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw (rozporządzenie WE w sprawie kontroli łączenia przedsiębiorstw), Dz.U. L 24 z 29.1.2004, s. 1.

dostawców usług ułatwiających obrót giełdowy skandynawskimi kontraktami na energię elektryczną i późniejsze ich rozliczanie. Postępowanie Komisji jest w toku¹¹⁹.

Egzekwowanie przepisów dotyczących pomocy państwa w sektorze usług finansowych

W listopadzie 2023 r. Komisja zatwierdziła zmianę zatwierdzonych w 2022 r. środków wsparcia na rzecz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji Getin Noble Bank, jednego z dziesięciu największych polskich banków. Zmieniony środek wsparcia ułatwił sprzedaż banku pomostowego utworzonego w ramach procedury restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji. Środki te miały również na celu maksymalizację wartości odzyskanych kwot dla polskiego funduszu na cele restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji przez wydzielenie z banku portfela aktywów o obniżonej jakości¹²⁰.

Ponadto Komisja przedłużyła niektóre istniejące programy, które umożliwiają państwom członkowskim dotowanie restrukturyzacji lub uporządkowanego wyjścia z rynku w przypadku banków znajdujących się w trudnej sytuacji. W przypadku Polski Komisja zezwoliła na przedłużenie zarówno programu likwidacji spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (obowiązującego od lutego 2014 r.)¹²¹, jak i programu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków spółdzielczych i małych banków komercyjnych (obowiązującego od grudnia 2016 r.)¹²². W przypadku Irlandii Komisja zatwierdziła dwa przedłużenia programu restrukturyzacji unii kredytowych (obowiązującego od października 2014 r.)¹²³ oraz przedłużenie programu uporządkowanej likwidacji unii kredytowych (obowiązującego od grudnia 2011 r.)¹²⁴. W przypadku Danii Komisja zatwierdziła drugie ponowne wprowadzenie programu likwidacji małych banków¹²⁵.

W listopadzie 2023 r. Komisja zatwierdziła ponowne wprowadzenie programu Herkules, mającego na celu ochronę aktywów w Grecji¹²⁶. Ponownie wprowadzony program będzie obowiązywał do końca 2024 r. i pomoże bankom w sekurytyzacji i usuwaniu zagrożonych kredytów z ich bilansów.

21 września 2023 r. Komisja przyjęła nową decyzję w sprawie wcześniejszych środków FITD (systemu gwarancji depozytów) na rzecz wsparcia Banca Tercas¹²⁷. Nowa decyzja została przyjęta po unieważnieniu przez Trybunał Sprawiedliwości¹²⁸ decyzji Komisji z 2015 r.¹²⁹. W nowej decyzji

¹¹⁹ Sprawa M.11241 – *EEX/NASDAQ POWER*

¹²⁰ Sprawa SA.109418, *Polska – Amendment to the liquidation aid to Getin Noble S.A. in resolution (SA.100687)*.

¹²¹ Sprawa SA.108852 – *Polska – Thirteenth prolongation of the Credit Unions Orderly Liquidation Scheme*.

¹²² Sprawa SA.108989 – *Polska – Eighth prolongation of the resolution scheme for cooperative banks and small commercial banks and amendment of the offered commitments*.

¹²³ Sprawa SA.106983 – *Irlandia – 17th Prolongation of the Restructuring and Stabilisation Scheme for the Credit Union Sector*; Sprawa SA.109639 – *Irlandia – 18th Prolongation of the Restructuring and Stabilisation Scheme for the Credit Union Sector*.

¹²⁴ Sprawa SA.107306 – *Irlandia – 19th prolongation of the Credit Union Resolution Scheme 2023–2024*.

¹²⁵ Sprawa SA.106526 – *Dania – Prolongation of the second re-introduction of the winding-up scheme for small banks*.

¹²⁶ Sprawa SA.109365 – *Grecja – Re-introduction of the Hercules Scheme*.

¹²⁷ Sprawa SA.39451 – *Włochy – Banca Tercas*.

¹²⁸ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 2.3.2021 r. w sprawie C-425/19 P, *Komisja Europejska/Republika Włoch i in.*, EU:C:2021:154.

Komisja stwierdziła, że wsparcia udzielonego Banca Tercas przez FITD nie można przypisać Włochom, a zatem nie stanowi ono niezgodnej z prawem pomocy państwa.

Pomoc państwa w dziedzinie ubezpieczeń

W lutym 2023 r. Komisja zatwierdziła francuski fundusz państwowy o wartości 1,5 mld EUR, który ma chronić podróżnych w przypadku niewypłacalności organizatorów podróży¹³⁰. Fundusz zapewni konsumentom odpowiednią ochronę w przypadkach niewystarczającej ochrony ubezpieczeniowej oferowanej czasami przez prywatnych ubezpieczycieli w następstwie poważnych skutków pandemii COVID-19 dla sektora turystyki.

Pomoc państwa w dziedzinie gwarancji publicznych

W 2023 r. Komisja przyjęła dwie decyzje dotyczące Słowacji¹³¹ i Danii¹³² na podstawie obwieszczenia w sprawie gwarancji¹³³. W decyzjach tych Komisja zatwierdziła metody stosowane w celu określenia opłat prowizyjnych od gwarancji zgodnych z zasadami rynkowymi. Opłaty te służą jako punkt odniesienia przy obliczaniu elementu pomocy państwa zawartego w gwarancjach publicznych.

5. Rozpoczęły funkcjonowanie nowe uzupełniające narzędzia jednolitego rynku

5.1. Akt o rynkach cyfrowych

Akt o rynkach cyfrowych¹³⁴ to przepisy dotyczące rynku wewnętrznego harmonizujące obowiązki tzw. strażników dostępu w całej UE. Zaczął on w pełni obowiązywać w maju 2023 r. Akt o rynkach cyfrowych jest ukierunkowany na zwiększenie kontestowalności sektora cyfrowego i położenie kresu nieuczciwym praktykom stosowanym przez przedsiębiorstwa pełniące rolę strażników dostępu w gospodarce platform internetowych. Strażnik dostępu może być w stanie działać jako prywatny podmiot kształtujący *de facto* zasady, zajmując pozycję punktu dostępu między użytkownikami biznesowymi a użytkownikami końcowymi, co umożliwia mu podejmowanie nieuczciwych działań i osłabianie kontestowalności rynku.

Jeżeli internetowa platforma cyfrowa osiągnie progi i spełni kryteria określone w akcie o rynkach cyfrowych, należy powiadomić Komisję w celu wskazania jej jako strażnika dostępu¹³⁵.

¹²⁹ Sprawa SA.39451 – Włochy – *Banca Tercas*.

¹³⁰ SA.104022 – Francja – *State guarantee fund for travel operators*.

¹³¹ Sprawa SA.109147 – Słowacja – *Calculation of aid elements in the provision of guarantees to SMEs*.

¹³² Sprawa SA.109413 – Dania – *Prolongation and amendment of calculation method for Danish guarantee scheme (SA.60070)*.

¹³³ Obwieszczenie Komisji w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy państwa w formie gwarancji, Dz.U. C 155 z 20.6.2008, s. 10.

¹³⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/1925 z dnia 14 września 2022 r. w sprawie kontestowalnych i uczciwych rynków w sektorze cyfrowym oraz zmiany dyrektyw (UE) 2019/1937 i (UE) 2020/1828 (akt o rynkach cyfrowych), Dz.U. L 265 z 12.10.2022, s. 1.

¹³⁵ Zgodnie z aktem o rynkach cyfrowych uznaje się, że internetowa platforma cyfrowa wywiera znaczący wpływ na jednolity rynek, jeżeli spełnione są łącznie następujące kryteria: 1. Domniemany strażnik dostępu musi generować

Przedsiębiorstwa formalnie wskazane jako strażnicy dostępu muszą wypełniać szereg obowiązków określonych w rozporządzeniu¹³⁶. W kwietniu 2023 r. Komisja przyjęła przepisy wykonawcze określające sposób prowadzenia niektórych postępowań na podstawie aktu o rynkach cyfrowych¹³⁷.

We wrześniu 2023 r. Komisja wskazała sześć przedsiębiorstw jako strażników dostępu: *Alphabet*¹³⁸, *Amazon*¹³⁹, *Apple*¹⁴⁰, *ByteDance*¹⁴¹, *Meta*¹⁴² i *Microsoft*¹⁴³. Łącznie wskazano 22 podstawowe usługi platformowe świadczone przez tych strażników dostępu¹⁴⁴. W odniesieniu do trzech podstawowych usług platformowych (Gmail, Outlook.com i przeglądarka internetowa Samsung Internet Browser) Komisja stwierdziła, że chociaż przedsiębiorstwa Alphabet, Microsoft i Samsung osiągnęły progi ilościowe określone w akcie o rynkach cyfrowych, aby kwalifikować się jako strażnicy dostępu, przedstawiły one wystarczająco uzasadnione argumenty wykazujące, że usługi te nie kwalifikują się jako punkty dostępu dla ich odpowiednich podstawowych usług platformowych.

obróć w całej UE w wysokości co najmniej 7,5 mld EUR; jego średnia kapitalizacja rynkowa przekracza 75 mld EUR i świadczy on te same podstawowe usługi platformowe w co najmniej trzech państwach członkowskich. 2. Domniemany strażnik dostępu świadczy usługę platformową, która służy użytkownikom biznesowym jako punkt dostępu umożliwiający im dotarcie do użytkowników końcowych, przy czym korzysta z niej co najmniej 45 mln aktywnych użytkowników końcowych miesięcznie i co najmniej 10 000 aktywnych użytkowników biznesowych rocznie. 3. Domniemany strażnik dostępu ma ugruntowaną i trwałą pozycję rynkową w ciągu ostatnich trzech lat obrotowych.

¹³⁶ Na przykład przedsiębiorstwa wskazane jako strażnicy dostępu na podstawie aktu o rynkach cyfrowych muszą umożliwiać osobom trzecim współdziałanie z własnymi usługami strażnika dostępu w pewnych szczególnych sytuacjach; umożliwiać użytkownikom biznesowym dostęp do danych, które generują podczas obsługi platformy; zapewniać reklamodawcom platformy narzędzia i informacje niezbędne do weryfikacji reklam publikowanych za pośrednictwem strażnika dostępu; umożliwiać użytkownikom biznesowym promowanie własnej oferty i zawieranie umów z klientami poza platformą strażnika dostępu. Wskazani strażnicy dostępu nie mogą na przykład traktować w plasowaniu własnych produktów i usług bardziej korzystnie niż podobnych produktów i usług lub produktów oferowanych przez osoby trzecie; nie mogą już uniemożliwiać konsumentom nawiązywania kontaktów z przedsiębiorstwami poza platformami; nie mogą uniemożliwiać użytkownikom odinstalowania jakiegokolwiek wstępnie zainstalowanego oprogramowania lub aplikacji lub śledzenia użytkowników końcowych poza podstawową usługą platformową do celów reklamy ukierunkowanej bez zgody.

¹³⁷ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2023/814 z dnia 14 kwietnia 2023 r. w sprawie szczegółowych zasad dotyczących prowadzenia przez Komisję niektórych postępowań na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/1925, Dz.U. L 102 z 17.4.2023, s. 6.

¹³⁸ Sprawa DMA.100011 – *Alphabet – OIS Verticals*; sprawa DMA.100002 – *Alphabet – OIS AppStores*; sprawa DMA.100004 – *Alphabet – Online search engines*; sprawa DMA.100005 – *Alphabet – Video sharing*; sprawa DMA.100006 – *Alphabet – Number independent interpersonal communication services*; sprawa DMA.100009 – *Alphabet – Operating systems*; sprawa DMA.100008 – *Alphabet – Web browsers*; sprawa DMA.100010 – *Alphabet – Online advertising services*.

¹³⁹ sprawa DMA.100018 – *Amazon – Online intermediation services – marketplaces*; sprawa DMA.100016 – *Amazon, Online advertising services*.

¹⁴⁰ Sprawa DMA.100013 – *Apple – Online intermediation services – app stores*; sprawa DMA.100025 – *Apple – operating systems*; sprawa DMA.100027 – *Apple – web browsers*.

¹⁴¹ Sprawa DMA.100040 – *ByteDance – Online social networking services*.

¹⁴² Sprawa DMA.100020 – *Meta – Online Social networking services*; sprawa DMA.100024 – *Meta – Number independent interpersonal communication services*; sprawa DMA.100035 – *Meta – Online Advertising services*; sprawa DMA.100044 – *Meta – Online intermediation services – Marketplace*.

¹⁴³ Sprawa DMA.100017 – *Microsoft – online social networking services*; sprawa DMA.100023 – *Microsoft – number-independent interpersonal communications services*; sprawa DMA.100026 – *Microsoft – operating systems*.

¹⁴⁴ Nieopatrzone klauzulą poufności wersje decyzji Komisji są publikowane na stronie Komisji dotyczącej aktu o rynkach cyfrowych, zob.: <https://digital-markets-act-cases.ec.europa.eu/gatekeepers>.

Równolegle do tych wyznaczeń we wrześniu 2023 r. Komisja rozpoczęła cztery badania rynku w celu dalszej oceny uwag przedsiębiorstw Microsoft i Apple, które twierdziły, że pomimo osiągnięcia progów niektóre z ich podstawowych usług platformowych nie kwalifikują się jako punkty dostępu. W przypadku przedsiębiorstwa Microsoft platformy te to Bing, Edge i Microsoft Advertising, a w przypadku Apple to iMessage. Badania te mają na celu ustalenie, czy Microsoft i Apple powinny zostać wskazane jako strażnicy dostępu w odniesieniu do przedmiotowych usług. Badania te mają na celu ustalenie, czy przedmiotowe usługi należy wskazać jako strażników dostępu. Badania te powinny zostać zakończone do lutego 2024 r. Ponadto Komisja rozpoczęła badanie rynku w celu dalszej oceny, czy przedsiębiorstwo Apple powinno zostać wskazane jako strażnik dostępu w odniesieniu do jego systemu operacyjnego iPadOS, mimo nieosiągnięcia progów. Badanie to powinno zostać zakończone do września 2024 r.

Wskazani strażnicy dostępu w terminie do marca 2024 r. muszą zastosować się do pełnej listy zaleceń i zakazów na podstawie aktu o rynkach cyfrowych. Niektóre z obowiązków zaczęły jednak obowiązywać od momentu wskazania, na przykład obowiązek informowania Komisji o zamierzanych przejęciach. Do marca 2024 r. strażnicy dostępu muszą przedłożyć szczegółowe sprawozdania na temat zgodności, w których przedstawia sposób wypełniania obowiązków wynikających z aktu o rynkach cyfrowych. Aby przeciwdziałać przypadkom niewypełnienia obowiązków, Komisja może nałożyć grzywny w wysokości sięgającej 10 % światowego obrotu przedsiębiorstwa. Ponadto w przypadku systematycznego niewypełniania obowiązków istnieje możliwość nałożenia na takie przedsiębiorstwa wyższych grzywien i proporcjonalnych środków o charakterze behawioralnym lub strukturalnym.

W listopadzie 2023 r. trzech strażników dostępu zakwestionowało wskazanie na podstawie aktu o rynkach cyfrowych. Przedsiębiorstwo ByteDance odwołało się do Sądu od decyzji Komisji o wskazaniu go jako strażnika dostępu w odniesieniu do swojego internetowego serwisu społecznościowego TikTok¹⁴⁵. Przedsiębiorstwo twierdzi, że platforma TikTok nie pełni funkcji punktu dostępu, lecz jest raczej konkurentem w przestrzeni cyfrowej. W grudniu 2023 r. przedsiębiorstwo ByteDance wniosło również do Sądu o zastosowanie środków tymczasowych. Przedsiębiorstwo Apple odwołało się do Sądu, twierdząc, że Komisja nie powinna była wskazać go jako strażnika dostępu w odniesieniu do jego usługi pośrednictwa internetowego App Store¹⁴⁶. Apple odwołało się również od decyzji Komisji o wszczęciu badania rynku w sprawie iMessage¹⁴⁷. Ponadto przedsiębiorstwo Meta odwołało się do Sądu w celu uzyskania wyjaśnień dotyczących wskazania go w odniesieniu do aplikacji Messenger i Marketplace¹⁴⁸.

Komisja (a zwłaszcza DG COMP i DG CNECT) jest głównym organem egzekwującym akt o rynkach cyfrowych, ale ściśle współpracuje z krajowymi organami ochrony konkurencji w ramach Europejskiej Sieci Konkurencji zgodnie z art. 37 i 38 aktu o rynkach cyfrowych. Przepisy zawarte

¹⁴⁵ Sprawa T-1077/23 – Bytedance/Komisja.

¹⁴⁶ Sprawa T-1080/23 – Apple/Komisja – Wskazanie strażnika dostępu i klasyfikacja iMessage.

¹⁴⁷ Sprawa T-1079/23 – Apple/Komisja – Badanie rynku w odniesieniu do iMessage.

¹⁴⁸ Sprawa T-1078/23 – Meta Platforms/Komisja.

w akcie o rynkach cyfrowych pozostają bez uszczerbku dla egzekwowania unijnych i krajowych reguł konkurencji w zakresie praktyk jednostronnych.

5.2. Rozporządzenie w sprawie subsydiów zagranicznych

Rozporządzenie w sprawie subsydiów zagranicznych zakłócających rynek wewnętrzny¹⁴⁹ wypełnia lukę regulacyjną, umożliwiając rozwiązanie kwestii subsydiów zagranicznych zakłócających konkurencję na jednolitym rynku. Podczas gdy pomoc państwa przyznawana przez państwa członkowskie UE podlega unijnym zasadom pomocy państwa, subsydia przyznawane przez państwa spoza UE przedsiębiorstwom prowadzącym działalność na jednolitym rynku UE nie podlegały kontroli przed wejściem w życie rozporządzenia w sprawie subsydiów zagranicznych. Rozporządzenie weszło w życie w styczniu 2023 r., zaczęło obowiązywać w lipcu 2023 r., a obowiązek zgłoszeniowy¹⁵⁰ ma zastosowanie od października 2023 r. W lipcu 2023 r. Komisja przyjęła rozporządzenie wykonawcze¹⁵¹ dotyczące rozporządzenia w sprawie subsydiów zagranicznych. Komisja może teraz prowadzić postępowania w sprawie zakłócającego wpływu zagranicznego wsparcia oraz nakładać środki kompensacyjne w stosownych przypadkach. Obejmuje to uprawnienie do rozpoczynania postępowań z własnej inicjatywy, jeżeli istnieją przesłanki wskazujące na to, że subsydlum zagraniczne zakłóca jednolity rynek UE.

Z przeprowadzeniem zgłoszonego połączenia i udzieleniem zamówienia oferentowi objętemu dochodzeniem należy się wstrzymać w okresie prowadzenia postępowania przez Komisję. W przypadku niewywiązania się z tego obowiązku Komisja może nałożyć grzywny w wysokości nieprzekraczającej 10 % rocznego obrotu przedsiębiorstwa. Komisja może również zakazać przeprowadzenia subsydiowanego połączenia lub udzielenia zamówienia subsydiowanemu oferentowi.

Od czasu rozpoczęcia obowiązywania rozporządzenia w sprawie subsydiów zagranicznych w lipcu 2023 r. Komisja otrzymała od przedsiębiorstw uwagi dotyczące jego stosowania. Od momentu rozpoczęcia stosowania obowiązku zgłoszeniowego 12 października 2023 r. DG ds. Konkurencji

¹⁴⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2560 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie subsydiów zagranicznych zakłócających rynek wewnętrzny, Dz.U. L 330 z 23.12.2022, s. 1.

¹⁵⁰ Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie subsydiów zagranicznych zgłaszać należy koncentracje, w przypadku których spółka przejmowana, jedna z łączących się stron lub wspólny przedsiębiorca mają siedzibę w Unii i generują w UE obrót w wysokości co najmniej 500 mln EUR, a stronom transakcji przyznano łączny zagregowany zagraniczny wkład finansowy w wysokości co najmniej 50 mln EUR w ciągu ostatnich trzech lat. Postępowania o udzielenie zamówienia należy zgłaszać Komisji, gdy szacunkowa wartość zamówienia wynosi co najmniej 250 mln EUR, a dana oferta obejmuje łączny zagregowany zagraniczny wkład finansowy w wysokości co najmniej 4 mln EUR na państwo trzecie w ciągu ostatnich trzech lat.

¹⁵¹ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2023/1441 z dnia 10 lipca 2023 r. w sprawie szczegółowych ustaleń dotyczących prowadzenia przez Komisję postępowań na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2560 w sprawie subsydiów zagranicznych zakłócających rynek wewnętrzny, Dz.U. L 177 z 12.7.2023, s. 1. Rozporządzenie wykonawcze obejmuje aspekty proceduralne i zawiera formularze zgłoszenia dotyczące transakcji połączenia obejmujących zagraniczne wkłady finansowe oraz zagranicznych wkładów finansowych w postępowaniach o udzielenie zamówienia.

rozpoczęła rozmowy przed zgłoszeniem w 41 sprawach i otrzymała 11 zgłoszeń połączeń na podstawie rozporządzenia ¹⁵².

Źródło: Komisja Europejska.

¹⁵² Informacje na temat egzekwowania rozporządzenia w sprawie subsydiów zagranicznych w odniesieniu do zagranicznych wkładów finansowych w postępowaniach o udzielenie zamówienia, zob.: https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/public-procurement/foreign-subsidies-regulation_pl.

6. Wpływ polityki pomocy państwa na integralność jednolitego rynku i na globalną konkurencyjność UE

- Podstawą modelu europejskiego jest silna społeczna gospodarka rynkowa, która zapewnia dobrobyt gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu oparty na zrównoważonym wzroście, uczciwej konkurencji, otwartym handlu i bezpieczeństwie gospodarczym. Jednolity rynek jest podstawą konkurencyjności UE, a Komisja zobowiązuje się do zapewnienia równych warunków działania na jednolitym rynku i w wymiarze międzynarodowym.
- W tym kontekście zasady pomocy państwa zostały poddane w ramach tego mandatu szczegółowemu przeglądowi, aby zapewnić ich dostosowanie do wymogów transformacji ekologicznej i cyfrowej oraz wspieranie przez nie konkurencyjnej i odpornej gospodarki UE. W stosownych przypadkach zasady te zostały zaktualizowane i zapewniają państwom członkowskim skuteczne narzędzia zaspokajania potrzeb w zakresie inwestycji publicznych w odniesieniu do kluczowych priorytetów, takich jak ochrona środowiska i dekarbonizacja, spójność regionalna, przełomowe innowacje, a także zdolności produkcyjne w sektorach strategicznych, w szczególności w celu przejścia na gospodarkę neutralną emisyjnie. Z najnowszych dostępnych danych wynika, że w 2022 r. państwa członkowskie wypłaciły pomoc państwa (niezwiązaną z kryzysem) w kwocie 112 mld EUR, co odpowiada 0,7 % PKB UE.
- Bezprecedensowe kryzysy wywołane pandemią COVID-19 oraz rosyjską inwazją na Ukrainę sprawiły, że Komisja musiała wykorzystać pełną elastyczność zestawu narzędzi pomocy państwa, w szczególności poprzez ukierunkowane i tymczasowe przepisy, aby umożliwić państwom członkowskim ograniczenie wpływu kryzysów na gospodarkę UE, przy jednoczesnym wprowadzeniu zabezpieczeń w celu ochrony jednolitego rynku.
- Dane i analiza faktycznego wdrożenia tymczasowych ram środków pomocy państwa w kontekście COVID-19 (które są w pełni wycofane) wykazały, że pomoc państwa przyznana przez państwa członkowskie była znacznie niższa od zatwierdzonych kwot (około 30 %) i w dużej mierze odpowiadała stratom gospodarczym poniesionym przez państwa członkowskie w czasie kryzysu pod względem utraty PKB.
- Z najnowszych dostępnych danych wynika, że aby ograniczyć skutki gospodarcze rosyjskiej inwazji na Ukrainę, w 2022 r. i w pierwszej połowie 2023 r. państwa członkowskie przyznały pomoc związaną z kryzysem w kwocie 141 mld EUR, co odpowiada 0,6 % PKB UE w tym okresie. Z dostępnych obecnie danych wynika, że państwa członkowskie przyznały mniej niż 20 % zatwierdzonych kwot. Istnieją rozbieżności w wydatkach między państwami członkowskimi, które częściowo prawdopodobnie odzwierciedlają różnice w zdolnościach fiskalnych, ale częściowo można je również wytłumaczyć różnicami w skutkach kryzysu energetycznego i wielkości gospodarek.
- Pkt 86 Tymczasowych kryzysowych (i przejściowych) ram środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy (TCTF) jest użytecznym uzupełnieniem zestawu narzędzi, aby przyspieszyć przejście na gospodarkę neutralną emisyjnie i przeciwdziałać ryzyku przekierowania poza UE do państw trzecich – ze względu na subsydia – nowych inwestycji w sektorach mających strategiczne znaczenie dla przejścia na gospodarkę neutralną emisyjnie. Przepis ten umożliwia zatwierdzenie pomocy indywidualnej do kwoty subsydium, które beneficjent mógłby otrzymać na równoważną inwestycję w państwie trzecim poza EOG,

lub kwoty niezbędnej do zachęcenia przedsiębiorstwa do zlokalizowania inwestycji w EOG (tzw. „luka w finansowaniu”), w zależności od tego, która z tych wartości jest niższa.

- Komisja stale pracuje nad zapewnieniem, aby zasady pomocy państwa pozostały adekwatne do zakładanych celów, oraz monitoruje wdrażanie środków pomocy, z myślą o zagwarantowaniu właściwie ukierunkowanego wsparcia publicznego w osiąganiu priorytetów UE i długoterminowej konkurencyjności, a także tymczasowych środków mających na celu zaradzenie kryzysom, przy jednoczesnym ograniczeniu nadmiernych zakłóceń konkurencji na jednolitym rynku.

Aby chronić sprawiedliwość i właściwe funkcjonowanie jednolitego rynku, w TFUE zasadniczo zakazuje się udzielania przez państwa członkowskie pomocy państwa, która zakłóca konkurencję lub grozi jej zakłóceniem. Kontrola pomocy państwa gwarantuje, że konkurencja między przedsiębiorstwami odbywa się w oparciu o zasługi, a nie poziom wsparcia rządowego, co pozwala uniknąć wyścigu o subsydia i faworyzowania przedsiębiorstw z zamożniejszych państw członkowskich. Jednocześnie w niektórych okolicznościach interwencje rządowe mogą być konieczne dla zapewnienia dobrze funkcjonującej i sprawiedliwej gospodarki. TFUE pozostawia w związku z tym szerokie pole manewru co do użycia pomocy państwa w celu wspierania celów polityki, jeżeli jest to konieczne, proporcjonalne i odpowiednie do osiągnięcia tych celów bez nadmiernego zakłócania konkurencji na jednolitym rynku. Dzięki skoncentrowaniu się na pomocy, która jest zgodna z prawem i skuteczna, oraz dzięki unikaniu nadmiernej rekompensaty, kontrola pomocy państwa maksymalizuje również użyteczność ograniczonych zasobów publicznych.

W październiku 2023 r. Rada Europejska ponowiła swój apel do Komisji o złożenie Raportu na temat wpływu obecnej polityki pomocy państwa na integralność jednolitego rynku, a także na globalną konkurencyjność UE. W istocie przy ocenie wpływu polityki pomocy państwa kluczowe znaczenie ma uwzględnienie podwójnego wyzwania, przed którym stoi ona z perspektywy wewnętrznej i zewnętrznej. Kontrola pomocy państwa musi zapewniać realizację wyznaczonych jej zadań, aby uniknąć nadmiernych zakłóceń konkurencji na jednolitym rynku, a jednocześnie umożliwić gospodarce UE utrzymanie czołowej pozycji w dziedzinie innowacji i przeprowadzenie dwójakiej transformacji w obecnej trudnej sytuacji geopolitycznej.

Komisja regularnie i nieprzerwanie gromadzi dane dotyczące wdrażania środków pomocy państwa przez państwa członkowskie w celu monitorowania ich wpływu:

- Po pierwsze co roku Komisja przygotowuje **„tabelę wyników w dziedzinie pomocy państwa”** w oparciu o dane przekazane przez państwa członkowskie¹⁵³ na temat ich wydatków (tj. kwot wypłaconych) w ramach zatwierdzonych środków pomocy, w tym

¹⁵³ Informacje te opierają się na rocznych sprawozdaniach państw członkowskich przewidzianych w art. 6 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) 794/2004. Za dokładność danych odpowiadają państwa członkowskie.

kwantyfikacji elementu pomocy w wydatkach, tj. korzyści przyznanej w wyniku pomocy¹⁵⁴. Najnowsze dane obejmują rok 2022.

- Po drugie, w związku ze znacznymi kwotami pomocy wypłaconej w czasie ostatnich kryzysów, tj. w kontekście pandemii COVID-19 i w odpowiedzi na agresję Rosji na Ukrainę, Komisja w drodze wyjątku rozpoczęła **okresowe badania w celu zebrania w odpowiednim czasie informacji na temat pomocy faktycznie przyznanej** (tj. kwot, do których przedsiębiorstwa otrzymały prawo, przy czym wypłata może być rozłożona w czasie) przez państwa członkowskie w ramach zatwierdzonych środków antykryzysowych. Najnowsze badanie obejmuje rok 2022 do końca czerwca 2023 r. O ile w kontekście sprawozdań rocznych państwa członkowskie są również zobowiązane do przedstawienia kwantyfikacji elementów pomocy, to w odpowiedzi na takie badania kryzysowe państwa członkowskie informują o kwotach nominalnych przyznanej pomocy, aby uprościć gromadzenie danych i zmniejszyć obciążenie administracyjne.

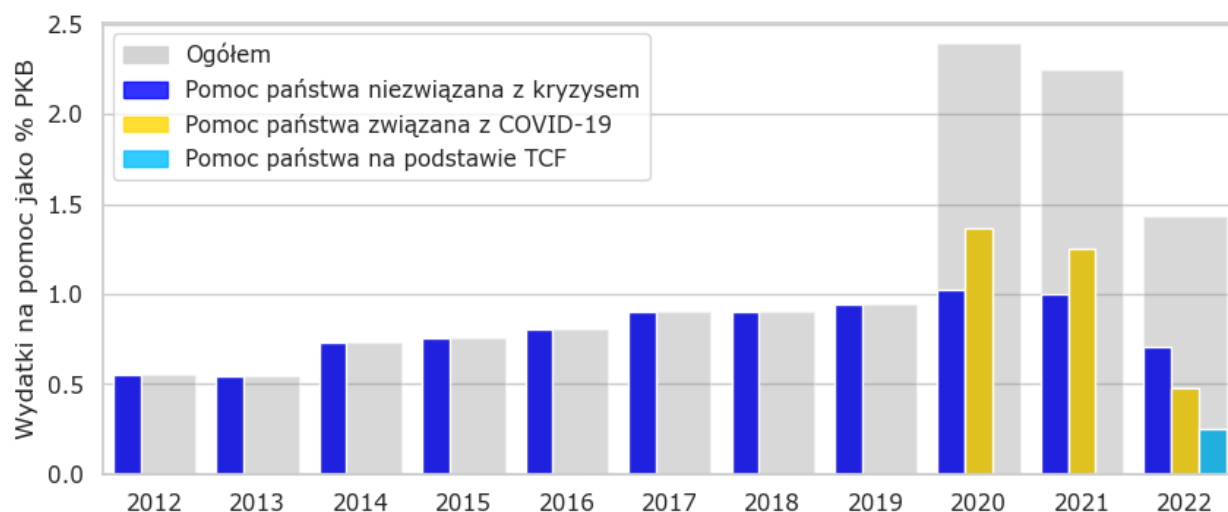
6.1 Ogólny obraz wypłat pomocy państwa związanej z kryzysem i pomocy niezwiązanej z kryzysem w 2022 r.

Zgodnie z najnowszymi sprawozdaniami rocznymi państw członkowskich w 2022 r. 27 państw członkowskich wypłaciło 227,98 mld EUR, co odpowiada 1,43 % ich PKB z 2022 r., jako pomoc państwa na środki niezwiązane z kryzysem i środki kryzysowe (przy czym środki kryzysowe opierały się głównie na tymczasowych ramach kryzysowych w odpowiedzi na agresję Rosji na Ukrainę).

Całkowite wydatki zostały znacznie zmniejszone w porównaniu z rokiem poprzednim (redukcja o około 35 % po uwzględnieniu inflacji). Po pierwsze redukcja ta wynikała głównie ze zmniejszenia łącznych wydatków na środki związane z COVID-19 w związku ze stopniowym wycofywaniem tymczasowych ram środków pomocy państwa w kontekście COVID-19 do końca czerwca 2022 r. Zmniejszenie wydatków na środki związane z COVID-19 wyniosło 76,66 mld EUR (około -60 % w porównaniu z poprzednim rokiem, po uwzględnieniu inflacji), co stanowi 0,48 % PKB UE-27. Po drugie pomoc na cele niezwiązane z kryzysem również znacznie spadła, o około 28 %, z około 155,55 mld EUR (w cenach stałych) w 2021 r. do 112 mld EUR w 2022 r. (zob. więcej informacji poniżej).

¹⁵⁴ Element pomocy zależy od formy pomocy. W przypadku dotacji korzyść przenoszona na beneficjenta odpowiada zwykle wydatkom budżetowym. W przypadku innych instrumentów pomocy korzyści dla beneficjenta i koszty poniesione przez rząd mogą się różnić. Na przykład w przypadku gwarancji beneficjent unika ryzyka związanego z gwarancją, ponieważ ponosi je państwo. Ponoszenie takiego ryzyka przez państwo powinno w zwykłych okolicznościach być wynagrodzone odpowiednią stawką. W przypadku gdy państwo rezygnuje z całości lub części takiej stawki, stanowi to element pomocy.

Tabela 1: Całkowite wydatki na pomoc państwa, elementy pomocy wyrażone jako odsetek PKB, podział na pomoc państwa związaną z COVID-19, pomoc państwa związaną z TCF oraz środki pomocy państwa niezwiązane z kryzysem

W ujęciu względnym, biorąc pod uwagę rozkład wydatków na pomoc państwa (kryzysową i niezwiązaną z kryzysem) na poziomie państw członkowskich jako odsetek krajowego PKB, istnieje znaczne rozproszenie wydatków w poszczególnych państwach członkowskich, choć znacznie zmniejszone w porównaniu z 2021 r. Państwa członkowskie wydające najwięcej wydały około 1,8 %–2,1 % krajowego PKB (Węgry i Niemcy), natomiast państwa członkowskie, które wydały najmniej, wydatkowały około 0,3 %–0,6 % krajowego PKB (Irlandia, Cypr i Luksemburg).

Ogólny obraz wynikający z tych danych jest taki, że chociaż istnieją znaczne różnice między kwotami pomocy wypłacanymi przez państwa członkowskie (przy czym, co nie zaskakuje, duże państwa członkowskie wypłacają najwyższe kwoty pomocy w wartościach bezwzględnych), sytuacja jest bardziej zniuansowana w przypadku względnych wydatków na pomoc państwa w porównaniu z PKB.

Ponadto znaczna część wydatków w Niemczech w 2022 r. dotyczy pomocy związanej z kryzysem udzielanej doraźnie dla dwóch przedsiębiorstw energetycznych o znaczeniu systemowym, które wymagały wsparcia publicznego po przerwaniu dostaw gazu w wyniku wojny Rosji w Ukrainie (zob. więcej informacji poniżej).

Należy również zauważyć, że państwa członkowskie mogły udzielić znacznego wsparcia swoim gospodarkom i gospodarstwom domowym w drodze innych – niepaństwowych – środków. Oznacza to, że całkowite wsparcie dla gospodarek i gospodarstw domowych różni się od danych pochodzących z wyżej wspomnianych sprawozdań rocznych państw członkowskich, które odnoszą się wyłącznie do wypłat w ramach środków kwalifikujących się jako pomoc państwa.

Tabela 2: Całkowite wydatki na pomoc państwa w podziale na państwa członkowskie w 2022 r., elementy pomocy w mld EUR, podział na pomoc państwa związaną z COVID-19, pomoc państwa związaną z TCF oraz środki pomocy państwa niezwiązane z kryzysem

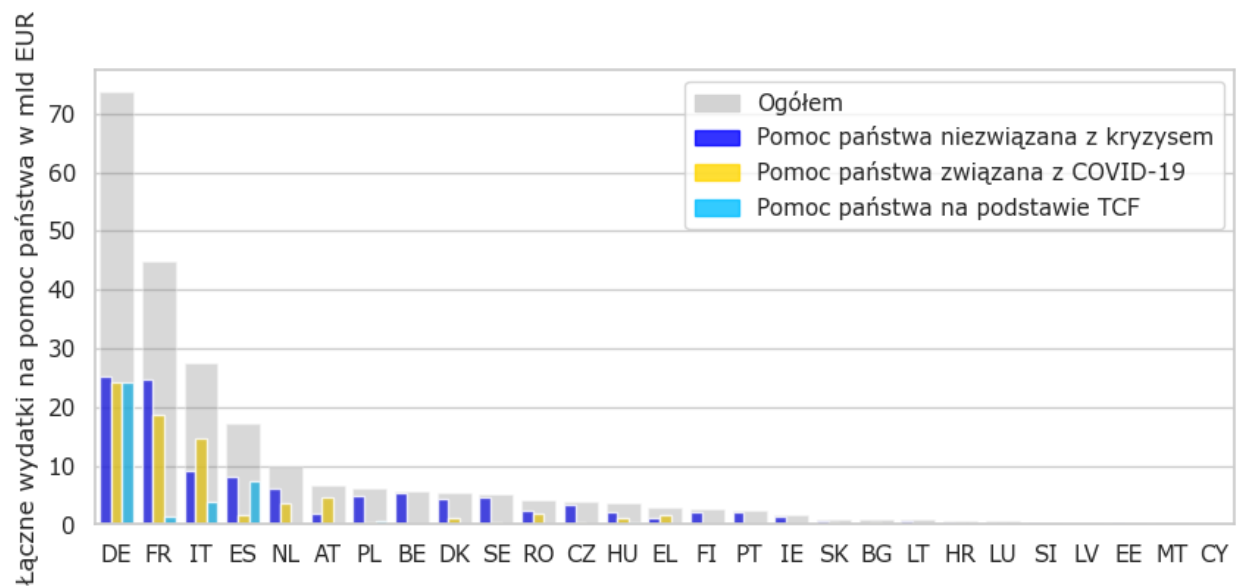
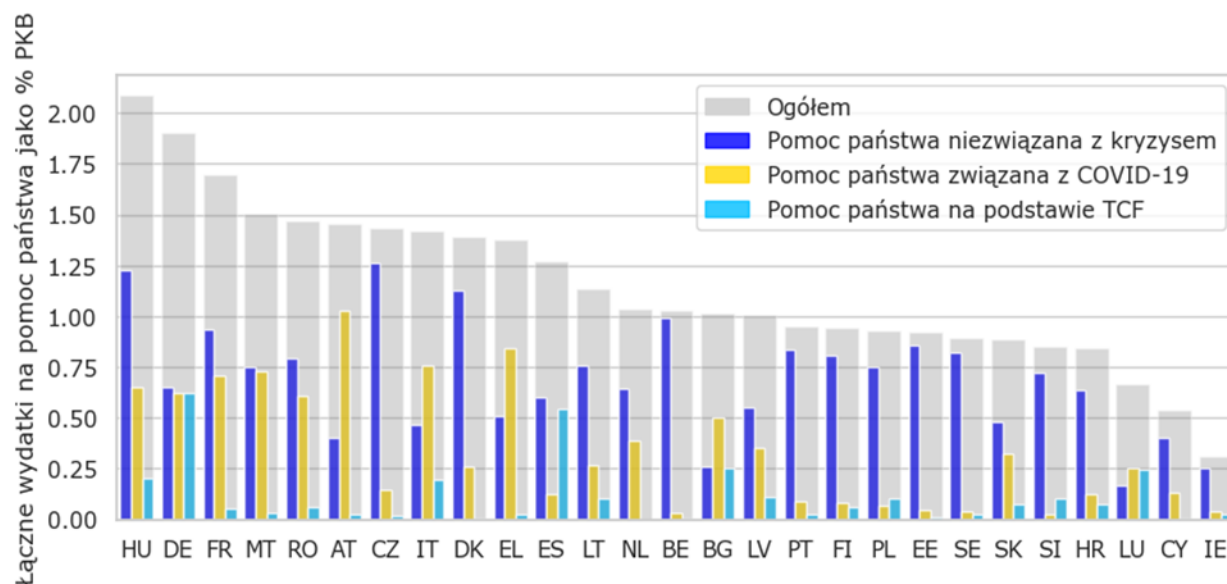

Tabela 3: Całkowite wydatki na pomoc państwa w podziale na państwa członkowskie, jako % krajowego PKB w 2022 r., podział na pomoc państwa związaną z COVID-19, pomoc państwa związaną z TCF i inne (niekryzysowe) środki pomocy państwa

W odniesieniu do **pomocy niezwiązanej z kryzysem w 2022 r.** w porównaniu z 2021 r. kwota wypłacona przez państwa członkowskie spadła w ujęciu nominalnym w 20 państwach członkowskich. Spadek ten był szczególnie widoczny w Niemczech (-59 % w ujęciu nominalnym, po uwzględnieniu inflacji), Chorwacji (-52 %) i na Malcie (-50 %), a także w Bułgarii, na Łotwie, w Luksemburgu i na Węgrzech, gdzie pomoc ta zmniejszyła się o około 40 %. Znaczny spadek – o ponad 20 % – odnotowano również w Polsce i na Litwie (w obu przypadkach ok. -28 %) oraz w Estonii (-22 %). Pomoc niezwiązana z kryzysem również uległa zmniejszeniu w Finlandii (-18 %), Słowenii (-17 %), Czechach (-14 %), Niemczech i Austrii (-12 % w obu krajach), we Francji i na Cyprze (-11 %), w Irlandii (-9 %), Belgii i we Włoszech (-6 %).

Pomoc niezwiązana z kryzysem znacznie wzrosła natomiast w Portugalii (+66 % w ujęciu nominalnym, po uwzględnieniu inflacji), Danii (+44 %) i Hiszpanii (+30 %). Na Słowacji pomoc niezwiązana z kryzysem wzrosła o 14 % w porównaniu z 2021 r., w Grecji o 4 %. Zarówno Rumunia, jak i Szwecja zgłosiły taki sam poziom wsparcia dla środków niezwiązanych z kryzysem w 2021 r. i 2022 r.

W ujęciu ogólnym wydaje się, że zmniejszenie pomocy państwa niezwiązanej z kryzysem wynika głównie ze zmniejszenia pomocy wypłaconej na ochronę środowiska, w tym na oszczędności energii, z około 77,3 mld EUR w 2021 r. do 41,5 mld EUR w 2022 r. Potrzebna jest dalsza analiza, ale zmniejszenie można częściowo wyjaśnić alternatywami przewidzianymi w tymczasowych ramach kryzysowych, wprowadzonych w marcu 2022 r., oraz ich późniejszych zmianach, które umożliwiły państwom członkowskim udzielenie pomocy w celu szybszego wprowadzania energii ze źródeł odnawialnych i pomocy na dekarbonizację procesów przemysłowych. Dane pokazują jednak (zob. tabela 4), że pomoc wypłacona na ochronę środowiska pozostaje zdecydowanie największą kategorią pomocy państwa niezwiązanej z kryzysem i nawet w czasach kryzysu utrzymuje się na poziomie

między czterokrotnie a dwukrotnie wyższym niż dziesięć lat temu (w cenach stałych, po uwzględnieniu inflacji).

Tabela 4: Wydatki na pomoc państwa z wyłączeniem pomocy związanej z kryzysem w latach 2012–2022, elementy pomocy w mld EUR w cenach stałych, w podziale na cele pomocy

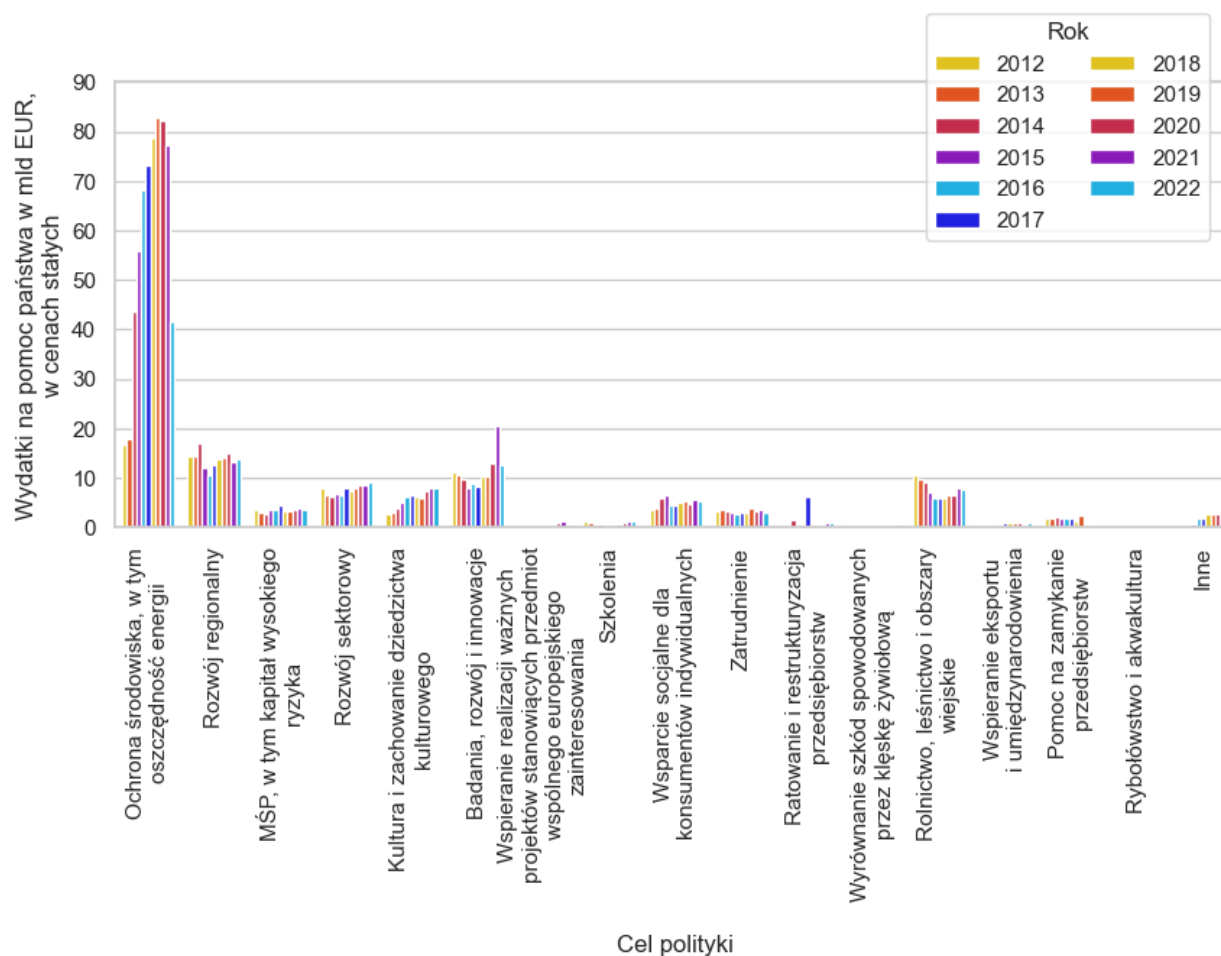

Tabela 5: Wydatki na pomoc państwa niezwiązaną z kryzysem, w podziale na cele pomocy

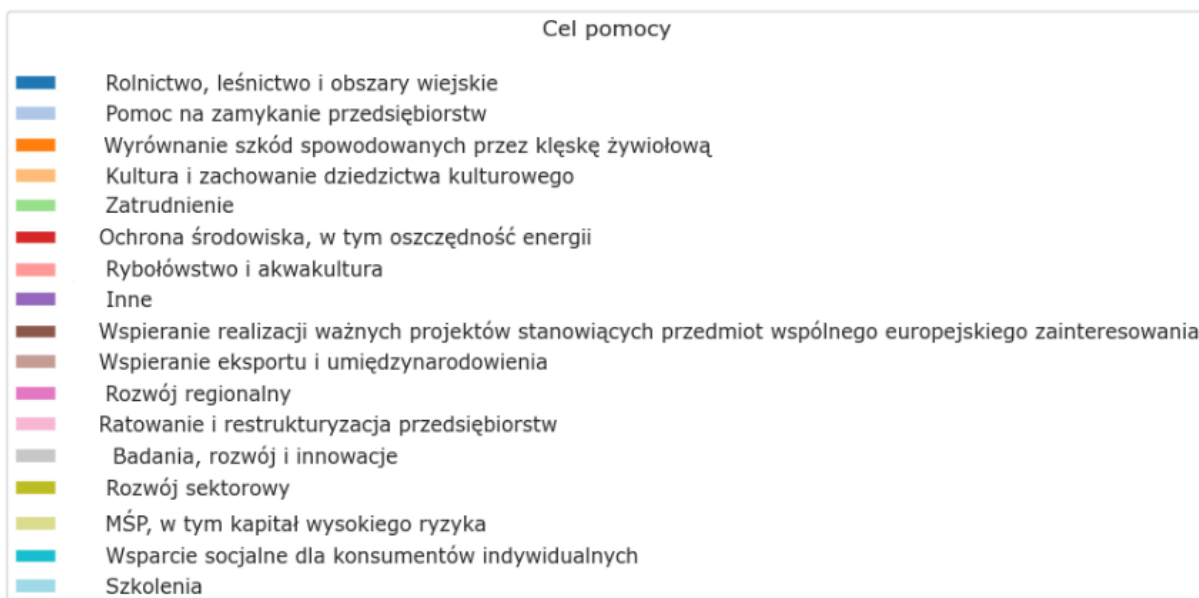
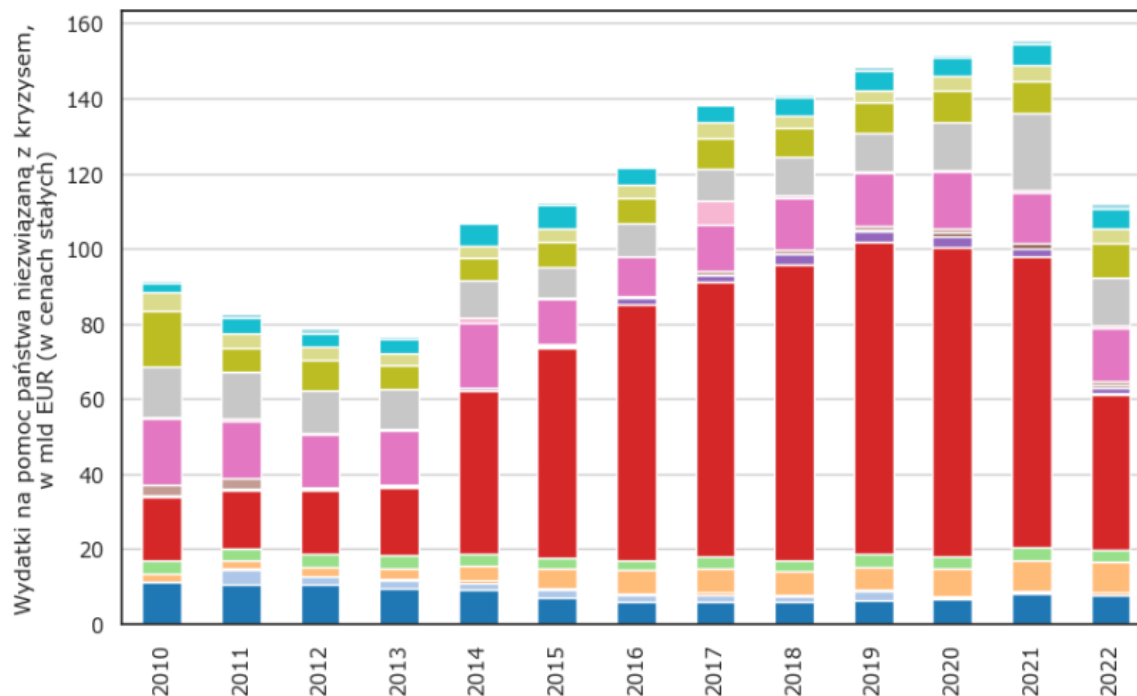
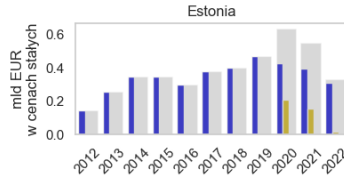
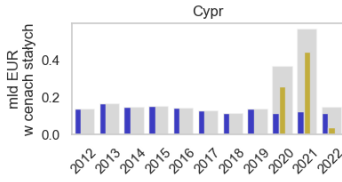
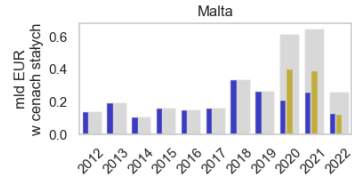
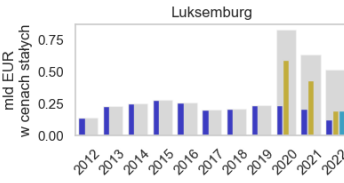
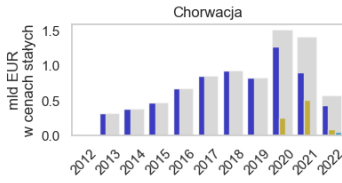
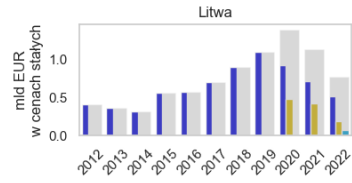
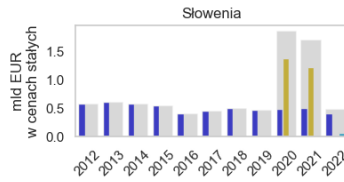
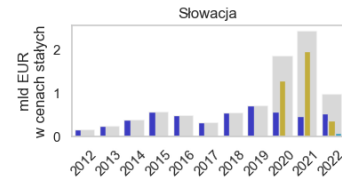
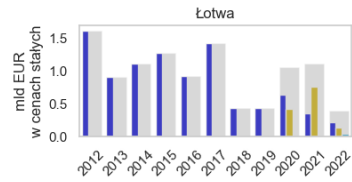
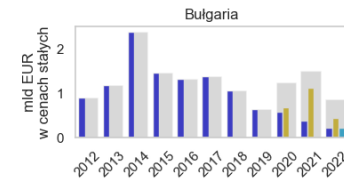
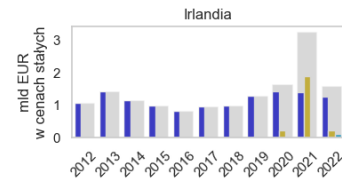
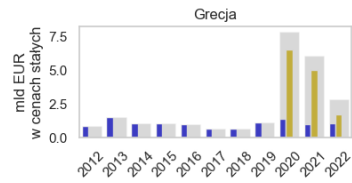
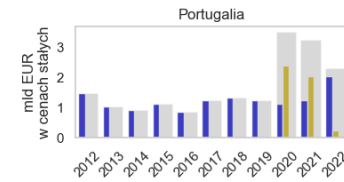
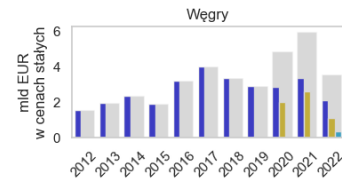
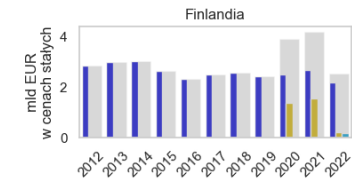
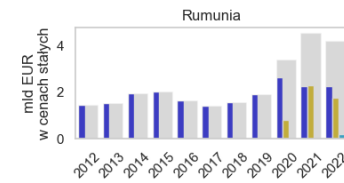
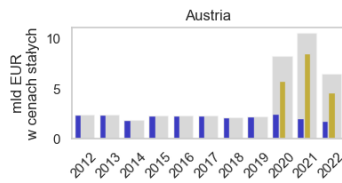
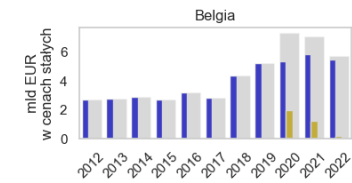
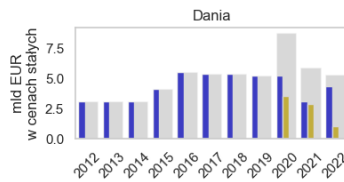
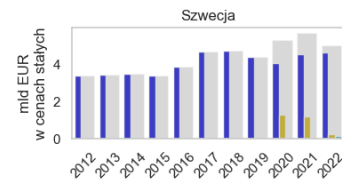
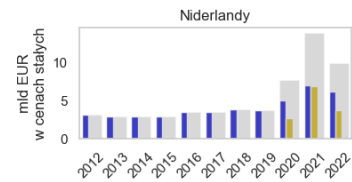
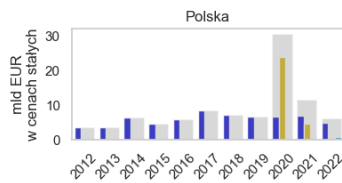
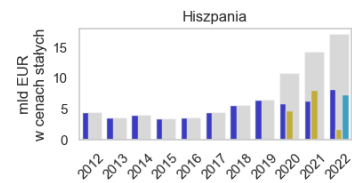
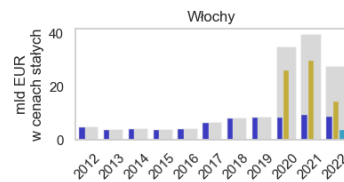
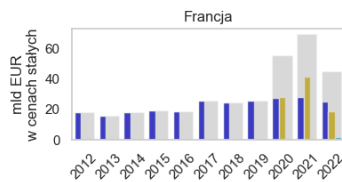
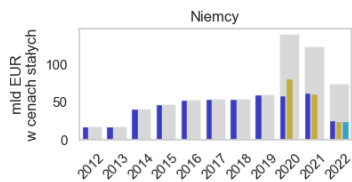

Tabela 6: Całkowite wydatki na pomoc państwa w podziale na państwa członkowskie, w kwotach nominalnych (mld EUR w cenach stałych), podział na pomoc państwa związaną z COVID-19, pomoc państwa związaną z TCF i inne środki pomocy państwa (niezwiązane z kryzysem), 2012–2022 (kolejność państw członkowskich na podstawie łącznych wydatków)

6.2 Kluczowe, ale ostrożne korzystanie z pomocy państwa w czasach kryzysu

Ze względu na liczne kryzysy w ostatnich latach przewidziane w TFUE możliwości zapewnienia pomocy państwa w przypadku nadzwyczajnych zdarzeń lub w celu zaradzenia poważnym zaburzeniom w gospodarce państwa członkowskiego zostały szeroko wykorzystane. Przepisy te umożliwiły Komisji na przykład zatwierdzenie środków pomocy państwa w celu zaradzenia skutkom pandemii COVID-19 dla gospodarki, a ostatnio kryzysowi energetycznemu wynikającemu z agresji Rosji na Ukrainę (na podstawie Tymczasowych kryzysowych ram środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy – TCF – a następnie Tymczasowych kryzysowych i przejściowych ram środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy – TCTF, zwanych razem TC(T)F).

Aby uzyskać obraz pomocy przyznanej na podstawie **tymczasowych ram środków pomocy państwa w kontekście COVID-19**, Komisja przeprowadziła badania obejmujące okres od marca 2020 r., kiedy ramy te weszły w życie, do końca 2021 r. Zgromadzone dowody dotyczące faktycznego wdrożenia zasad ramowych wykazały, że pomoc państwa przyznana przez państwa członkowskie (940 mld EUR, co stanowi około 30 % zatwierdzonych kwot, tj. 3,1 bln EUR) odpowiada stratom gospodarczym poniesionym przez państwa członkowskie w czasie kryzysu pod względem utraty PKB¹⁵⁵. Była to pozytywna wiadomość w świetle potencjalnych obaw dotyczących równych warunków działania we wszystkich państwach członkowskich ze względu na znaczne rozproszenie wydatków między państwami członkowskimi. Tymczasowe ramy środków pomocy państwa w kontekście COVID-19 zostały już w pełni wycofane.

Podobnie, aby uzyskać obraz pomocy przyznanej na podstawie **TC(T)F lub zgodnie z określonymi w nich zasadami**, Komisja przeprowadziła badania obejmujące okres od marca 2022 r., kiedy TCF weszły w życie, do czerwca 2023 r. (dane dostępne za drugą połowę 2023 r. są niewystarczające). W tym okresie Komisja zatwierdziła pomoc państwa w wysokości prawie 730 mld EUR na podstawie TC(T)F lub zgodnie z tymi samymi zasadami. Z danych zebranych od państw członkowskich w badaniach wynika, że przedsiębiorstwom faktycznie przyznano 141 mld EUR, co stanowi jedynie 19,3 % zatwierdzonej pomocy i odpowiada 0,6 % PKB UE w 2022 r. i w pierwszej połowie 2023 r.¹⁵⁶ Warto zauważyć, że państwa członkowskie mogą formalnie przyznać pełną kwotę pomocy w danym momencie w jednym roku, a następnie udostępniać ją beneficjentom w ciągu kilku lat (w związku z czym kwoty te mogły nie zostać (w pełni) wypłacone w 2022 r. lub w pierwszej połowie 2023 r.).

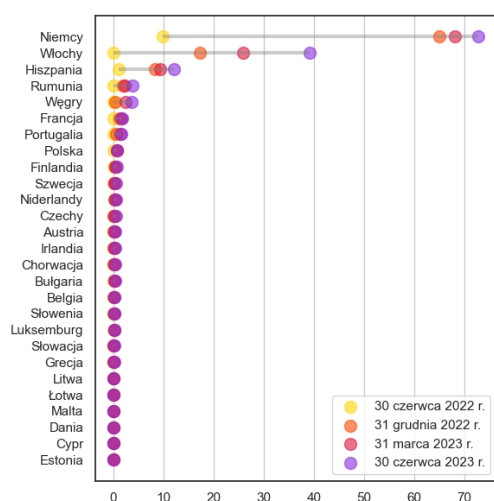
W omawianym okresie Niemcy przyznały 72,8 mld EUR, co stanowi 52 % z 141 mld EUR, następne w kolejności Włochy przyznały 39,2 mld EUR oraz Hiszpania – 12,1 mld EUR. W wartościach

¹⁵⁵ Dokument orientacyjny DG COMP „Looking back at the State aid COVID Temporary Framework: the take-up of measures in the EU” [Spojrzenie wstecz na tymczasowe ramy prawne dotyczące pomocy państwa w związku z COVID: wdrażanie środków w UE] z października 2022 r., dostępny [tutaj](#).

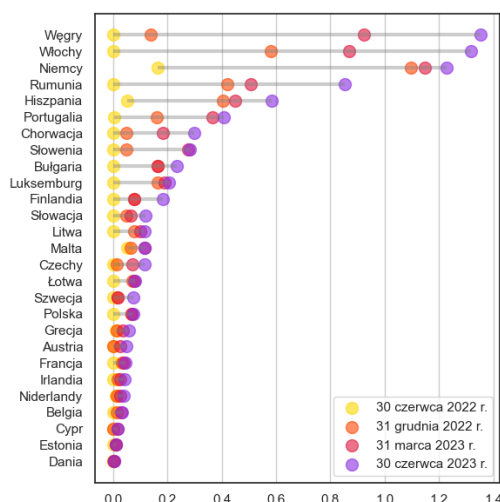
¹⁵⁶ Informacje udostępniane Komisji przez państwa członkowskie mają charakter wstępny, a dane mogą być korygowane przez państwa członkowskie.

bezwzględnych trzy państwa wydatkujące najwięcej przyznały 88 % całej pomocy. W ujęciu względnym największe wydatki odnotowano w przypadku Węgier, które przyznały kwotę odpowiadającą 1,35 % PKB w 2022 r. i w pierwszej połowie 2023 r. Na drugim miejscu w ujęciu względnym znalazły się Włochy (1,32 % PKB), następnie Niemcy (1,23 % PKB) i Rumunia (0,85 % PKB).

Tabela 7: Pomoc państwa przyznana w kwotach nominalnych do czerwca 2023 r. na podstawie TC(T)F lub na podstawie określonych w nich zasad, wyrażona w kwotach bezwzględnych (wykres po lewej stronie) i jako odsetek krajowego PKB (po prawej stronie)

Całkowita pomoc państwa przyznana na podstawie TC(T)F lub na podstawie określonych w nich zasad w mld EUR (wartości łączne)

Całkowita pomoc państwa przyznana na podstawie TC(T)F lub na podstawie określonych w nich zasad w % w 2022 r. i w pierwszej połowie 2023 r.

Przyglądając się bliżej pomocy przyznanej przez Niemcy, można zauważyć, że 85 % całkowitej kwoty przyznano dwóm beneficjentom: obejmuje ona dokapitalizowanie przedsiębiorstw Uniper SE (33 mld EUR) i SEFE GmbH (6,5 mld EUR) oraz pożyczki i pożyczki subsydiowane udostępnione tym dwóm przedsiębiorstwom w ramach niemieckiego programu parasolowego (linie kredytowe w wysokości odpowiednio 16 mld EUR i 7 mld EUR¹⁵⁷, które mogły nie zostać wykorzystane). Takie działania były konieczne, aby uniknąć upadku tych dwóch przedsiębiorstw energetycznych

¹⁵⁷ Wielkość linii kredytowych zmniejszono ze względu na poprawę warunków rynkowych.

o znaczeniu systemowym mających zaległe długoterminowe umowy, z których nie mogły się już wywiązywać w związku z drastycznym ograniczeniem dostaw gazu z Rosji do Niemiec. Biorąc pod uwagę ich systemowe znaczenie na rynku, upadek tych przedsiębiorstw miałby poważne konsekwencje dla ich klientów, a bardziej ogólnie dla niemieckiego i europejskiego rynku energii.

Ponadto odczytując dane z badania, należy pamiętać o kilku dodatkowych czynnikach. Dane te odnoszą się wyłącznie do środków, które kwalifikują się jako pomoc państwa i które zostały zgłoszone Komisji i przez nią zatwierdzone. Ponadto stanowią one nominalną kwotę pomocy państwa przyznanej z wykorzystaniem różnych instrumentów (np. dotacji bezpośrednich, kapitału własnego, pożyczek i gwarancji), które mają różny zakłócający wpływ na konkurencję. Analizując pomoc przyznaną za pośrednictwem różnych instrumentów, należy wziąć pod uwagę elementy pomocy, ponieważ to one reprezentują rzeczywistą korzyść przekazaną przedsiębiorstwu i mogą być lepszym wskaźnikiem dla rzetelnego porównania pomocy przyznanej w ramach instrumentów zwrotnych i bezzwrotnych. Wynika to z faktu, że instrumenty bezzwrotne, takie jak dotacje, zasadniczo bardziej zakłócają konkurencję w porównaniu z instrumentami podlegającymi zwrotowi, takimi jak gwarancje lub pożyczki uprzywilejowane.

Element pomocy można oszacować na różne sposoby w zależności od rodzaju instrumentu: w przypadku instrumentów bezzwrotnych korzyść przenoszona na beneficjenta odpowiada zwykle kwocie nominalnej, która stanowi sam wydatek budżetowy. W przypadku instrumentów pomocy zwrotnej korzyści dla przedsiębiorstwa i koszty dla sektora instytucji rządowych i samorządowych mogą się różnić. Element pomocy i wydatki budżetowe są na ogół (znacznie) niższe niż kwota nominalna. W przypadku instrumentów pomocy, takich jak pożyczki lub gwarancje, korzyść dla przedsiębiorstwa i koszt dla sektora instytucji rządowych i samorządowych to odpowiednio niższa stopa procentowa i obniżona opłata gwarancyjna faktycznie uiszczona przez przedsiębiorstwo w porównaniu z kwotą, która zostałaby zapłacona według wartości rynkowej.

W tym względzie, biorąc pod uwagę szacowane elementy pomocy, Niemcy przyznały około 0,9 % swojego PKB na 2022 r. i pierwszą połowę 2023 r., głównie w formie interwencji kapitałowej, ponownie w szczególności w celu dokapitalizowania dostawców energii o znaczeniu systemowym Uniper i SEFE (55 % całkowitej przyznanej pomocy). Krajami z kolejnymi największymi wydatkami na pomoc państwa są Węgry (około 0,68 % ich PKB), Hiszpania (0,45 %) i Portugalia (0,41 %). Włochy i Rumunia przyznały mniejszy odsetek swoich PKB w odniesieniu do elementów pomocy, co odzwierciedla duże wykorzystanie instrumentów zwrotnych, głównie gwarancji.

Ponadto państwa członkowskie wdrożyły horyzontalne środki polityki fiskalnej w celu złagodzenia wpływu wysokich cen energii na gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa. Są to głównie środki, które nie kwalifikują się jako pomoc państwa. Z szacunków zawartych w jesiennej prognozie gospodarczej Komisji¹⁵⁸ wynika, że w 2023 r. koszt budżetowy netto takich środków dotyczących

¹⁵⁸ Dyrekcja Generalna Komisji Europejskiej ds. Gospodarczych i Finansowych (2023), Europejska prognoza gospodarcza, jesień 2023 r. Dostępna pod adresem: <https://economy->

energii¹⁵⁹ wyniósł około 165 mld EUR, co odpowiada 0,97 % PKB UE-27 i oznacza spadek z 195 mld EUR i 1,2 % PKB UE-27 w 2022 r.

W ujęciu bezwzględnym środki wdrożone przez Niemcy, Francję i Włochy miały najwyższe koszty budżetowe netto w 2023 r., wynoszące odpowiednio 59,4 mld EUR, 22,8 mld EUR i 21,4 mld EUR, co stanowi łącznie 63 % wszystkich środków polityki fiskalnej w dziedzinie energii w UE (odpowiednio około 36 %, 14 % i 13 % całkowitych wydatków UE na środki fiskalne w dziedzinie energii). Na kolejnych miejscach plasują się Hiszpania – 13,5 mld EUR (8 % łącznej kwoty) i Niderlandy – 10,6 mld EUR (6 % łącznej kwoty). We wszystkich pozostałych państwach członkowskich koszt budżetowy netto wyniósł od 3 % (Polska) do 0,01 % (Grecja) całkowitych wydatków UE na środki fiskalne w dziedzinie energii.

W ujęciu względnym jako odsetek ich PKB w 2023 r. najwyższe koszty budżetowe netto miały środki wdrożone przez Słowację, Chorwację i Maltę (odpowiednio 1,89 %, 1,77 % i 1,6 %). Kolejne miejsca zajmują Austria (1,56 %) i Niemcy (1,45 %). Węgry (1,34 %), Portugalia (1,25 %), Czechy (1,18 %), Włochy (1,04 %) i Niderlandy (1,03 %) odnotowały koszty budżetowe powyżej średniej dla UE-27 (0,97 %).

Z perspektywy makroekonomicznej ostatnie lata charakteryzowały się szeregiem złożonych i dynamicznych czynników. Pandemia COVID-19 stopniowo ustępowała, czemu towarzyszyło znoszenie ograniczeń, a jednocześnie nasiliła się rosyjska agresja na Ukrainę, a późniejszy kryzys oraz ryzyko eskalacji na Bliskim Wschodzie zwiększały napięcia geopolityczne. Wydarzenia te miały istotny wpływ na warunki gospodarcze w UE i jej państwach członkowskich. Zgodnie z zimową prognozą gospodarczą Komisji z 2024 r.¹⁶⁰ wzrost zarówno w UE, jak i w strefie euro był skromniejszy niż oczekiwano (0,5 % w 2023 r., co stanowi niewielki spadek w porównaniu z 0,6 % prognozowanym w poprzedniej jesiennej prognozie). Na szczeblu UE ubiegłoroczny umiarkowany wzrost gospodarczy wynika w dużej mierze z dynamiki ożywienia gospodarczego po pandemii w poprzednich dwóch latach, natomiast spadek inflacji ogólnej w 2023 r. był szybszy niż oczekiwano i w dużej mierze wynikał ze spadku cen energii.

Czynniki te oraz związane z nimi narażenie gospodarki państw członkowskich miały znaczący wpływ na ich wyniki gospodarcze, a także na wdrażanie i ocenę środków pomocy państwa przyjętych w odpowiedzi na te czynniki. Wśród państw członkowskich, które przyznały największe kwoty pomocy w ujęciu względnym lub pod względem szacowanych elementów pomocy,

finance.ec.europa.eu/document/download/4139ef72-9eb3-4fad-a116-ee87979f4d35_en?filename=ip258_pl.pdf.

Wpływ na budżet odzwierciedla środki wprowadzone lub zapowiedziane przed końcem października 2023 r. W przypadku Słowacji prognozy zaktualizowano po przedłożeniu 12 grudnia 2023 r. projektu planu budżetowego na 2024 r.

¹⁵⁹ Do celów tych szacunków „środki dotyczące energii” definiuje się jako: (1) środki, które mają bezpośredni wpływ na koszt krańcowy zużycia energii dla gospodarstw domowych lub przedsiębiorstw („środki cenowe”); (2a) środki zapewniające tymczasowe wsparcie dochodu gospodarstw domowych; (2b) środki zapewniające przedsiębiorstwom rekompensaty inne niż środki cenowe (oba „środki dochodowe”); oraz (3) dochody z (nowych podatków lub opłat od) nieoczekiwanych zysków przedsiębiorstw energetycznych.

¹⁶⁰Europejska prognoza gospodarcza, zima 2024 r., Institutional Paper 268, luty 2024 r.

gospodarki Niemiec i Węgier nieznacznie skurczyły się w 2023 r. (odpowiednio o 0,3 % i 0,8 %), podczas gdy w Hiszpanii odnotowano wzrost powyżej średniej (2,5 %). Podobnie, wśród państw członkowskich, które przyznały najmniejszą kwotę pomocy w ujęciu względnym lub pod względem szacowanych elementów pomocy, Dania odnotowała średni wzrost (0,5 %), a Cypr ponadprzeciętny wzrost (2,4 %), podczas gdy gospodarka Estonii skurczyła się o 3,5 %. Pokazuje to, że nie jest możliwe wyciągnięcie nawet wstępnych wniosków na temat wpływu pomocy państwa, rozpatrywanej odrębnie, na wzrost PKB, ponieważ wpływ ten jest połączony ze skutkami wielu innych czynników, biorąc pod uwagę niejednorodność i niepewność kontekstu w każdym państwie członkowskim.

Powyższa analiza i przedstawione dane ilustrują znaczenie oceny wpływu pomocy związanej z kryzysem wykraczającej poza „główne liczby”, ale również brak danych na tym etapie do oceny korelacji lub związku przyczynowego. Państwa członkowskie mogły mieć różną wrażliwość energetyczną na wojnę w Ukrainie, odmiennie ustrukturyzowane gospodarki – w szczególności pod względem wielkości lub znaczenia ciężkich lub energochłonnych gałęzi przemysłu – lub odmiennie ustrukturyzowane sektory energetyczne. Ponadto zdolność państw członkowskich do wspierania przedsiębiorstw może się znacznie różnić. Chociaż pomoc państwa jest zatwierdzana z zastrzeżeniem jasnych zabezpieczeń gwarantujących, że jest ona konieczna, proporcjonalna i nie zakłóca nadmiernie konkurencji, tymczasowe przepisy powinny być stopniowo wycofywane, gdy tylko uzasadniają to warunki rynkowe. Dlatego też przepisy pozostałych sekcji TCTF dotyczących sytuacji kryzysowej mają wygasnąć w czerwcu 2024 r.

6.3 Realizacja transformacji cyfrowej i transformacji ekologicznej oraz innych priorytetów UE

Chociaż państwo może odgrywać ważną rolę w tworzeniu odpowiednich warunków w gospodarce w celu zapewnienia konkurencyjności, wiele z jego działań w tym zakresie może nie wiązać się z pomocą państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, a środki pomocy państwa zazwyczaj same w sobie nie wystarczają w tym względzie.

Niemniej jednak zasady pomocy państwa oferują państwom członkowskim wiele możliwości realizacji celów polityki w zakresie wspierania dobrze funkcjonującej i sprawiedliwej gospodarki oraz eliminowania niedoskonałości rynku. W tym względzie przegląd zasad pomocy państwa służył zapewnieniu ich adekwatności do zakładanych celów i dostosowaniu ich do unijnych celów w zakresie transformacji ekologicznej, transformacji cyfrowej i odporności.

Do końca 2023 r. Komisja zakończyła przegląd niemal wszystkich głównych wytycznych w sprawie pomocy państwa. W zmienionych wytycznych określono, w jaki sposób państwa członkowskie mogą wspierać swoje gospodarki, zwłaszcza w celu inwestowania w technologie ekologiczne i cyfrowe,

bez nadmiernego zakłócania konkurencji na jednolitym rynku i przyczyniając się jednocześnie do globalnej konkurencyjności¹⁶¹.

- Aby wspierać **zieloną transformację**, wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę klimatu i środowiska oraz cele związane z energią (CEEAG) oraz wytyczne w sprawie niektórych środków pomocy państwa w kontekście unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych ułatwiają pomoc na rzecz zielonej gospodarki zgodnie z Europejskim Zielonym Ładem i przyczyniają się jednocześnie do ochrony konkurencyjności gospodarki UE. Umożliwiają one państwom członkowskim wspieranie rozwoju produkcji energii ze źródeł odnawialnych, dekarbonizację produkcji przemysłowej oraz wspieranie przedsiębiorstw energochłonnych podlegających konkurencji międzynarodowej.
- Państwa członkowskie mogą również opracować środki wsparcia na rzecz energii odnawialnej, magazynowania i dekarbonizacji przemysłu na podstawie TCTF. Przepisy te mają na celu pilne pobudzenie i przyspieszenie wdrażania energii odnawialnej i dekarbonizacji procesów produkcyjnych. Chociaż systemy wsparcia muszą zostać utworzone, a pomoc przyznana do 2025 r., pomoc może zostać wypłacona również w kolejnych latach. Doświadczenia związane z tymi uproszczonymi ramami będą stanowić wkład w rozważania na przyszłość.
- Zasady pomocy państwa stanowią również odpowiedź na **wyzwania związane z globalną konkurencyjnością**: na przykład TCTF umożliwiają państwom członkowskim ustanowienie prostych i skutecznych systemów wsparcia produkcji sprzętu strategicznego niezbędnego do przejścia na neutralność emisyjną (tj. baterii, paneli słonecznych, turbin wiatrowych, pomp ciepła, elektrolizerów i urządzeń do wychwytywania i składowania dwutlenku węgla, a także do produkcji kluczowych komponentów oraz do produkcji i recyklingu pokrewnych surowców krytycznych).
- Jeżeli istnieje realne ryzyko, że inwestycje w taki strategiczny sprzęt zostaną przekierowane z UE z powodu subsydiów w jurysdykcjach państw trzecich, państwa członkowskie mogą udzielić pomocy państwa do wysokości kwoty wsparcia dostępnego na równoważną inwestycję w alternatywnej lokalizacji lub kwoty niezbędnej do zachęcenia przedsiębiorstwa do zlokalizowania inwestycji w EOG (tzw. „luka w finansowaniu”), w zależności od tego, która z tych kwot jest niższa.
- Unijne zasady pomocy państwa odgrywają również podstawową rolę we wspieraniu **transformacji cyfrowej**. Na przykład nowe wytyczne dotyczące sieci szerokopasmowych są dostosowane do najnowszych osiągnięć rynkowych i technologicznych, w tym sieci o bardzo

¹⁶¹ W wyjątkowych przypadkach Komisja może również zatwierdzić pomoc poza wytycznymi i bezpośrednio na podstawie TFUE. Na przykład 27 lipca 2023 r. Komisja zatwierdziła austriacki środek pomocy o wartości 28,8 mln EUR w celu wsparcia modernizacji zakładu produkcyjnego penicyliny Sandoz GmbH w Tyrolu, co pomoże utrzymać w UE ostatnią w pełni zintegrowaną produkcję amoksycyliny i przyczyni się do bezpieczeństwa dostaw leków podstawowych i ratujących życie, zob. sprawa SA.62915, Austria – Aid for maintaining Sandoz penicillin production in Kundl (Tyrol).

dużej przepustowości i wdrażania sieci 5G. Ponadto ze względu na nadzwyczajne strategiczne znaczenie półprzewodników Komisja określiła kryteria zatwierdzania pomocy państwa do wysokości luki w finansowaniu na potrzeby utworzenia w UE pierwszych w swoim rodzaju zakładów zdefiniowanych w unijnym akcie w sprawie czipów.

- Innym przykładem są wytyczne w sprawie pomocy regionalnej, wspierające **inwestycje w słabiej rozwiniętych regionach** UE, w tym na cele ekologiczne i cyfrowe. W 2021 r. Komisja zwiększyła ogólne maksymalne poziomy intensywności pomocy, aby wspierać cele Europejskiego Zielonego Ładu i strategii cyfrowej, umożliwiając tym samym dodatkowe zachęty do takich inwestycji na obszarach UE znajdujących się w niekorzystnej sytuacji.
- Ponadto **ważne projekty stanowiące przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (IPCEI)** są istotnym narzędziem pomocy państwa, które zapewnia opracowywanie i wdrażanie w UE najnowocześniejszych technologii. Projekty IPCEI umożliwiają państwom członkowskim łączenie zasobów państwowych w strategicznych sektorach i technologiach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania UE, w przypadku których sam rynek nie zawsze świadczy usługi, na przykład usługi w zakresie mikroelektroniki, wodoru i chmury obliczeniowej. Projekty IPCEI umożliwiają strategiczne, wspólnie opracowane, transgraniczne i innowacyjne działania badawczo-rozwojowe oraz ich pierwsze zastosowanie w przemyśle. Umożliwiają one również realizację otwartych projektów infrastrukturalnych. Inicjatywy te wywołują znaczące skutki uboczne w całej UE. Wraz ze zmianą ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych z 2023 r. Komisja ułatwiła również MŚP uczestnictwo w takich projektach IPCEI.

W związku z tym w 2022 r. pomoc przemysłowa¹⁶², w tym oparta na wyżej wymienionych wytycznych, wyniosła łącznie 106,85 mld EUR, co stanowi około 0,26 % PKB UE i odpowiada 238 EUR na mieszkańca w UE. Jak wspomniano powyżej, pomoc wypłacona na ochronę środowiska, w tym na oszczędność energii, była głównym celem polityki w ciągu ostatnich dziesięciu lat i wyniosła w 2022 r. 41,5 mld EUR, co odpowiada 38,8 % całkowitej pomocy przemysłowej, około 0,1 % PKB UE i 92 EUR na mieszkańca. Ponadto pomoc wypłacona w ramach środków IPCEI w 2022 r. wyniosła 1,04 mld EUR, a pomoc inwestycyjna na podstawie wytycznych w sprawie pomocy regionalnej na wsparcie sektora baterii – 262 mln EUR.

Pod względem procesu, większość środków pomocy państwa, w przypadku których mało prawdopodobne jest, że wzbudzą obawy dotyczące konkurencji, może być wdrażana bezpośrednio przez państwa członkowskie na podstawie kryteriów określonych w ogólnym rozporządzeniu w sprawie wyłączeń grupowych, bez konieczności wcześniejszego zgłoszenia Komisji i zatwierdzenia przez nią. W 2022 r. państwa członkowskie wdrożyły 2 203 środki w ramach

¹⁶² Pomoc przemysłowa odnosi się do wydatków na pomoc państwa, w ramach elementu pomocy, w 2022 r., zgłoszonych w sprawozdaniach rocznych, z wyłączeniem pomocy państwa mającej następujące cele: „kultura”, „zachowanie dziedzictwa kulturowego” oraz „wyrównanie szkód spowodowanych przez klęski żywiołowe”. Analiza nie obejmuje również pomocy związanej z kryzysem, tj. wydatków na pomoc państwa poniesionych w kontekście kryzysu związanego z COVID-19 oraz wydatków na pomoc państwa w odpowiedzi na rosyjską inwazję na Ukrainę.

wyłączeń grupowych w zakresie pomocy państwa, co odpowiada 84 % wszystkich nowych środków pomocy państwa i 93 % nowych środków, jeżeli środki kryzysowe (które opierają się na zgłoszeniach na podstawie tymczasowych ram środków pomocy państwa w kontekście COVID-19 i TC(T)F lub na określonych w nich zasadach) są wyłączone. Oczekuje się, że tendencja ta utrzyma się w 2024 r. w wyniku przyjęcia w czerwcu 2023 r. ukierunkowanej zmiany ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych, która jeszcze bardziej upraszcza i przyspiesza wsparcie dla transformacji ekologicznej i transformacji cyfrowej UE.

6.4 Ochrona dobrze funkcjonującego jednolitego rynku na rzecz konkurencyjnej gospodarki UE

Jak pokazuje sprawozdanie Komisji z października 2023 r. w sprawie inicjatyw politycznych UE na rzecz promowania inwestycji w czyste technologie¹⁶³, UE prowadzi transformacji ekologicznej zarówno na szczeblu krajowym, jak i globalnym, dzięki zdecydowanym działaniom podjętym zgodnie z Europejskim Zielonym Ładem, w tym również w polityce pomocy państwa. W ramach tego mandatu Komisja wykorzystała wbudowaną elastyczność zasad pomocy państwa, aby dostosować się do potrzeb państw członkowskich i przedsiębiorstw, umożliwić gospodarce UE wykorzystanie transformacji ekologicznej i cyfrowej oraz reagowanie na kryzysy, przy jednoczesnym wprowadzeniu zabezpieczeń w celu uniknięcia nadmiernych zakłóceń konkurencji i zachowania równych warunków działania na jednolitym rynku.

Komisja zobowiązała się bowiem do zapewnienia równych warunków działania na jednolitym rynku zarówno z perspektywy wewnętrznej, jak i zewnętrznej. Jeżeli subsydia zagraniczne będą zakłócać konkurencję ze szkodą dla konkurentów i konsumentów, w stosownych przypadkach Komisja wykorzysta swoje narzędzia, takie jak instrumenty ochrony handlu i rozporządzenie w sprawie subsydiów zagranicznych. Rozporządzenie w sprawie subsydiów zagranicznych zaczęło obowiązywać 12 lipca 2023 r. i wysyła wyraźny sygnał: gospodarka UE pozostaje otwarta na handel i inwestycje, ale nie będzie osłabiana ani wykorzystywana przez zagraniczne subsydia zakłócające jednolity rynek.

Jednocześnie, chociaż państwa trzecie wdrażają również znaczące programy pomocy, takie jak amerykańska ustawa o obniżeniu inflacji, dostępne dane na temat jej wpływu na gospodarkę UE nie są jak dotąd rozstrzygające. Konkretny wpływ amerykańskiej ustawy na inwestycje UE można ocenić jedynie w dłuższej perspektywie ze względu na długoterminowe cykle inwestycyjne i długotrwałe składniki majątku przemysłu czystych technologii.

Wynika to również z faktu, że konkurencyjności nie można budować wyłącznie na subsydiach. Nie ma oczywistej korelacji między ogólnymi wynikami gospodarczymi a przyznanymi subsydiami. W grę wchodzi wiele innych czynników, takich jak innowacje, efektywność kosztowa i kapitał ludzki. Przedsiębiorstwa muszą odczuwać potrzebę innowacji, znalezienia skuteczniejszych rozwiązań i inwestowania. Skuteczne egzekwowanie polityki konkurencji zachęca przedsiębiorstwa

¹⁶³ COM(2023) 684 final

do wprowadzania innowacji i inwestowania oraz zapewnia, aby przedsiębiorstwa, które odnoszą sukces, były przedsiębiorstwami oferującymi konsumentom najlepsze produkty po przystępnych cenach. Na poziomie społecznym przedsiębiorstwom należy zapewnić godne zaufania i przejrzyste instytucje i władze publiczne, stabilne ramy makroekonomiczne i regulacyjne, pewność prawa, dostęp do niezbędnych umiejętności i wysokiej jakości infrastruktury, przy czym wszystkie te elementy powinny wspierać otoczenie biznesowe sprzyjające inwestycjom.

To właśnie oferuje jednolity rynek wraz z jednym z największych na świecie zintegrowanych obszarów rynkowych. Stąd też wynika jego konkurencyjność. Jednolity rynek nie jest jednak statycznym osiągnięciem. Dobra kondycja i konkurencyjność gospodarki UE zależą od wspólnych i ciągłych wysiłków na rzecz rozwoju jednolitego rynku i zapewnienia jego dostosowania do realiów gospodarczych. Aby można było przeznaczyć 650 mld EUR rocznie na dwojaką transformację i na naszą odporność gospodarczą¹⁶⁴, inwestycje będą musiały pochodzić przede wszystkim z sektora prywatnego, niezależnie od zdolności fiskalnej państw członkowskich. Ponadto finansowanie unijne pozostaje niezbędne, aby zaspokoić potrzeby w zakresie finansowania, a jednocześnie uniknąć fragmentacji jednolitego rynku ze względu na różne poziomy krajowego (tymczasowego) wsparcia w ramach pomocy państwa, a także aby zmniejszyć dysproporcje regionalne. Należy również zająć się pozostałymi barierami, które utrudniają skuteczny handel na jednolitym rynku i w jego obrębie, aby umożliwić przedsiębiorstwom czerpanie pełnych korzyści z potencjału jednolitego rynku¹⁶⁵.

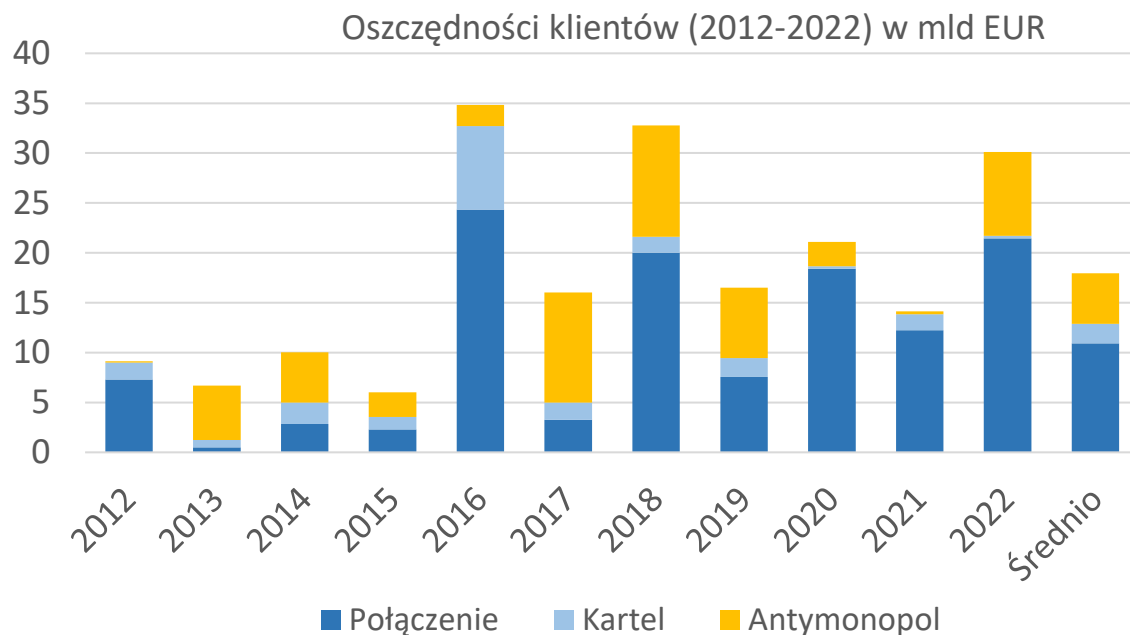
7. Pomiar wpływu egzekwowania prawa konkurencji na klientów

Według szacunków DG ds. Konkurencji bezpośrednie oszczędności klientów wynikające z egzekwowania przez Komisję zasad ochrony konkurencji i kontroli połączeń w latach 2012–2022 wyniosły od 145 do 250 mld EUR. Egzekwowanie zasad ochrony konkurencji i kontroli połączeń zapewniło średnio około 13 do 23 mld EUR bezpośrednich korzyści dla klientów rocznie. Ogólne korzyści dla klientów wynikające z egzekwowania zasad konkurencji obejmują również pośrednie lub zniechęcające skutki egzekwowania prawa, a także pozytywny wpływ na innowacje i jakość. Skutki te są trudniejsze do określenia ilościowego lub oszacowania, ale prawdopodobnie będą bardziej znaczące niż bezpośrednie oszczędności klientów. Z najnowszego uzupełniającego modelowania makroekonomicznych skutków egzekwowania polityki konkurencji wynika, że egzekwowanie przepisów antymonopolowych i połączeń w sposób, jaki zrobiła to Komisja w ciągu

¹⁶⁴ Ogólne dodatkowe potrzeby inwestycyjne w celu osiągnięcia celów dwojakiej transformacji oszacowano na około 650 mld EUR rocznie w latach 2022–2030, zob. [¹⁶⁵ W komunikacie Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Roczne sprawozdanie dotyczące jednolitego rynku i konkurencyjności za 2024 r.” COM\(2024\)77 Komisja przedstawiła analizę jednolitego rynku i jego konkurencyjności, uporządkowaną według dziewięciu czynników napędzających konkurencyjność. Są to: sposób funkcjonowania jednolitego rynku, dostęp do kapitału prywatnego, inwestycje publiczne i infrastruktura, badania naukowe i innowacje, energia, obieg zamknięty, cyfryzacja, edukacja i umiejętności oraz handel i otwarta strategiczna autonomia.](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategicplanning/strategic-foresight/2022-strategic-foresightreport_en#:~:text=It%20is%20estimated%2C%20at%20lower,regions%20in%20Europe%20and%20beyond, oraz https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/qanda_23_3194.</p></div><div data-bbox=)

ostatnich dziesięciu lat, prawdopodobnie będzie miało pozytywny wpływ na rzeczywisty PKB UE wynoszący 0,6 %–1,1 % (co odpowiada wzrostowi PKB w 2019 r. o 80–150 mld EUR) w perspektywie średnio- i długoterminowej¹⁶⁶.

Tabela 8: Oszczędności klientów (wartości średnie) 2012–2022

Źródło: DG ds. Konkurencji na podstawie danych wewnętrznych.

W 2023 r. DG ds. Konkurencji kontynuowała prace nad projektem „Stan konkurencji UE”. Celem tego projektu jest zbadanie ewolucji koncentracji rynku i przemysłu w różnych sektorach i państwach członkowskich oraz zidentyfikowanie sektorów, które potencjalnie mogą funkcjonować nieprawidłowo. Komisja oceni również i udokumentuje korzyści płynące z konkurencji, między innymi w oparciu o analizy koncentracji cen na poziomie sektorowym, modelowanie makroekonomiczne oraz badanie wśród przedsiębiorstw. W tym celu DG ds. Konkurencji będzie mogła skorzystać z wyników dwóch badań przygotowawczych: jednego przeprowadzonego przez OECD (sprawozdanie końcowe spodziewane w 2024 r.), a drugiego przez konsultanta zewnętrznego (sprawozdanie końcowe otrzymano w grudniu 2023 r., zostanie ono opublikowane wkrótce).

¹⁶⁶ Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Konkurencji, Dyrekcja Generalna ds. Gospodarczych i Finansowych, Wspólne Centrum Badawcze, E., Cai, M., Cardani, R. i in., „Modelling the macroeconomic impact of competition policy: 2021 update and further development” [Modelowanie makroekonomicznych skutków polityki konkurencji: aktualizacja z 2021 r. i dalszy rozwój], Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2022.

8. Modernizacja metod pracy Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji w celu dostosowania ich do obecnych i przyszłych potrzeb w zakresie egzekwowania prawa

8.1. Cyfrowe rozwiązania dla przedsiębiorstw

W 2023 r. DG ds. Konkurencji kontynuowała transformację swoich metod pracy zgodnie ze zmienioną strategią cyfrową Komisji¹⁶⁷. Rozszerzono stosowanie aplikacji do rozpatrywania spraw *CASE@EC*. Równolegle w 2023 r. poczyniono postępy w pracach nad zastąpieniem starego systemu zarządzania sprawami dotyczącymi ochrony konkurencji i egzekwowania przepisów antymonopolowych *CASE@EC* i oczekuje się, że zostaną one zakończone w 2024 r.

W 2023 r. DG ds. Konkurencji kontynuowała również usprawnianie i cyfryzację komunikacji z podmiotami zewnętrznymi. Zreorganizowano aplikację¹⁶⁸ *COMP Cases*, która umożliwia publikację spraw i pomaga obywatelom i zewnętrznym zainteresowanym stronom w lepszym dostępie do danych dotyczących konkurencji, ich wyszukiwaniu i eksportowaniu. Ponadto *ECN2* – narzędzie współpracy stosowane w europejskiej sieci konkurencji – wspiera obecnie współpracę w zakresie egzekwowania prawa w ramach rozporządzenia w sprawie subsydiów zagranicznych zakłócających rynek wewnętrzny. Ponadto ulepszono wiele narzędzi wykorzystywanych do działań DG ds. Konkurencji w zakresie egzekwowania prawa, na przykład *eRFI*¹⁶⁹, *eLeniency*¹⁷⁰, *eConfidentiality*¹⁷¹, a także aplikacje *State Aid Notification (SANI2)*¹⁷² oraz *Reporting (SARI2)*¹⁷³. DG ds. Konkurencji stale usprawnia zajmowanie się coraz większą liczbą otrzymanych informacji dotyczących spraw. W 2023 r. wprowadzono zmiany do aplikacji *eDiscovery* – wykorzystywanej przez zespoły zajmujące się sprawami do przeglądania dużych ilości dokumentów – co poprawiło funkcjonalność i doświadczenia użytkowników.

8.2. Analiza i technologia danych

Zespół głównego specjalisty ds. technicznych – jednostka DG ds. Konkurencji zajmująca się analizą danych i technologią – kontynuował i rozwijał swoją działalność w 2023 r. Zespół doradza komisarzowi ds. konkurencji i dyrektorowi generalnemu. Kieruje on również wszystkimi inicjatywami i strumieniami prac DG ds. Konkurencji związanymi z danymi i technologią oraz nadzoruje je. Zespół głównego specjalisty ds. technicznych pełni funkcję centrum doskonałości w zakresie cyfrowych narzędzi dochodzeniowych i nauki o danych, wspierające instrumenty

¹⁶⁷ Komunikat Komisji – Strategia cyfrowa Komisji Europejskiej. Komisja cyfrowa nowej generacji, COM(2022) 4388 final z 30.6.2022 r.

¹⁶⁸ Zob.: <https://competition-cases.ec.europa.eu/search>.

¹⁶⁹ Zob.: https://competition-policy.ec.europa.eu/mergers/procedures/erfi_pl.

¹⁷⁰ Zob.: https://competition-policy.ec.europa.eu/antitrust-and-cartels/leniency/eleniency_pl.

¹⁷¹ Zob.: https://competition-policy.ec.europa.eu/index/it-tools/econfidentiality_pl.

¹⁷² Zob.: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/forms-notifications-and-reporting_pl.

¹⁷³ Zob.: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/overview_pl.

wykonawcze DG ds. Konkurencji. Zapewnia również najnowocześniejsze wsparcie w zakresie informatyki śledczej, a także pomoc wywiadowczą i śledczą. Ponadto jednostka ta odgrywa aktywną rolę w sieci ekspertów ds. dochodzeń cyfrowych w grupie roboczej ESK ds. ochrony danych i egzekwowania prawa konkurencji.

DG ds. Konkurencji dba o to, by wszystkie procedury były zgodne z przepisami o ochronie danych, a jednocześnie by ochrona ta nie była nadużywana w celu utrudniania lub opóźniania dochodzeń. W 2023 r. Sąd w sprawie T-451/20 *Meta* orzekł, że Komisja jest uprawniona do przetwarzania danych osobowych do celów postępowania wyjaśniającego w dziedzinie konkurencji oraz że zabezpieczenia proceduralne stosowane przez Komisję są w pełni zgodne z obowiązkami Komisji wynikającymi z unijnych przepisów o ochronie danych¹⁷⁴.

8.3. Wzmocnienie narzędzia sygnalizowania nieprawidłowości

Komisja stosuje narzędzie sygnalizowania nieprawidłowości, w ramach którego obywatele mogą zgłaszać anonimowo, jeżeli wykryli podejrzaną działalność kartelową lub inne działania antykonkurencyjne, takie jak nadużywanie dominującej pozycji na rynku. W styczniu 2023 r. Komisja rozszerzyła zakres anonimowego narzędzia sygnalizowania nieprawidłowości, umożliwiając osobom fizycznym i przedsiębiorstwom zgłaszać również podejrzaną naruszenia związanych z połączeniem przedsiębiorstw i pomocy państwa¹⁷⁵.

9. Rzecznictwo i działania informacyjne wspierające politykę konkurencji i jej egzekwowanie

W 2023 r. Komisja kontynuowała działania propagujące ideę konkurencyjności oraz działania informacyjne na różnych szczeblach, aby zwiększyć skuteczność unijnej polityki konkurencji, przede wszystkim dzięki udziałowi wiceprzewodniczącej wykonawczej Margrethe Vestager w wydarzeniach i konferencjach prasowych, udzielaniu przez nią wywiadów i obecności w mediach społecznościowych. Kadra kierownicza wyższego szczebla w DG ds. Konkurencji uczestniczyła w działaniach informacyjnych w państwach członkowskich. Działania te uzupełniają zewnętrzne inicjatywy DG ds. Konkurencji w dziedzinie komunikowania, takie jak komunikaty prasowe, dokumenty orientacyjne, biuletyny informacyjne i media społecznościowe.

W 2023 r. Komisja zainicjowała serię debat na temat rynków dla ludzi, która odbyła się w pięciu miastach średniej wielkości w pięciu różnych państwach UE w okresie od kwietnia 2023 r. do początku 2024 r. Komisja zachęca osobistości z różnych dziedzin polityki do debaty na temat gospodarczego i społecznego wpływu polityki konkurencji na życie ludzi. Lokalizacje, prelegenci i tematy są ustalane wspólnie z krajowymi organami ochrony konkurencji, przedstawicielstwami Komisji w państwach członkowskich i lokalnymi ośrodkami Europe Direct. Pierwsza debata odbyła

¹⁷⁴ Wyrok Sądu z dnia 24.5.2023 r. w sprawie T-451/20, *Meta Platforms Ireland/Komisja*, EU:T:2023:276.

¹⁷⁵ Zob.: https://competition-policy.ec.europa.eu/index/whistleblower_pl.

się w kwietniu 2023 r. w Modenie we Włoszech, druga w Salzburgu (Austria) w czerwcu 2023 r., trzecia w Salamance (Hiszpania) w październiku 2023 r. i czwarta w Brnie (Czechy) w grudniu 2023 r.

W czerwcu 2023 r., również w ramach trwającej oceny rozporządzenia 1/2003, Komisja obchodziła dwadzieścia lat unijnego egzekwowania przepisów antymonopolowych na mocy rozporządzenia 1/2003, organizując z tej okazji konferencję w Brukseli. Konferencja zgromadziła organy odpowiedzialne za egzekwowanie prawa, praktyków prywatnych, wewnętrznych doradców i przedstawicieli środowisk akademickich w celu omówienia i rozważenia osiągnięć, potrzeb i wyzwań wynikających z obecnych ram proceduralnych dotyczących przeciwdziałania praktykom monopolistycznym.

10. Polityka konkurencji w kontekście europejskim i globalnym

10.1 Łączenie sił na rzecz kształtowania globalnej i europejskiej kultury konkurencji

Spójność polityki dzięki Europejskiej Sieci Konkurencji

Od 2004 r. Komisja i krajowe organy ochrony konkurencji we wszystkich państwach członkowskich UE współpracują za pośrednictwem Europejskiej Sieci Konkurencji¹⁷⁶. Celem Europejskiej Sieci Konkurencji jest zapewnienie skutecznego i spójnego stosowania unijnych przepisów antymonopolowych wobec przedsiębiorstw stosujących praktyki biznesowe ograniczające konkurencję i mogące wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi UE. W 2023 r. Komisja nadal zapewniała spójne stosowanie rozporządzenia 1/2003 przy pomocy Europejskiej Sieci Konkurencji. Rozporządzenie zawiera dwa kluczowe mechanizmy wspierające współpracę. Po pierwsze krajowe organy ochrony konkurencji informują Komisję o każdym nowym postępowaniu na etapie pierwszej formalnej czynności. Po drugie krajowe organy ochrony konkurencji konsultują się z Komisją przed przyjęciem niektórych rodzajów decyzji. W 2023 r. wszczęto 140 nowych postępowań w ramach sieci, a Komisji przedłożono 88 przewidywanych decyzji.

Inne obszary prac w ramach Europejskiej Sieci Konkurencji zapewniają również spójne egzekwowanie polityki konkurencji w UE. Członkowie Europejskiej Sieci Konkurencji spotykają się regularnie, aby omówić toczące się sprawy, kwestie dotyczące polityki i sprawy o znaczeniu strategicznym. W 2023 r. zorganizowano 48 spotkań między horyzontalnymi grupami roboczymi i podgrupami sektorowymi, podczas których eksperci ds. konkurencji z różnych organów wymienili poglądy i zbadali najlepsze praktyki.

¹⁷⁶ Zawiadomienie Komisji w sprawie współpracy w ramach sieci organów ochrony konkurencji, Dz.U. C 101 z 27.4.2004, s. 43 i Dz.U. C 374 z 13.10.2016, s. 10.

Ciągły i konstruktywny dialog międzyinstytucjonalny

Parlament Europejski, Rada, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny i Europejski Komitet Regionów są kluczowymi partnerami Komisji w stałym dialogu na temat polityki konkurencji.

W Parlamencie Europejskim wiceprzewodnicząca wykonawcza Margrethe Vestager uczestniczyła w 2023 r. w wielu wymianach poglądów lub zorganizowanych dialogach, w tym w rozmowach w Komisji Gospodarczej i Monetarnej (ECON), Komisji Rynku Wewnętrznego i Ochrony Konsumentów (IMCO), Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych (EMPL) oraz Komisji Ustawodawczej. Wiceprzewodnicząca uczestniczyła również w debatach plenarnych na temat polityki konkurencji oraz reakcji UE na amerykańską ustawę o obniżeniu inflacji.

W 2023 r. wiceprzewodnicząca Margrethe Vestager uczestniczyła w Radzie w wymianie poglądów i debatach na temat polityki konkurencji, długoterminowej konkurencyjności i produktywności, w tym w kilku posiedzeniach Rady ds. Konkurencyjności (Rynku Wewnętrznego i Przemysłu).

10.2. Współpraca w zakresie polityki konkurencji na świecie

Stosunki wielostronne

W 2023 r. Komisja w dalszym ciągu aktywnie uczestniczyła w pracach międzynarodowych forów, takich jak Komitet OECD ds. Konkurencji, Międzynarodowa Sieć Konkurencji, w której Komisja kontynuowała swoją trzyletnią kadencję współprzewodniczącego grupy roboczej ds. połączeń przedsiębiorstw, oraz Konferencja Narodów Zjednoczonych do spraw Handlu i Rozwoju (UNCTAD). Komisja kontynuowała starania na rzecz usprawnienia międzynarodowych zasad udzielania subsydiów. Reforma zasad udzielania subsydiów jest jednym z głównych priorytetów UE związanych z modernizacją zasad handlu WTO.

Stosunki dwustronne

W marcu 2023 r. Komisja i amerykańskie organy ochrony konkurencji odbyły trzecie spotkanie w ramach wspólnego dialogu na temat polityki konkurencji w dziedzinie technologii, podczas którego omówiono działania na rzecz współpracy w celu zapewnienia i promowania uczciwej konkurencji w sektorze cyfrowym. W maju 2023 r. odbyło się czwarte spotkanie ministerialne w ramach Rady UE–USA ds. Handlu i Technologii.

W 2023 r. Komisja kontynuowała współpracę w zakresie polityki konkurencji z państwami trzecimi, w tym programy współpracy technicznej z kilkoma państwami z Azji¹⁷⁷ i Afryki¹⁷⁸. Komisja kontynuowała negocjacje w celu zawarcia umów o wolnym handlu z Australią, Indiami, Indonezją, Tajlandią oraz państwami Afryki Wschodniej i Południowej (ESA5)¹⁷⁹.

¹⁷⁷ Zob.: <https://asia.competitioncooperation.eu/>

¹⁷⁸ Zob.: <https://africa.competitioncooperation.eu/>

¹⁷⁹ Pięć państw Afryki Wschodniej i Południowej: Komory, Madagaskar, Mauritius, Seszele i Zimbabwe.

Jeśli chodzi o kraje kandydujące¹⁸⁰ i potencjalne kraje kandydujące¹⁸¹ do rozszerzenia UE, głównym celem politycznym Komisji jest wspieranie ich z myślą o przystąpieniu do UE w spełnianiu kryteriów członkostwa określonych w Traktacie o Unii Europejskiej i przez Radę Europejską¹⁸². Na przykład Komisja wspiera kraje kandydujące i potencjalne kraje kandydujące w dostosowaniu ich ram prawnych dotyczących przeciwdziałania praktykom monopolistycznym, łączenia przedsiębiorstw i pomocy państwa do dorobku prawnego UE oraz w rozwijaniu dobrze funkcjonujących i niezależnych pod względem operacyjnym organów ochrony konkurencji.

W listopadzie 2023 r. Komisja Europejska przyjęła pakiet „rozszerzenie” na 2023 r., w którym przedstawia szczegółową ocenę aktualnej sytuacji i postępów poczynionych przez Bałkany Zachodnie, Turcję, Gruzję, Mołdawię i Ukrainę na drodze do Unii Europejskiej¹⁸³. Biorąc pod uwagę wyniki osiągnięte przez Ukrainę i Mołdawię oraz trwające działania reformatorskie, Komisja zaleciła Radzie Europejskiej rozpoczęcie negocjacji akcesyjnych z obydwoma krajami, pod warunkiem podjęcia pewnych kroków¹⁸⁴.

W przypadku Gruzji Komisja zaleciła, by Rada Europejska przyznała Gruzji status kraju kandydującego przy założeniu, że podjęte zostaną pewne kroki¹⁸⁵.

¹⁸⁰ Kraje, którym Rada Europejska przyznała status kraju kandydującego na podstawie zalecenia Komisji Europejskiej: Albania, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Gruzja, Macedonia Północna, Mołdawia, Serbia, Turcja i Ukraina.

¹⁸¹ Potencjalny kraj kandydujący do członkostwa w UE: Kosowo.

¹⁸² Więcej informacji na temat kryteriów członkostwa można znaleźć na stronie: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/conditions-membership_pl.

¹⁸³ Zob.: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/strategy-and-reports_pl.

¹⁸⁴ 14 grudnia 2023 r. Rada Europejska postanowiła rozpocząć negocjacje akcesyjne z Ukrainą i Mołdawią. Rada Europejska zwróciła się do Rady o przyjęcie odpowiednich ram negocjacyjnych po podjęciu odpowiednich kroków określonych w odpowiednich zaleceniach Komisji z 8 listopada 2023 r.

¹⁸⁵ 14 grudnia 2023 r. Rada Europejska przyznała Gruzji status kraju kandydującego przy założeniu, że podjęte zostaną odpowiednie kroki określone w zaleceniu Komisji z 8 listopada 2023 r.

2023 W SKRÓCIE

